

m-Kvadrat

časopis

GRAĐEVINARSTVO I ARHITEKTURA

Broj 193 ■ April/Travanj 2026.

Kömmerling WarmCore

NOVI HIBRIDNI SISTEM PROZORA I VRATA

neo advance – vrhunjska klasa

Sa neo advance naša neo platforma dobija novo lice – dizajnersku liniju koja ne impresionira samo tehnički, već i emocionalno oduševljava. Razvijena za visoke zahtjeve proizvođača prozora, arhitekata i stručnih trgovaca, postavlja nove standarde u pogledu fleksibilnosti, efikasnosti i estetike.

Ono što je posebno: neo advance je besprijekorno integrisan kroz sistem, poput varijanti sa stubovima i preklopima, kao i kompatibilni dodatni profili, otvaraju potpuno nove mogućnosti dizajna – za maksimalnu slobodu u planiranju i realizaciji.

- $U_f = 1,00 \text{ W/m}^2\text{K}$
- $U_w = 0,83 \text{ W/m}^2\text{K}^{1)}$
- $U_w = 0,59 \text{ W/m}^2\text{K}$ najbolja moguća varijanta²⁾
- woodec i aludec kao standardna površina
- do RC2 zaštita od provale

85 mm dubina ugradnje

uskladiv sa neo platforma

ujedinjuje dizajn i funkciju

AD-/MD-Kombinovani sistem

¹⁾ sa standardnim trostrukim zastakljenjem sa $U_g = 0,6 \text{ W/m}^2\text{K}$ i $P_{gl} = 0,040 \text{ W/m}^2\text{K}$
²⁾ sa trostrukim zastakljenjem sa $U_g = 0,4 \text{ W/m}^2\text{K}$ i $P_{gl} = 0,030 \text{ W/m}^2\text{K}$
^{*} opciono

LUK

NOVO U PONUDI

NOSAČI ZA KLIME LUK STEEL STRONG

- ✓ ekstra kvalitet
- ✓ nosivost 150kg
- ✓ pocinčani i galvanizirani
- ✓ najbolje cijene

Kompletno
fabrički var

4 dimenzije

350x450x1,5mm
400x500x2mm
550x650x2mm
350x450x2mm

*Kontrolu kvaliteta izvršio Mehanički ispitni laboratorij Univerziteta u Zenici.
Metoda ispitivanja JUS UM.1.047:1987, datum ispitivanja 13.11.2025.

www.luk.ba

Arhitekti • Građevinski inženjeri • Projektanti • Menadžeri projekata

SFERACAST

m-Kvadrat

Specijalizirani podcast za
arhitekturu i građevinarstvo!

SKENIRAJTE QR KOD

Poslušajte SferaCast podcast

Gledajte nas na

 SferaCast

Pratite nas i na društvenim mrežama:

- M Kvadrat
- sferacast
- mkvadrat_
- SferaCast

SferaCast .....

SUBSCRIBE

REDAKCIJA

DIREKTORICA
Naida Memić

GLAVNA I ODGOVORNA
UREDNIČA:
Elvira Drežnjak

SARADNICI:
Ceteor (Centar za ekonomski,
tehnološki i okolinski razvoj)
Nihad Harbaš
Slobodan Maldini
Alen Pučar

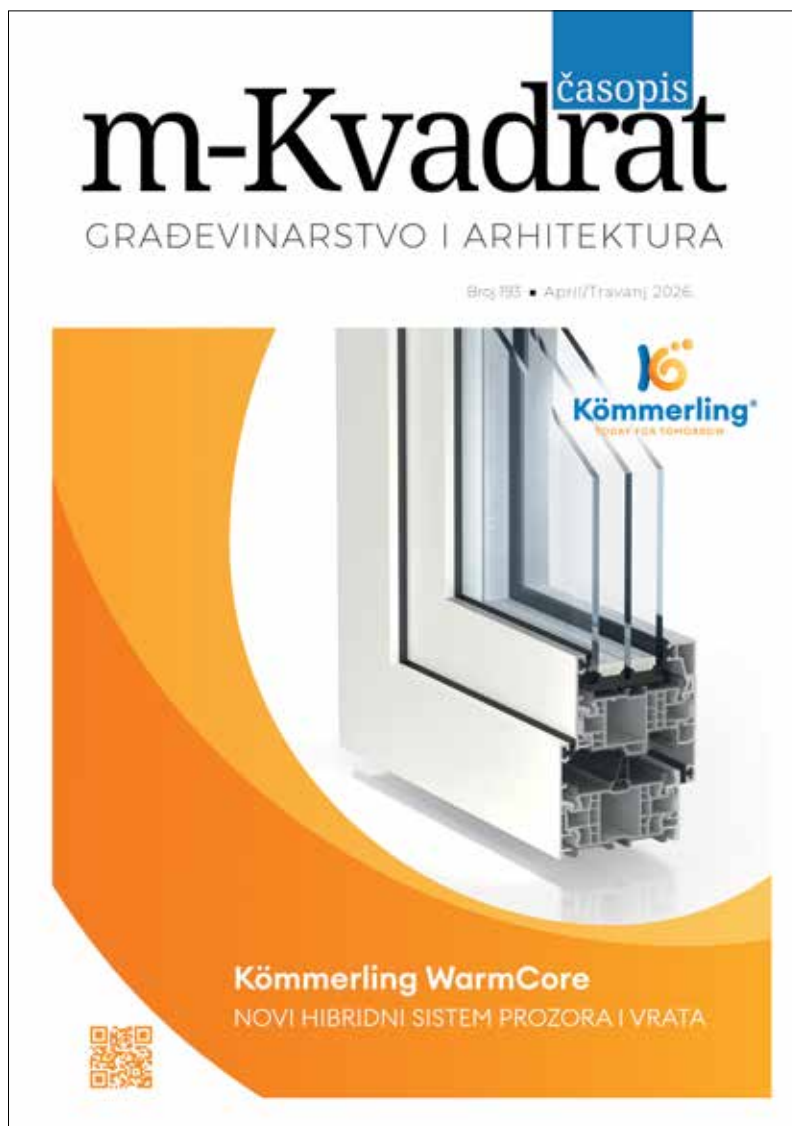
MARKETING
Elvira Drežnjak

GRAFIKA
Ramiza Mujić

IZDAVAČ
Sfera d.o.o. Mostar
Čevrina 9a, Mostar
Tel: +387 36/ 557 - 990
Fax: +387 36/ 578 - 259

E-MAIL
naida.memic@sfera.ba
elvira.maric@sfera.ba

www.m-kvadrat.ba

NASLOVNICA: profine BH d.o.o.

m-Kvadrat je regionalni, stručni, specijalizirani časopis iz domene građevinarstva i arhitekture koji već 17 godina na najdirektniji i najadekvatniji način pruža neophodne informacije kompanijama i svim profesionalcima koji posluju u domenu građevinske industrije. Časopis izlazi jedanput mjesečno i svako izdanje donosi novu temu broja, zanimljive projekte, bogate intervjuje, stručne tekstove, te inovacije iz građevinarstva i arhitekture. Distribuirana se putem pošte na područje regije, te tako veliki broj kompanija i stručnjaka prepoznaje m-Kvadrat kao respektabilan i profesionalan časopis koji stiže u ruke ciljanoj publici.

28.

AMBAR: PRIMJER KAKO ARHITEKTURA MOŽE BITI MOST IZMEĐU PROŠLOG I SADAŠNJEG, BEZ GUBITKA AUTENTIČNOSTI

Ovaj projekat nije puko preoblikovanje — to je povratak identitetu. Rekonstrukcijom starog ambara, kompromitovanog neadekvatnim intervencijama iz prošlosti, vraćamo snagu lokalne arhitekture kroz savremeni izraz koji poštuje duh mjesta.

44.

SAVREMENI MUZEJI U PRIRODNOM OKRUŽENJU – DIJALOG ARHITEKTURE, UMJETNOSTI I PEJZAŽA U PROJEKTIMA SLOBODANA MALDINIJA

Muzej savremene umetnosti u pejzažu prirode.

58.

PROJEKAT: KREATIVNO-INOVATIVNI MULTIFUNKCIONALNI CENTAR “LOŽIONICA”, BEOGRAD

Osnovni konstruktivni delovi izlagačkog sistema čine “skele” koje su jednostavne za manipulaciju i eksploataciju, monažno su demnotažne i prilagodljive različitim tipovima postavki u prostoru.

74.

ARHITEKTICA SA NAŠIH PROSTORA U AMERICI: LEJLA KOJIĆ PJETROVIĆ, POMJERAJUĆI GRANICE DIZAJNA I SVAKODNEVICE

Gajim ogromnu ljubav prema zemlji iz koje dolazim i ta veza je za mene neraskidiva. Upravo ta povezanost mi omogućava da spojim različita iskustva i doprinesem razvoju prostora prema kojem osjećam duboku pripadnost.

90.

PROJEKAT KUĆE ZA ODMOR NA HVARU: MAKSIMALNO ISKORIŠTENE VIZURE MORA

Pored toga, investitoru je bilo važno da se u prostor uvede maksimalno svjetla, da se objekat podigne što je moguće više kako bi se otvorile vizure nad južnom borovom šumom prema moru, a najvažnije je bilo osigurati ugodan život vani s obzirom na to da se u Dalmaciji ljeti i živi na otvorenom.

Sfera 2026

KLIMATIZACIJA GRIJANJE HLAĐENJE

OKTOBAR

07. - 08.10.2026.

HOTEL HILLS

SARAJEVO

VIŠE INFORMACIJA

www.konferencije.sfera.ba

Sfera 2026

[sfera_2026_](https://www.instagram.com/sfera_2026_)

SMARTIA
S61

Alumil
Building excellence every day

Funkcionalnost i estetika u savršenoj harmoniji

Napredni, termoizolovani okretno-nagibni sistem **SMARTIA S61** objedinjuje savremeni dizajn i izuzetne performanse, unapređujući svaki prostor i stvarajući idealnu vezu između enterijera i eksterijera.

- / Tri energetske efikasne opcije za poboljšanu izolaciju i smanjenje ukupnih troškova energije.
- / Izuzetna zvučna izolacija zahvaljujući troslojnom staklu.
- / Poboljšana estetika i lakša pristupačnost zahvaljujući opciji niskog praga.
- / Visok stepen sigurnosti uz upotrebu mehanizama za zaključavanje sa više tačaka.

POSJETITE NAS!

ALUMIL IZLOŽBENI SALON

Džemala Bijedića 279, lamela C5

Našelje Bulevar – Stup, 71000 Sarajevo

M: 066 750 684 E-mail: bhmarketing@alumil.com

AD ALPRO – PROIZVODNJA

Njegoševa bb, 75440 Vlasenica

T: 056 733 720 E-mail: bhmarketing@alumil.com

PJ SARAJEVO

Halilović 6, 71000 Sarajevo

T: 033 766 275 E-mail: sarajevo.wh@alumil.com

PJ BANJA LUKA

Dalmatinska 2, 78000 Banja Luka

T: 051 508 630 E-mail: banjaluca.wh@alumil.com

www.alumil.com

OD NOVINARA I STJUARDA DO SVJETSKI PRIZNATOG ARHITEKTE; PUT USPJEHA DAMJANA GEBERA

Ti poslovi su me naučili dvije ključne stvari: slušati ljude i razumjeti svijet iz različitih perspektiva. Kao novinar naučiš postavljati prava pitanja i prenositi zanimljive informacije širokom spektru ljudi.

Kao stjuard vidiš kako se ljudi ponašaju u stresnim ili potpuno svakodnevnim situacijama. A svaki mali posao iz mojih ranih dana nauči te ustrajnosti, poniznosti i činjenici da ništa ne dolazi preko noći. Danas, kad radim s velikim brendovima ili kreiram kompleksne prostorne koncepte, upravo ta iskustva iz “drugih svjetova” pomažu mi razumjeti publiku, ponašanje potrošača, emociju i tijek iskustva.

INTERVJU: Damjan Geber dipl.ing.arh., vlasnik i direktor Brigada d.o.o., globalni kreativni direktor Museum of Illusions (Metamorfoza d.o.o.)

Damjan Geber dipl.ing.arh., vlasnik i direktor Brigada d.o.o., globalni kreativni direktor Museum of Illusions (Metamorfoza d.o.o.). Damjan Geber je osnivač i direktor agencije Brigada* sa sjedištem u Zagrebu. Diplomirao je 2006. godine arhitekturu na Sveučilištu u Zagrebu, a užu specijalizaciju na području dizajna enterijera i psihologije interakcija s prostorom stekao je kroz edukaciju u Japanu, Nizozemskoj i Izraelu. Od osnivanja agencije fokusiran je na razvijanje svijesti o važnosti prostornog doživljaja i istraživanja inovativnih načina analitike razumjevanja ponašanja korisnika prostora. Trenutno je angažovan i kao globalni kreativni direktor u najvećem svjetskom lancu privatnih muzeja - Museum of Illusions razvijajući prostorni doživljaj i poslovanje ove uspješne hrvatske franšize. Brigadu je osnovao 2010. godine kao prvu kreativnu agenciju specijaliziranu za stvaranje jedinstvenog prostornog doživljaja i integraciju brandinga s prostorom, arhitekturu i produkt dizajn. Kreativni tim Brigadinih arhitekata, dizajnera i psihologa razvija različite tipologije prostornih konceptata, od trgovina i uredskih prostora do izložbi i interaktivnih instalacija koje brišu granicu između fizičkog i digitalnog svijeta. Potvrda jedinstvenog inovativnog pristupa osmišljavanju prostora je uvrštavanje Brigade na listu 100 najboljih arhitektonskih tvrtki na svijetu kao jedine agencije koja je specijalizirana za interijere i to na visoko 55. mjesto. Od osnivanja su partneri agencije Bruketa&Žinić&Grey Zagreb te od 2017. godine postaje europski 'Retail design Hub' unutar WPP - globalne grupe kreativnih i komunikacijskih agencija. Kao kreativni direktor u Brigadi za svoje multidisciplinarnе projekte osvaja mnoga domaća i strana priznanja na poljima arhitekture, dizajna i komunikacija. Između ostalih nekoliko međunarodne nagrada, Architecture Masterprize Best of Best, Red Dot, German design Award, Effie, dva Big SEE grand prix, Ideja X i Silver Drum. Jedina su domaća agencija koje je predstavljala hrvatski dizajn enterijera u finalu WAF (Svjetski festival arhitekture) u Amsterdamu te osvojila International Interior Design Association Grand prix za najbolji interijer na svijetu u kategoriji interaktivnih muzeja. Trenutno posluju i realizuju svoje projekte na 4 kontinenta, između ostalog u SAD-u, Danskoj, Engleskoj, Italiji, Njemačkoj i u cijelom našoj regiji. Ove godine je izabran za člana žirija jednog od najprestižnijih i najdugovječnijih kreativnih priznanja 104. Art Director's Club New York u kategoriji Arhitektura/Dizajn enterijera/Prostorno planiranje. Uz učestvovanja u žirijima stručnih i studentskih nagrada, redovno mentorira i drži predavanja mlađim kolegama ili učestvuje kao govornik na strukovnim konferencijama, TV emisijama, podcastima i slično.

Damjan Geber, arhitekta, vlasnik i osnivač Brigada d.o.o. globalni direktor Museum of Illusions (Metamorfoza d.o.o.). naš je sagovornik u ovomjesečnom izdanju časopisa m-Kvadrat. Diplomirao je arhitekturu na Sveučilištu u Zagrebu, a užu specijalizaciju na području dizajna enterijera i psihologije interakcija s prostorom stekao je kroz edukaciju u Japanu, Nizozemskoj i Izraelu. Trenutno posluju i realizuju svoje projekte na 4 kontinenta, između ostalog u SAD-u, Danskoj, Engleskoj, Italiji, Njemačkoj i u cijelom našoj regiji. Ove godine je izabran za člana žirija jednog od najprestižnijih i najdugovječnijih kreativnih priznanja 104. Art Director's Club New York u kategoriji Arhitektura/Dizajn enterijera/Prostorno planiranje. Danas je vlasnik firme Brigada, no prije toga je obavljao različite poslove, bio je novinar, stjuard, radio je još od djetinjstva različite poslove. Danas je svjetski priznati arhitekta, businessman, umjetnik

u svom polju, kreativac i kreativni direktor. O arhitekturi, ljubavi prema ovome poslu, nagrada, projektima... čitajte u nastavku.

M-KVADRAT: Uz vas se veže pojam arhitekta, businessmana, umjetnika u svom polju, ali i kreativca i kreativnog direktora. Recite nam više o tome. Ko je zapravo Damjan Geber, šta titula i posao nose zajedno?

DAMJAN: Mislim da je svaka

titula samo jedan ugao iste priče. Arhitektura me naučila strukturiranju, logici i odgovornosti prema prostoru. Biznis me naučio da ideje same po sebi nisu dovoljne ako ne znamo stvoriti sustav u kojem mogu voditi uspješno poslovanje tvrtke u kojoj osim mene i svi zaposlenici zarađuju onoliko koliko sa svojim iskustvom i znanjem zaslužuju. Kreativni dio zapravo povezuje sve to zajedno jer je ono što taj sustav stalno gura

naprijed, postavlja pitanja, istražuje i uvijek teži prema što boljim rješenjima. Ja sam zapravo netko tko pokušava spajati discipline koje se inače drže podalje jedna od druge. U mom poslu nema čiste arhitekture, čiste umjetnosti ili čistog menadžmenta. To je kombinacija svih bitnih aspekata strateškog promišljanja, ali najbitnije je razumijevanje ljudi i stvaranje prostora koji imaju svrhu. Kad se sve to spoji u funkcionalnu cjelinu, dobijemo ono čime se ja bavim već dugi niz godina.

M-KVADRAT: *Danas ste vlasnik firme Brigada, no prije toga ste obavljali različite poslove, bili ste novinar, stjuard, radili ste još od djetinjstva različite poslove. Koliko su vas ti poslovi formirali kao osobu, a danas kao businessmana i kreativnog direktora? Koliko su utjecali na to da ste danas izuzetno cijenjen i poznat arhitekta.*

DAMJAN: Ti poslovi su me naučili dvije ključne stvari: slušati ljude i razumjeti svijet iz različitih perspektiva. Kao novinar naučiš postavljati prava pitanja i prenositi

zanimljive informacije širokom spektru ljudi. Kao stjuard vidiš kako se ljudi ponašaju u stresnim ili potpuno svakodnevnim situacijama. A svaki mali posao iz mojih ranih dana nauči te ustrajnosti, poniznosti i činjenici da ništa ne dolazi preko noći. Danas, kad radim s velikim brendovima ili kreiram kompleksne prostorne koncepte, upravo ta iskustva iz "drugih svjetova" pomažu mi

razumjeti publiku, ponašanje potrošača, emociju i tijek iskustva. Ne mislim da me arhitektura sama po sebi učinila boljim arhitektom. Upravo su ti različiti poslovi i različiti životni okviri stvorili širu sliku, a to je u našem poslu presudno i svakako bih preporučio svim mladim kolegama da za vrijeme studija, ako mogu, pokušaju raditi što više raznolikih poslova jer im takav tip iskustva može znatno

pomoći u profesionalnoj karijeri, a jednom kad u nju krenu neće više imati vremena za tako nešto.

M-KVADRAT: Kako ste se odlučili za arhitekturu, kako je zapravo tekao vaš profesionalni put i kad se rodila ljubav prema arhitekturi?

DAMJAN: Mislim da se ljubav prema arhitekturi nije rodila preko noći, ona se slagala godinama, kao što se slaže prostor. Još u srednjoj školi me najviše zanimala umjetnost i matematika, dvije naočigled oprečne stvari, ali zapravo upravo arhitektura povezuje obje na najbolji način. U početku me privlačila ideja stvaranja, mogućnost da nešto što danas ne postoji sutra postane stvarno. Arhitektura je

za mene bila prirodan način da tu stvaralačku energiju prebacim u nešto opipljivo i korisno. Profesionalni put nije bio linearan. Radio sam različite stvari, učio iz svakog iskustva, i tek kad sam shvatio da me najviše zanima kako se ljudi kreću, ponašaju, osjećaju u prostoru, tada se sve posložilo. **To je bio trenutak kad je arhitektura, ali i sve oko nje (dizajn, psihologija, biznis) dobila smisao. I to je smjer kojim i danas idem.**

M-KVADRAT: Vaše se ime, kao i ime Brigade, često veže uz inovacije i uspjeh u svijetu arhitekture. Koliko vam to znači i koliko je zapravo rada, truda i odricanja uloženo da ste danas izuzetno poznati i prepoznati?

DAMJAN: Naravno da mi znači, ne

zbog taštine, nego zato što je to potvrda da se naš način razmišljanja pokazao ispravnim. Brigada je od početka bila eksperiment: kako spojiti arhitekturu, dizajn interijera, strategiju i psihologiju potrošača u jednu disciplinu. To nije bio lak put i zahtijevao je jako puno rizika, učenja i hrabrosti da se ide protiv standardnih okvira.

Iza svakog projekta stoji jako puno rada, sumnji, testiranja, prilagodbi. S vanjske strane taj proces izgleda glamurozno, ali iznutra je to dugotrajna borba za jasnu ideju i za tim koji tu ideju može iznijeti. No kad vidite da je prostor koji ste osmislili promijenio način na koji ljudi rade, kupuju, žive ili se odnose prema brendu, tada znate da je sve to imalo smisla.

M-KVADRAT: Na novoj listi sto najboljih arhitektonskih firmi ugledne platforme za povezivanje dizajnera i arhitekata Archello naša se i vaša Brigada. Tako se vaš studio našao u društvu najvećih svjetskih imena savremene arhitekture kao što su OMA, BIG, Zaha Hadid, MAD, MVRDV, Snohetta, Renzo Piano i Foster. Nalazite se na 55-om mjestu ove prestižne liste i jedini ste studio za arhitekturu i dizajn iz šire regije koji se našao na listi. Zaista velika čast. Kako ste reagovali kad ste saznali, kakav je bio osjećaj, koliko vam to znači?

DAMJAN: Za početak nismo niti znali da se takva ozbiljna globalna lista uopće priprema. Jednog smo dana dobili e-mail gdje nas obavještavaju da smo uvršteni među 100 najboljih svjetskih arhitektonskih ureda i nakon kraćeg perioda nevjerice, shvatili smo da je to stvarno. Ovo je potvrda da cijeli sadašnji i bivši timovi Brigade rade upravo ono što smo oduvijek htjeli i oko čega smo se najviše trudili, a to je da pokažemo da se i iz naše male sredine mogu raditi svjetski relevantni projekti. Ta potvrda je ujedno i obaveza koja nas tjera da u narednom periodu radimo još bolje i inovativnije jer je najteže ostati u tom društvu i biti i dalje relevantan, a ne se opustiti i živjeti na lovorikama.

M-KVADRAT: Nedavno ste doživjeli dvije velike međunarodne počasti: bili ste član žirija ADC NY (Art Directors Club New York) i postali globalni kreativni direktor Muzeja iluzija kojih u svijetu danas ima 60. Recite nam nešto više?

DAMJAN: Očito je preko 15 godina profesionalne karijere i stvaranja jedinstvene priče osmišljavanja i razumjevanja prostora iskustvo koje nije baš tako često u našoj struci. Kao jedan od prvih, a možda i prvi arhitekt iz regije pozvan sam u prestižni ADC globalni žiri što je zaista velika čast za bilo koga, a pogotovo kad ste u društvu velikih i poznatih imena svjetske kreativne industrije. Sličan put je bio i pri suradnji s najvećim svjetskim lancem privatnih muzeja Museum of Illusions koji je prije samo deset godina krenuo iz malog prostora u zagrebačkoj Ilici.

Danas je to sustav od preko 500 zaposlenih i preko 65 muzeja u cijelom svijetu, a ja sam dobio priliku i povjerenje da sa domaćim i međunarodnim timom stvorim novo iskustvo posjetitelja te da zajednički unaprijedimo sam koncept za nove izazove i ekspanziju. Projektirati i graditi u primjerice Los Angelesu, New Orleansu, Seattleu ili Mexico Cityu i Sidneyu je ogromna stvar, rijetka prilika za bilo kog iz naših prostora, ali i neviđena odgovornost jer upravo arhitektonski projekt i dizajn interijera čine velik dio onog što posjetitelji očekuju dolaskom u muzeje. Za sad su rezultati vrlo pozitivni i svi smo jako uzbuđeni radi onog što nam tek dolazi u narednim godinama, a to je svakako

širenje na neka nova i uzbudljiva globalna tržišta. Volio bih da nam se pridruži još vrhunskih dizajnera i projektanata u našem internom projektantskom timu Muzeja Iluzija jer je ovo jedinstvena prilika da se iz Zagreba može projektirati i graditi po cijelom svijetu, a ujedno i putovati u neke jako zanimljive gradove.

M-KVADRAT: Također, vaš studio osvojio je i međunarodnu nagradu Grand prix BIG SEE za svoj ured u Centru Kaptol i pobijedio urede vrhunskih korporacija. O kakvom je projektu riječ?

DAMJAN: Projekt našeg ureda u kojem smo već preko 4 godine osvojio je niz međunarodnih nagrada, od spomenutog regionalnog Grand Prix-a BIG SEE do još većeg globalnog Best of Best na Architecture Masterprize i to u dvije kategorije – uredski prostori i inovacija u interijerima. Upravo te dvije kategorije sublimiraju

ono što smo htjeli postići našim novim uredom u kojem smo željeli redefinirati uredske prostore nakon pandemije i mislim da smo u tom itekako uspjeli. Danas je naš ured referentan projekt za većinu novih projekata ureda koje radimo, a vjerujem i da ga drugi kolege također koriste kao dobru referencu za suvremenu organizaciju i ekološki osviješten dizajn uredskih prostora.

M-KVADRAT: Kad ste počeli stvarati Brigadinu priču željeli ste se izdvojiti na tržištu drugačijim pristupom dizajnu enterijera. Recite nam više.

DAMJAN: Dizajn interijera pokriva stvarno puno toga, od uobičajenih pristupa dizajnu primjerice stanova i kuća do vrlo kompleksnih multidisciplinarnih pristupa kod javnih prostora poput ureda, trgovina ili muzeja u kojima je sam dizajn jedan od ključnih faktora poslovnog uspjeha kompanije. Od samog

Projekt našeg ureda u kojem smo već preko 4 godine osvojio je niz međunarodnih nagrada, od spomenutog regionalnog Grand Prix-a BIG SEE do još većeg globalnog Best of Best na Architecture Masterprize i to u dvije kategorije – uredski prostori i inovacija u interijerima. Upravo te dvije kategorije sublimiraju ono što smo htjeli postići našim novim uredom u kojem smo željeli redefinirati uredske prostore nakon pandemije i mislim da smo u tom itekako uspjeli.

osnivanja tvrtke koja je tad bila u partnerstvu s najnagrađivanijom regionalnom kreativnom agencijom Bruketa&Žinić željeli smo stvoriti nešto što bi pokrilo nepokriveni dio tržišta interijera, a to je upravo kombinacija marketinga, dizajna, psihologije i ostalih komplementarnih branši. Razumijevanje korisnika, bilo da su potrošači, zaposlenici, posjetitelji ili nešto treće prije početka bilo kakvog projektiranja ili dizajna ključno je za postavljanje pravilne strategije i koncepta koji je usklađen sa raznim aspektima poslovanja naših klijenata kojise često ignoriraju. Na primjer, dobar projekt dizajna dućana nije samo lijep prostor koji ne prodaje onoliko koliko je očekivano, nego prostor koji je podjednako dizajnerski dobar, ali ima i vrhunske prodajne ili poslovne rezultate.

M-KVADRAT: Ko sve čini vaš tim? Izjavili ste da kolege dolaze u ured po vlastitoj želji ili potrebi, jer nemate određene dane za rad od kuće ili striktno radno. Da li je to tačno i kako izgleda jedan vaš radni dan? Možete li nam opisati?

DAMJAN: Naš tim je sad vrlo specifičan i prati strategiju organizacije i poslovanja Brigade koju smo postavili nakon pandemije i odvajanja od Bruketa&Zinic&Grey korporacije.

Smanjili smo broj ljudi na maksimalno 12 pa smo u novom uredu projektirali 12 stolova iako ima prostora za još više, ali na taj način sami sebe ograničavamo da ne rastemo u broju ljudi nego u kvaliteti i produktivnosti. **Tim se sastoji od arhitekata, dizajnera, analitičara, savjetnika za poslovanje, a po potrebi na projektima i psihologa, inženjera, digitalnih stručnjaka...** Svi kolege mogu primarno raditi od kud god žele, a u ured doći kad i ako im to odgovara radi posla koji rade. Realnost je da smo gotovo svi, gotovo uvijek u uredu, a od kuće znamo raditi kad nam je to praktičnije radi npr. gužve u prometu ili čekanja majstora za popravak bojlera.

Tim je vrlo kompaktan, ali uvijek imamo jedno ili dva mjesta za studente, mlade kolege na praksi ili slično jer vjerujemo u dijeljenje znanja i iskustva kako bi pomogli mladim profesionalcima i stvarali još jaču branšu u budućnosti. Jedna od specifičnosti našeg rada je vrijeme ručka koje je svaki dan u istom terminu u kojem svi prekidamo posao, sjedamo za stol i ručamo uz formalno/neformalne razgovore o poslu, životu, umjetnosti, kulturi... Osim što imamo kuhare koji nam svaki dan pripremaju obrok, petkom (a katkad i češće) obavezno netko od

nas kuha za cijeli tim, vrlo često sam to upravo ja.

M-KVADRAT: Koliko je važan timski rad?

DAMJAN: Izrazito je važan i zato mislim da svi biramo raditi u uredu jer se kreativnost i inovacija najbolje realiziraju upravo unutar tima koji svakodnevno surađuje na projektima. Svi projekti su nam fleksibilni, iako svaki od njih vodi jedna osoba (Projekt manager), veličina tima na svakom od njih se prilagođava fazi, kompleksnosti ili želji pojedinih kolega da se uključe u pojedinu fazu. **Kako bi sve što radimo bilo usklađeno s našom strategijom i kreativnom vizijom Brigade uz mene firmu vodi i kolegica Kristina Volf kao iskusna dizajnerica i kreativna direktorica, a vrlo često i kreativnija osoba od mene unutar našeg tima.**

M-KVADRAT: Kako pristupate procesu dizajniranja? Koji su vam najvažniji faktori?

DAMJAN: Svaki proces dizajniranja kreće od dubinske analize tržišta, ponašanja korisnika, inovacija u sličnim branšama i strateških radionica s klijentima na kojima kroz našu jedinstvenu metodu dolazimo vrlo važnih uvida koje kasnije pretvaramo u kreativne koncepte i dizajnerska rješenja. Upravo smo završili razvoj naše vlastite velike digitalne aplikacije koju smo razvili upravo za još bolje i brže praćenje ponašanja kupaca i zaposlenika u dućanima ili uredima kako bi za klijente mogli stvoriti uzorke kretanja i zadržavanja koji mogu znatno utjecati poslovne odluke i optimiziranje dizajna ili prostorne organizacije.

M-KVADRAT: Koji projekat iz vaše karijere smatrate najznačajnijim i zašto?

DAMJAN: Svaki projekt mi je značajan jer svaki donosi nešto novo što kasnije možemo iskoristiti kao početnu točku za nešto još novije i hrabrije. Možda bih izdvojio upravo Museum of Illusions kao vrlo izazovan i važan projekt jer je odgovornost na meni i cijelom timu jako velika budući

da je sam proizvod za koji posjetitelji plaćaju ulaznice upravo prostor i prostorni doživljaj. Razumijevati različite kulture i ponašanja na gotovo 6 kontinenta i pretvarati ih u prostorne strategije i dizajn nikome nije lako, a posebno lokalnom timu koji se vrhunski nosi s tim i niže uspjeh za uspjehom.

Od projekata koji su meni osobno dragi, izdvojio bi možda naš ured i sve što smo uspjeli realizirati s njim, a uz njega i izložbu u Tunelu Grič u Zagrebu za Croatia Osiguranje, uredski prostor Mireo, trgovine bio&bio i Planetopija... sad kad sam počeo pisati shvatio sam bi va lista postala prevelika pa ću se zaustaviti ovdje. Ono što je svim tim projektima zajedničko jest da su svaki na svoj način pomicali granice tržišta uz sinergiju i partnerski radi između tima Brigade i klijenta, jer konačni uspjeh nije naš ili njihov, on je zajednički. Naša odgovornost na projektima kreće od istraživanja i koncepta pa sve do vođenja gradilišta i pripreme PRa, ukratko mi smo odgovorno uz projekt i klijente od nultog dana do kad god je potrebno.

M-KVADRAT: Šta smatrate najvećim izazovima u radu arhitekta danas?

DAMJAN: Do sada, Pinterest i AI. Ne zato što su to loši alati, već zato što previše kolega radi presličine stvari. Arhitekta se kreću linijom manjeg otpora i svjesno ili nesvjesno rade rješenja koja su sigurna, već viđena i u skladu s duhom (digitalnog) vremena. **Bez eksperimenta, inovacije, greške, strasti ili bilo čega što nije potpuno sigurno, uskoro ćemo doći do mrtve struke u kojoj će se u nedogled reciklirati podjednaki prostori. Iako će velik broj njih biti zaista dobar, a možda i vrhunski, tko će pomicati granice i stvarati neke nove smjerove za projektiranje i dizajn?**

M-KVADRAT: Da li postoji neki san ili idealan projekat koji biste voljeli da realizujete u budućnosti?

DAMJAN: Da gradim na Mjesecu ili Marsu.

M-KVADRAT: Kako balansirate između tradicionalnih vrijednosti arhitekture i savremenih trendova?

DAMJAN: Iz jednog i drugog upijam inspiraciju za kreativna rješenja, ali ne kroz estetiku ili dizajn, već kroz vrijedne inspiracije koje se mogu uklopiti u strategiju koja je uvijek jedinstvena za svakog klijenta i njihove potrebe. Više volim postavljati trendove nego ih pratiti, iako je to puno teži put jer je prepun pokušaja i pogreški, ali mislim da je svaki pravi profesionalac mora znati nositi s neuspjehom i greškama, iz njih učiti i ispravljati ih tijekom razvoja projekta kako bi završni rezultat bio uspješan.

M-KVADRAT: Šta vas motiviše da svakodnevno budete posvećeni ovom poslu?

DAMJAN: Volim stvarati osjećaje u prostoru za korisnike te educirati kolege i tržište o tom kako dizajn interijera nije samo lijepa polica ili sofa, već emocija koju stvaramo s tim.

M-KVADRAT: Na kojim projektima trenutno radite, a šta je planirano za naredni period?

DAMJAN: Projekti su raznoliki, ako i uvijek. Radimo na Brigadinoj godišnjoj humanitarnoj akciji gdje svake godine svojim rukama izgradimo neke prostore za pomoć lokalnoj zajednici, ali i doniramo značajni iznos novca samostalno ili sa našim partnerima. **Ove godine ćemo raditi u Splitu u domu za djecu i mlade, a prošlih godina smo radili osnovnu školu u Salima, popravni dom u Zagrebu, Kliniku za djecu s posebnim potrebama u Puli, srednju školu u Vukovaru itd.** Poslovni projekti su uglavnom uredski prostori, nekoliko koncepta trgovina, muzeji u Engleskoj i Americi i par vrlo zanimljivih projekata u branšama koje još nismo radili što nam je super prilika dokazat se i naučit neka nova iskustva.

M-KVADRAT: Koji savjet biste dali mladim arhitektama koji tek počinju karijeru?

DAMJAN: Vrednujte sebe i svoj rad adekvatno vašoj poziciji i znanju. To znači da ne pristajete na potplaćene pozicije ili plaću 'na ruke' jer nakon 5 ili više godina studiranja zaslužujete poštovanje kao i svi drugi kolege. Naravno, s druge strane prihvatite činjenicu da ste tek izašli na tržište i da je put do uspjeha jako dug i težak, a učenje od iskusnijih kolega će vam u tom puno pomoći, ako ništa da si skratite put i naučite na njihovim greškama.

Mojih je prvih 10 godina rada bilo sve samo ne uspješno ili glamurno, od praksi u manjih arhitektonskim uredima, pokretanja firme i nesnalaženja u poslovanju, konstantne borbe za preživljavanje cijelog tima do činjenice da kao poduzetnik živiš i spavaš sa svojim poslom, nema vikenda, izlazaka, godišnjih odmora ili putovanja jer si stalno prisutan i na raspolaganju. S vremenom kad se sve stabilizira i izgradi se kompaktan i odgovoran tim, sve dođe na svoje i život postane (skoro) onakav kakav smo zamišljali. Put je dug, ali bez strpljenja, prihvaćanja dobronamjernih savjeta iskusnih kolega i stalnog učenja, postat će još duži i vrlo rijetko uspješan.

Mislim da se ljubav prema arhitekturi nije rodila preko noći, ona se slagala godinama, kao što se slaže prostor. Još u srednjoj školi me najviše zanimala umjetnost i matematika, dvije naočigled oprečne stvari, ali zapravo upravo arhitektura povezuje obje na najbolji način.

Želite li živjeti udobno i održivo? Naši prozori mogu vam pomoći smanjiti CO² otisak vašeg doma. Proizvode se na održiv način i imaju vrhunske izolacijske vrijednosti. Uživajte u većoj životnoj udobnosti i nižim računima za energiju.

Deceuninck d.o.o. • Prvog marta bb • 75270 Živinice • BIH
T +387 (0)35 773 313 • infobih@deceuninck.com • www.deceuninck.ba

**Svaki prozor pridonosi
udobnosti vašeg doma**

Svaki
prozor
je bitan

deceuninck

RJEŠENJA ZA PROZORE I VRATA

BETON – TEMELJ MODERNE I ODRŽIVE GRADNJE

Sva bitna svojstva betona, uključujući njegovu otpornost, direktno ovise o tačnim omjerima sastojaka, kvaliteti upotrijebljenog agregata i samoj vrsti cementa koju biramo.

Beton je jedan od najčešće korištenih građevinskih materijala na svijetu, a njegova neupitna rasprostranjenost proizlazi iz izuzetne čvrstoće, dugotrajnosti i visoke prilagodljivosti različitim vrstama radova. Preciznim miješanjem cementa, vode i agregata poput kamena, pijeska i šljunka nastaje njegova struktura, uz eventualne dodatke za postizanje specifičnih karakteristika. **Glavnu ulogu u ovom procesu ima cement koji kao vezivno sredstvo u kontaktu s vodom pokreće proces hidratacije i stvara stabilnu, čvrstu cjelinu koja može prkositi vremenu.**

Sinonim za ovu vrstu stabilnosti i kvaliteta su Lukavac Cement i Lukavac Beton. Dok Lukavac Cement postavlja evropske standarde u proizvodnji vrhunskog vezivnog materijala uz poštovanje principa održivosti, Lukavac Beton taj kvalitet transformira u gotov proizvod - beton, koji je spreman i za najzahtjevnije građevinske poduhvate. Sva bitna svojstva betona, uključujući njegovu otpornost, direktno ovise o tačnim omjerima sastojaka, kvaliteti upotrijebljenog agregata i samoj vrsti cementa koju biramo.

Zahvaljujući današnjoj modernoj tehnologiji, postoje različite varijante prilagođene specifičnim potrebama gradnje. Tako se armirani beton, koji je ojačan čeličnim armaturama, koristi za nebodere i velike infrastrukturne projekte zbog njegove sposobnosti da izdrži ogromna opterećenja i pritiske. S drugestranelagani beton se dobiva dodavanjem šupljikavih agregata, što ga čini izvrsnim

rješenjem za toplotnu izolaciju. Primjena betona obuhvata gotovo sve segmente moderne gradnje, od temelja i zidova pa sve do kompleksnih mostova i cesta. Njegova jedinstvena sposobnost da u tečnom stanju poprimi gotovo svaki željeni oblik čini ga nezamjenjivim materijalom, dok otpornost na požare, koroziju i ekstremne vremenske utjecaje čini ga najsigurnijim izborom. **Međutim, put od vrhunskih sirovina do savršene konstrukcije zahtijeva i duboko poznavanje procesa ugradnje.** Beton je „živ“ materijal na koji direktno utiču vanjski faktori. Stručnjaci Lukavac Betona naglašavaju da tajna dugovječnosti leži u strogoj kontroli kvaliteta koja se mora prilagođavati specifičnostima svakog godišnjeg doba.

ODRŽIVOST - STANDARD BUDUĆE GRADNJE

Održiva gradnja danas je neraskidivo povezana s ciljevima Evropskog zelenog plana i postizanjem klimatske

neutralnosti do 2050. godine. **Primjenom inovacija, standarda energetske efikasnosti i upotrebom cementa s niskim emisijama ugljika Lukavac Cement i Lukavac Beton već odavno provode ove promjene u svojoj proizvodnji.**

Ovakav pristup donosi koristi kako za okoliš tako i za ekonomiju. Smanjenjem emisija stakleničkih plinova i građevinskog otpada značajno se ublažava utjecaj na prirodu. Za Lukavac Cement i Lukavac Beton održivost nije samo obaveza, već investicija u budućnost.

Lukavac Cement d.o.o.
Lukavačkih brigada b.b.
75 300 Lukavac
Tel.: +387 35 552 158
Web: www.lukavaccement.ba

LUKAVAC
CEMENT

 Fluidmaster

A GLOBAL FAMILY OF BRANDS

WISA

LIV

SCHWAB

The logo for VENT, featuring the word "VENT" in a bold, sans-serif font. The letter "E" is stylized with three horizontal red bars of varying lengths, creating a sense of movement or ventilation.

SISTEMI POTKONSTRUKCIJA ZA VENTILISANE FASADE
dizajnirani i proizvedeni u Tehnomarketu

Planet Residences
Niš, Srbija
Equitone paneli

 TEHNO MARKET
aluminium systems

INOVATIVNE FASADE ZA VAŠE OBJEKTE

PRODAJA

Skadarska 73, 26 101 Pančevo

tel: +381 13 307 700

fax: +381 13 307 799

panel@tehnmarket.com

 EQUITONE

- ◆ A2 klasa otpornosti na požar
- ◆ premium fiber cementni paneli
- ◆ dobra zvučna izolacija
- ◆ rezistencija na hemikalije
- ◆ rezistencija na ekstremne temperature i mraz
- ◆ jačina / čvrstoća panela

 VENT

- ◆ aluminijumski sistemi podkonstrukcija za ventilisane fasade
- ◆ omogućava jednostavnu montažu svih tipova fasadnih obloga
- ◆ kompletna linija pratećeg pribora za svih 12 sistema

www.tehnmarket.com

PRAVO VRIJEME ZA RENOVACIJU UZ TEHNOMARKET INTERIO I LINEAL SISTEME

Lineal je energetski učinkovit sustav prozora i vrata, dizajniran i proizveden u Tehnomarketu. Podijeljen je u dvije grupe koje su certificirane u prestižnom IFT Rosenheim institutu u Njemačkoj i zaštićene CE oznakom.

Posljednji topli dani idealni su za osvježavanje prostora u kojem živite. Bilo da se radi o zamjeni stolarije koja uskoro mora zadovoljiti energetske zahtjeve zemalja zapadnog Balkana ili uređenju interijera, Tehnomarket može ponuditi dva kompatibilna proizvoda vrhunske kvalitete.

LINEAL ZA VEĆU TIŠINU I UŠTEDU ENERGIJE

Lineal je energetski učinkovit sustav prozora i vrata, dizajniran i proizveden u Tehnomarketu. Podijeljen je u dvije grupe koje su certificirane u prestižnom IFT Rosenheim institutu u Njemačkoj i zaštićene CE oznakom. Kod sustava **Lineal Therm 77** aluminij se nalazi na unutarnjoj i vanjskoj strani. Koeficijent toplinske provodljivosti (U_w) od svega $0,96 \text{ W/m}^2\text{K}$

Projekt Dekalb Residences, uz prepoznatljivu njujoršku ciglu, također definira Tehnomarketov Lineal sustav prozora i vrata. Za konceptualni plan objekta, ali i podršku od samog početka zaslužan je Aguayo tim, savjetodavni i konceptualni nositelj čak 350 različitih objekata u gradu New Yorku. Osim toga, elementi velikih dimenzija mogu se vidjeti u interijeru projekta Post House na Boerum Hillu.

nudi uz termoizolaciju i izuzetnu zaštitu od buke (40 dB), što je od posebnog značaja u urbanim sredinama. Buka predstavlja svaki neželjeni zvuk, koji intenzitetom ili trajanjem može naštetiti ljudima ili živom svijetu. **Na samom vrhu izvora buke nalazi se promet. Utvrđeno je da fiziološki učinci buke počinju između 80 i 90 dB, dok razina buke između 120 i 150 dB izaziva ozbiljne poremećaje.** Jedan od načina obrane od ovog novog oblika zagađenja jest kvalitetna izolacija vašeg prostora.

Lineal Therm 77 pruža zaštitu od buke (40 dB), što je posebno važno za život u urbanim sredinama. Drugim riječima, ovi prozori i balkonska vrata smanjuju razinu buke za 40 dB. Kod buke od 75 dB, razina buke u vašem prostoru bit će snižena na svega 35 dB, omogućujući ugodan odmor ili nesmetan san vaših najmlađih. Za one koji cijene drvenu stolariju, **Lineal W Therm** u kombinaciji aluminij-drvo predstavlja idealno rješenje s drvenim prozorom iznutra i aluminijskim prozorom otpornim na vremenske uvjete izvana. S izuzetno niskim koeficijentom toplinske provodljivosti od 0,79 W/m²K, svrstava se u energetske učinkovite sustave, pogodne za pasivne kuće. **Zvučna izolacija od 43 dB znači više mira i sna za vas i vašu obitelj.** Kao i drugi aluminijski prozori iz serije LINEAL, W-THERM 104 prozor dizajniran je za upotrebu dvostrukih i trostrukih staklenih paketa širine do 60 mm.

Minimalistički dizajn, čiste linije i funkcionalni elementi velikih dimenzija najčešći su zahtjevi modernih arhitektonskih projekata. Potreba za minimalizmom dovela je do razvoja dizajnerski atraktivne serije **LINEAL BLOCK THERM 77** sustava sa skrivenim krilom, namijenjene izradi prozora za luksuzne projekte i prozorske nizove. Skrivenim krilom postiže se minimalistički izgled prozorskih elemenata. Ova opcija primjenjiva je i na drugim aluminijskim sustavima **Lineal Plus 62 i Lineal Therm 62.**

LINEAL THERM ugrađen je na preko 25 projekata u NEW YORKU

Projekt Dekalb Residences, uz prepoznatljivu njujoršku ciglu, također definira Tehnomarketov Lineal sustav prozora i vrata. Za konceptualni plan objekta, ali i podršku od samog početka zaslužan je Aguayo tim, savjetodavni i konceptualni nositelj čak 350 različitih objekata u gradu New Yorku. Osim toga, elementi velikih dimenzija mogu se vidjeti u interijeru projekta Post House na Boerum Hillu.

INTERIO ZA VIŠU PRIVATNOST

Bilo da se radi o pregradi u open space prostoru, loftu ili dodavanju prostorije radi funkcionalnijeg iskorištavanja prostora ili povećanja privatnosti, INTERIO P29 se izrađuje prema zahtjevima klijenta. Izuzetno mala vidljiva površina profila, kombinirana s visokom nosivošću koja omogućuje velike dimenzije elemenata, čini ovaj sustav idealnim za kreiranje svijetlih, prozračnih, suvremenih poslovnih prostora uz maksimalno iskorištavanje prirodne svjetlosti. Ovaj elegantni sustav će oplemeniti svaki prostor bez ustupaka funkcionalnosti.

Prema anketi McKinsey & Company provedene u osam razvijenih zemalja, čak 20-25% ispitanika odgovorilo je da će zadržati rad od kuće kao glavno radno mjesto 3 do 5 dana tjedno. Kao rezultat svega navedenog, unutarne pregrade postale su još značajnije. Kada želite dodati prostoriju u postojećem prostoru u kojoj možete raditi osam sati, a istovremeno imati pregled nad onim što se događa u kući, INTERIO nudi rješenje s minimalnim zauzimanjem prostora. Izuzetno mala dubina sustava od svega 29 mm omogućuje montažu bez gubitka korisne površine u interijeru, uz visoku

fleksibilnost dizajna. Ako prostor zahtijeva veću privatnost i zvučnu izolaciju, **INTERIO P113** sustav nudi dvostruku ispunu od stakla ili panela, uz ugradbenu dubinu od samo 113 mm, što omogućuje maksimalno iskorištavanje prostora i povećanu zvučnu izolaciju.

INTERIO P113 je kompletiran vratima i okovom koji omogućuju brzu montažu i visoku funkcionalnost. Sistemski profili **INTERIO** dostupni su u dvije opcije površinske zaštite – plastifikacija u svim RAL tonovima i eloksiranje. Sustav podržava različite vrste okova s vidljivim i nevidljivim šarkama koje dolaze u pet opcija površinske zaštite – plastifikacija, eloksiranje, brušeni aluminij, sirovi aluminij, te polirani i brušeni nehrđajući čelik. **INTERIO** sustav našao je primjenu u brojnim uredima i coworking prostorima u IT i kozmetičkoj industriji, kao što je vidljivo na fotografijama projekata iz Beograda i Novog Sada.

AMBAR: PRIMJER KAKO ARHITEKTURA MOŽE BITI MOST IZMEĐU PROŠLOG I SADAŠNJEG, BEZ GUBITKA AUTENTIČNOSTI

Ovaj projekat nije puko preoblikovanje — to je povratak identitetu. Rekonstrukcijom starog ambara, kompromitovanog neadekvatnim intervencijama iz prošlosti, vraćamo snagu lokalne arhitekture kroz savremeni izraz koji poštuje duh mjesta.

AUTOR: Predrag Milutinović, dipl.ing.arch, Mapa Architects Beograd

REDIZAJN, REKOMPOZICIJA, REVITALIZACIJA

Uviđen potencijal u inspirativnom materijalu, sklopu i dobrom bonitetu podstakao je oživljavanje nekadašnje arhitekture. Objekat ambara prije više od 20 godina neadekvatno prepokriven i nadograđen, pokušali smo da novom rekonstrukcijom, ujedno i legalizacijom, rekonstruišemo objekat kojim vraćamo reinterpetirani ambar, ali u novoj strukturi i sa novim sadržajima. Drvena ekstenzija kako u funkcionalnom smislu upotpunjuje postojeću strukturu, tako i svojom jednostavnom materijalizacijom kontrastira i akcentuje različite fragmente postojećih opekarskih tonova i slogova. Težnja je bila da na savremeni

način, koristeći standardne osnovne gradivne materijale, reinterpretiramo autohtonu arhitekturu, ne donoseći nužno novi dizajn, već unaprijeđujući stari izraz, čime se nesumnjivo dobija na novoj vrijednosti. Prizemlje ima ulogu magacinskog prostora u koji su umetnuti materijali i alati za održavanje cijelog domaćinstva.

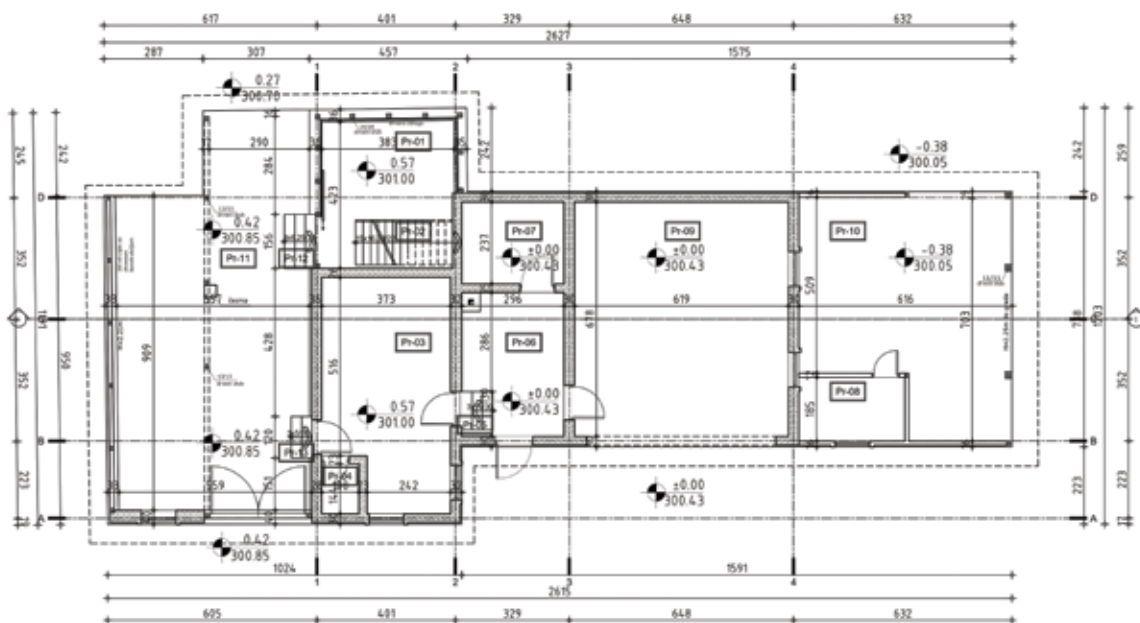
Sprat je adaptiran i ima tipologiju porodičnog apartmana za zaposlene. **Promjena nekadašnje funkcije ambara u stambeni objekat je dobar primjer očuvanja graditeljskog nasleđa i kreiranja savremene arhitekture sa identitetom.** Smatramo da je

Nadamo se da će ovakvim promišljenim potezima srpska arhitektura zadržati autohtonost i identitet tamo gdje je najpotrebnije. A to su prije svega zone koje u doba postpandemije počinju da budu urbanizovane i narušene, prije svega djelovanjem arhitekata u službi investitora.

OSNOVA PRIZEMLJA - postojeće stanje
R 1 : 100

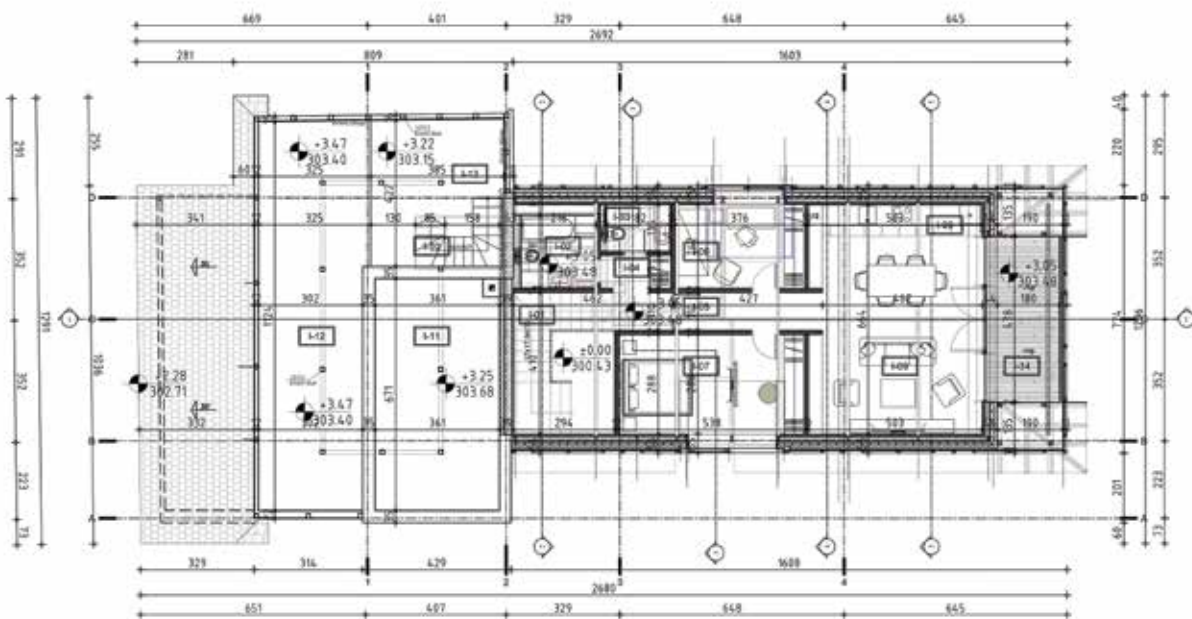

objekat urađen u duhu arhitekture i zaštite našeg graditeljskog nasleđa. U ovom vremenu kada arhitektonski izraz poprima sve više digitalizovano, programersku i parametrijsku notu, ovaj objekat se izdvaja po rukopisu stvaraoca koji razumije

materijal i mikrolokaciju, mjesto i duh uklapanja u seosko domaćinstvo, ne potirući pokušaj da se objekat racionalno oplemeni i unaprijedi, pa možda i osavremeni određenim jasnim, ali ne pretencioznim elementima i masama savremenijeg pristupa.

OSNOVA POTKROVLJA - novoprojektovano stanje
R 1 : 100

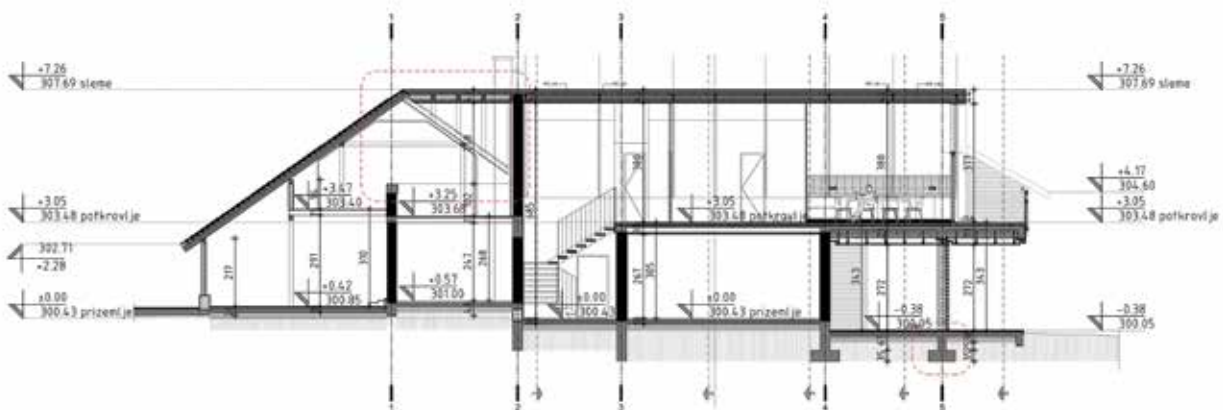

Nadamo se da će ovakvim promišljenim potezima srpska arhitektura zadržati autohtonost i identitet tamo gdje je najpotrebnije. **A to su prije svega zone koje u doba postpandemije počinju da budu urbanizovane i narušene, prije svega djelovanjem arhitekata u službi investitora. Ovaj projekat nije puko preoblikovanje — to je povratak identitetu.** Rekonstrukcijom starog ambara, kompromitovanog neadekvatnim intervencijama iz prošlosti, vraćamo snagu lokalne arhitekture kroz savremeni izraz koji poštuje duh mjesta. Koristeći osnovne materijale i pažljive forme, reinterpretiramo autohtonu

arhitekturu ne radi novog dizajna, već radi unaprijeđenja starog jezika, dajući mu relevantnost danas.

Dok savremena arhitektura često podleže globalnim, digitalizovanim obrascima, ovdje je stvoren odgovor koji razume materijal, kontekst i seosko domaćinstvo. Naš cilj je očuvanje memorije i identiteta tamo gde je najugroženiji — ruralnim zonama pod pritiskom nekontrolisane i neplanske gradnje. Ovaj projekat postaje primjer kako arhitektura može biti most između prošlog i sadašnjeg, bez gubitka autentičnosti.

PRESEK 1-1 - novoprojektovano stanje
R 1 : 100

IDEALNO

HLAĐENJE I GRIJANJE

The Midea logo features a stylized white 'M' inside a white circle, followed by the word 'Midea' in a bold, white, sans-serif font. A registered trademark symbol (®) is located at the top right of the 'a'.

KLIMA UREĐAJI
TOPLOTNE PUMPE
VRF

 LUK
AUTHORIZED DISTRIBUTOR OF MIDEA

www.luk.ba

profine

Kömmerring®
TODAY FOR TOMORROW

WarmCore®
Novi hibridni sistem
prozora i vrata.

Al + PVC + Al

www.koemmerling.com

Kömmerling razmatra cijeli životni ciklus svojih proizvoda kako bi djelovao ekološki u svakoj fazi proizvodnje. Od odabira sirovina do metoda proizvodnje, od pakovanja do reciklaže. Kömmerling WarmCore 76 koristi do 100% reciklirani PVC i do 90% reciklirani aluminij.

NOVINA U SVIJETU PROZORSKE TEHNIKE KÖMMERLING WARMCORE

Novi hibridni sistem prozora i vrata.

Predstavljajući vam novu formulisanu orijentaciju jednog od najvećih njemačkih „system providera“ prozora i vrata – brenda Kömmerling, sa fokusom na zaštitu klime, energetska efikasnost, društvenu odgovornost i očuvanje resursa za buduće generacije, ranije smo vam predstavili Kömmerling ReFrame, prozore i vrata izrađene od 100% recikliranog PVC-a kao još jedan tehnološki iskorak i dokaz posvećenosti novoj okolišno i društveno odgovornoj poslovnoj filozofiji. Također i bio-atriburani PVC kao tehnološki odgovor na insistiranju u upotrebi održivih resursa i upotrebi materijala

Kömmerling **WarmCore** inovativni hibridni sistem od PVC-a i aluminijuma.

Sa jezgrom od visokokvalitetnog PVC-a i čvrstim profilima od aluminija – po prvi put uključujući i unutrašnju stranu prozora – Kömmerling WarmCore 76 kombinuje najbolja svojstva oba materijala.

iz obnovljivih izvora. Vjerno Kömmerling-ovoj novoj tvrdnji „Today for tomorrow“ ili Danas za sutra, nova i potpuna posvećenost održivom razvoju rezultira fokusom na potpuno nove i inovirane proizvode poput WarmCore-a.

Ova patentirana kombinacija aluminijuma i PVC-a predstavlja hibridni sistem sa vanjskim i unutrašnjim aluminijumskim profilom i jezgrom od PVC-a, donoseći najbolje od oba materijala. Održivi aspekt je pri tome više nego uvjerljiv jer je jezgra izrađena od 100% recikliranog PVC-a sa aluminijumskim profilima izrađenim od do 90% recikliranog aluminijuma. Sam patentirani spoj dva materijala je ono što je novina i što sistem čini robusnim i dugovječnim.

Fokus Kömmerlinga ka zaštiti klime i očuvanju resursa vidljiv je kroz cjeloživotno posmatranje proizvoda. Životni ciklus proizvoda i njegov ekološki otisak je opredjeljujući pri odabiru sirovina, izboru tehnologije i mjesta proizvodnje sve do pakovanja i na kraju recikliranja. WarmCore je još

jedan odgovor koji spaja očuvanje resursa, smanjenje proizvodnje CO₂ i stvarne energetske uštede.

Patentiran spoj aluminijuma s obje strane i PVC jezgre u tzv. nepozitivnoj vezi, osigurava ne samo statičku i dimenzionalnu stabilnost već optimizira i energetske efikasnost WarmCore prozora, efektivno ga čineći daleko superiornijim potpuno aluminijumskom prozoru. Hibridna struktura nema čeličnog ojačanja inače prisutnog u klasičnim PVC prozorima, te se time stvara prostor za termoizolacione ispune jezgra, sa kojima se postiže Uf vrijednost od 1 W/m²K. Kako moderni prozori zahtijevaju i upotrebu višestrukih stakala za potpunu energetske učinkovitost prozora, WarmCore omogućava ugradnju izo-staklenih paketa sa debljinama od 24 do 50 mm.

Zahvaljujući višedecenijskoj tradiciji u razvoju sistema prozora i vrata, Kömmerling je pažljivim razmatranjem unaprijedio i esencijalne karakteristike prozora počevši od poboljšane zvučne izolacije, izrazite otpornosti na vremenske prilike, udare kiše i vjetra, te kao standard RC2 klasu zaštite od provala. Statička i dimenzionalna stabilnost novog spoja aluminija i PVC jezgre omogućava i veće maksimalne dimenzije prozorskih elemenata.

Jednokrilna balkonska vrata je tako moguće izraditi u max. dimenziji od 1,10 x 2,50 m, a ulazna vrata 1,10 x 2,30 m. WarmCore je dostupan u dvije izvedbe krila, sa krilom koje je vizuelno u ravni sa štokom, time čineći jednu jedinstvenu ravnu plohu krila i štoka i u

izvedbi sa tzv. smaknutim krilom ka unutra u odnosu na štok, što je najčešći slučaj na našem tržištu i za šta su primjeri tradicionalni prozori i vrata.

Kako je ovo hibridni sistem sa aluminijumom sa obje strane prozora, dakle i unutra i vani, mogućnosti u izvedbi boja i kombinacija boja unutra i vani, te kombinacija štoka i krila, su praktično neograničene sa dostupnim svim RAL nijansama, omogućavajući prilagodbu savremenim trendovima u izvođenju modernih objekata.

Više informacija putem tehničke podrške profine BH d.o.o.

KÖMMERLING – Vaš prozor u bolji svijet

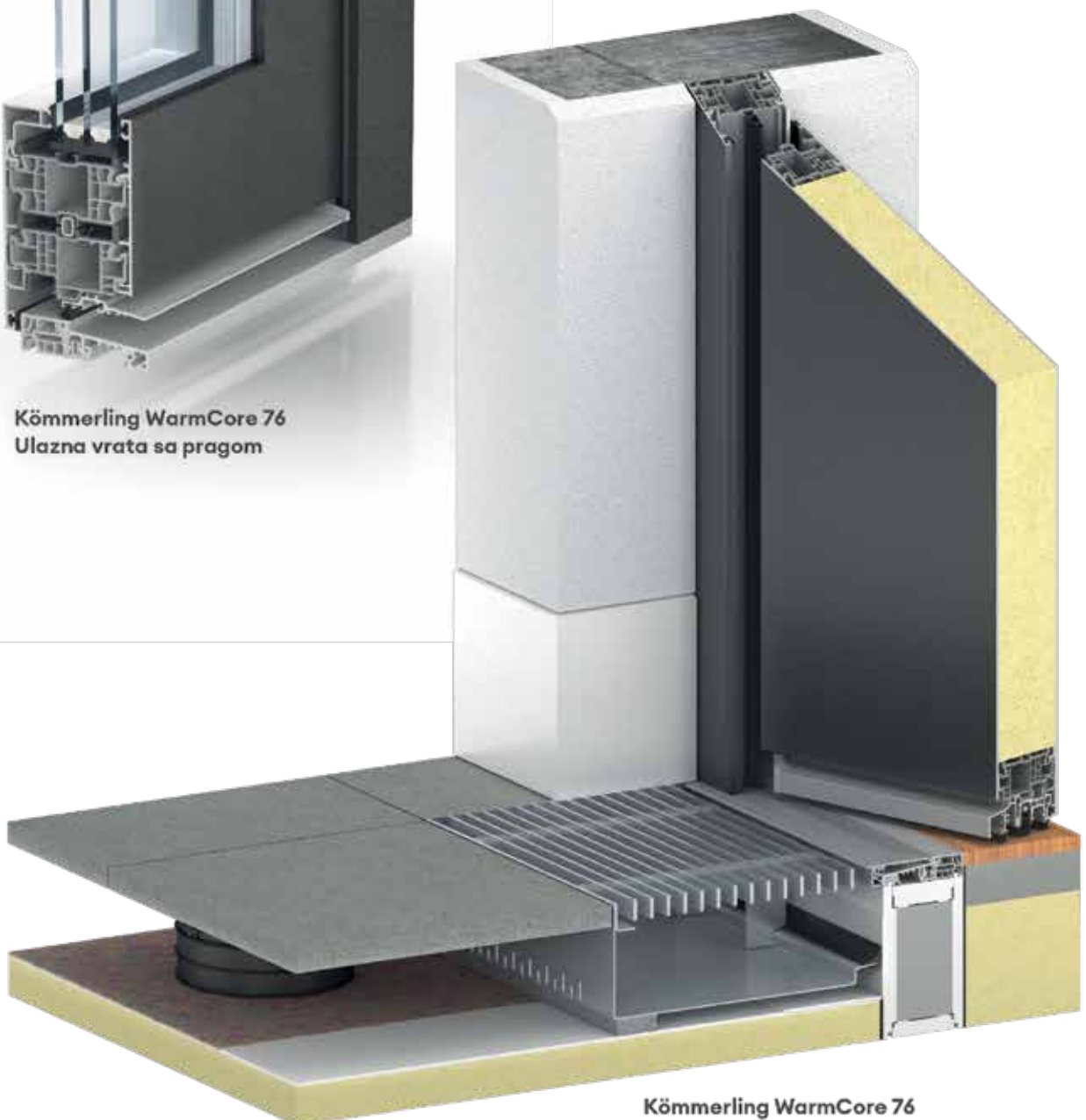
 Kömmerling®
TODAY FOR TOMORROW

 WarmCore®
Window and Door System

Kömmerling WarmCore 76
Ulazna vrata sa pragom

Kömmerling WarmCore 76
Izvedba vrata bez barijera

Jedan za sve!

MultiWhite

- *Za zagađivanje i renoviranje*
- *Za izravnavanje betona i maltera u novogradnji*
- *Za Baumit termoizolacione sisteme*
- *Za tankoslojne završne slojeve*
- *Za renoviranje i sanaciju starih fasada*

S Baumit MultiWhite-om gotovo je sve moguće!

Baumit Multiwhite pravi je proizvod za sve vrste građevinskih radova sa širokim rasponom primjene. Gotova prirodna bijela mineralna praškasta masa za izravnavanje, ojačana vlaknima. Kvalitetan materijal koji se lako obrađuje, a istovremeno ima smanjenu mogućnost pucanja.

Idealan je kao malter za popravke na fasadama i renoviranje.

Sanacija pukotina na fasadama

Pukotine se povremeno mogu pojaviti na bilo kojoj fasadi. Postoje različiti uzroci, poput vremenskih utjecaja, toplotnog stresa ili prirodnog starenja slojeva. Za pukotine veće od 0,5 mm, Baumit preporučuje MultiWhite kao ključni proizvod za punjenje pukotina i stvaranje nove homogene i struktuisane podloge za bojenje te, ako postoji potreba, nudi mogućnost ugradnje Baumit Startex sa svrhom ojačanja cijele površine. Da biste dovršili sistem, obojite Baumit MultiWhite s prikladnom Baumit fasadnom bojom ili prekrijte cijelu površinu Baumit završnim malterom.

Baumit MultiWhite

- Tankoslojni i debeloslojni nanos do 3cm
- Paropropusan i usporenog upijanja vode
- Otporan na vremenske uticaje i na mraz

Baumit MultiWhite ima veoma dobra svojstva prijanjanja na gotovo sve mineralne podloge.

Koristi se kao :

- Masa za izravnavanje upojnih i neupojnih podloga na unutrašnjim i vanjskim površinama
- Masa za zaglađivanje sa armaturnom mrežicom Baumit StarTex
- Za renoviranje termoizolacionih sistema, na izolacione ploče i postojeće završne maltere
- Za popravke na zidovima, za sanaciju pukotina
- Za sanaciju maltera zgrada pod zaštitom spomenika kulture
- Optimalna baza za Baumit završne slojeve i boje

Potrošnja:	Ca. 1,0kg/m ² /mm
Izdašnost:	8m ² /vreća/ 3mm
Pakovanje:	Vreća 25kg, 1 paleta = 48 vreća = 1.200 kg
Granulacija:	1 mm

SAVJET

Zaglađivanje:
na **betonu** - očistite površinu i uklonite vosak/ulje
na **krečno cementnim malterima** - očistite površinu i zatvorite pukotine

Baumit doo

Osik 2b, 71210 Ilidža
Tel.: + 387 33 566 770, Fax: + 387 33 566 771
www.baumit.ba

EKSPANDIRANI POLISTIREN; TOPLINSKO IZOLACIJSKA MOĆ STIROPORA OSTAJE KROZ CIJELI ŽIVOTNI VIJEK ISTA

U većini konstrukcijskih sklopova je zbog svojih izuzetnih svojstava nezamjenjiv. Koristimo ga svugdje, gdje trebamo toplinsku i zvučnu izolaciju zidova, krovova, podova i drugih konstrukcijskih sklopova za sve vrste zgrada.

STIROPOR JE TRAJNA TOPLINSKA IZOLACIJA

Energetski štedljive zgrade i kvalitetne stambene prostore ne možemo niti zamisliti bez ekspaniranog polistirena [EPS]. U razvijenim državama je stanje takvo, da je 90% svih fasada izolirano upravo sa ekspaniranim polistirenom. U većini konstrukcijskih sklopova je zbog svojih izuzetnih svojstava nezamjenjiv. Koristimo ga svugdje, gdje trebamo toplinsku i zvučnu izolaciju zidova, krovova, podova i drugih konstrukcijskih sklopova za sve vrste zgrada. **Investicija u toplinsku izolaciju od stiropora se sa energetskog stajališta veoma brzo vraća, jer svaki kilogram ispravno upotrijebljenog EPS-a u pedeset godina uštedi 400 litara ulja za loženje.**

Stiroporu voda i vlaga iz okruženja ne smetaju, jer su ćelije zavarene pod vrućom parom i iz tog razloga nisu potrebna dodatna veziva, odnosno, štetna ljepila. Naziv "stiropor" je postalo sinonim za izolacijske ploče od ekspaniranog polistirena, s kratkom oznakom EPS. Svojstva EPS sirovine su takva, da granule kod visokih temperatura povećaju volumen do 60 puta. Kod pjenjenja sirovine u kalupu se stvaraju visoki

pritisci. Iz toga razloga, te visokih temperatura i prisutnosti vodene pare materijal se međusobno zavari bez po zdravlje štetnih veziva. Međuprostor između zavarenih ćelija omogućuje pločama iznimnu paropropusnost i nisku toplinsku provodljivost zbog zraka koji miruje, koji je kao takav odličan izolator.

Osim toga, nije štetan za okoliš i jedini je toplinsko izolacijski materijal koji se može 100% reciklirati, jer sadrži samo jedan polimer i nema dodatnih veziva i impregnacija. **S obzirom na propusnost vodene pare puno je bolji od drveta.** Zbog svih tih svojstava, stiropor se svrstava među univerzalne toplinsko izolacijske materijale.

POŽAR PA ŠTA?

Ekspanirani polistiren je u građevinarstvu u većini država EU prepoznat kao materijal, koji je samogasiv - izolacija koja se u uvjetima požara, doduše topi, dok izolacija kao takva požar ne smije prenositi dalje. Sistemi fasada s izolacijom od ekspaniranog polistirena, koja je prekrivena s armiranom žbukom i završnim slojem, spadaju u odlični razred E reakcije na požar. Sve građevinske EPS ploče su po Normi

EN 13501-1 u razredu E reakcije na požar, odnosno, razredu B1 prema DIN 4102. ("samogasiv materijal").

■ EPS U VRTIĆIMA, BENZINSKIM PUMPAMA...

Iz navedenog je očigledno, da ima mnogo država u EU u kojima je 90% svih fasada izolirano upravo s fasadnim stiroporom. EPS fasadna izolacija je bila često, bez pretjerivanja, projektovana u velikom broju građevina raznih namjena do visine od 22 m; stambeni blokovi, domovi zdravlja, škole, vrtići pa čak i benzinske pumpe!

■ EPS PLOČE, OTPORNE NA VODU

Stiropor u fasadama i podovima ima mnogo prednosti pred ostalim izolacijama osjetljivim na vodu (curenje krovova, poplave, gašenja vodom prostora.) Stiroporne ploče kod potpunog potapanja u jednom mjesecu upiju manje od 5% vol., tako natopljene ploče se jednostavno osuše i dalje obavljaju svoju izolacijsku funkciju. Dozvoljena vodoupojnost EPS ploča (max. 40 %) u sezoni grijanja na fasadi je čak 4 x veća od vlaknastih izolacija, kod kojih uslijed kondenzacije može doći do trajnih oštećenja! Kod osjetljivih materijala u slučaju da su u doticaju s vodom i prekomjernom vlagom potrebna je skupa zamjena oštećenih površina.

■ STIROPOR JE TRAJNA TOPLINSKA IZOLACIJA

Energetski štedljive zgrade i kvalitetne stambene prostore ne možemo niti zamisliti bez ekspaniranog polistirena [EPS]. U razvijenim državama je stanje takvo, da je 90% svih fasada izolirano upravo sa ekspaniranim polistirenom. U većini konstrukcijskih

sklopova je zbog svojih izuzetnih svojstava nezamjenjiv. Koristimo ga svugdje, gdje trebamo toplinsku i zvučnu izolaciju zidova, krovova, podova i drugih konstrukcijskih sklopova za sve vrste zgrada.

■ ŠEST RAZLOGA ZA EPS

1. Mehanički otporan na oluje, poplave i razna curenja
2. 20 – 30 % jeftinija izvedba fasadnog sistema u usporedbi s ostalim izolacijama
3. Odličan razred E reakcije na požar u fasadnim sistemima
4. Stiropor je čak paropropusniji od drveta smreke
5. Brzi povrat investicije
6. Stiropor s godinama ne mijenja svoja svojstva, voda kod vatrogasnih intervencija mu ne smeta

■ TERRASIT TOPLINSKE IZOLACIJE

Terrasit je kompanija za proizvodnju proizvoda od ekspaniranog polistirena (EPS-a) i ekspaniranog polipropilena (EPP-a) za građevinu, industriju i pakovanje.

TERRASIT

Lokacija: Branilaca grada b.b. – Industrijska zona, 75320

Kontakt: +387 35 705 163

E-mail: info@terrasit.com

SAVREMENI MUZEJI U PRIRODNOM OKRUŽENJU – DIJALOG ARHITEKTURE, UMJETNOSTI I PEJZAŽA U PROJEKTIMA SLOBODANA MALDINIJA

Muzej savremene umjetnosti u pejzažu prirode.

Savremena muzejska arhitektura sve češće napušta strogi urbani kontekst i pronalazi svoje mesto u prirodnim pejzažima, gde arhitektura postaje deo šire prostorne i ekološke celine. U takvom okruženju muzej više nije samo zgrada koja čuva umetnička dela, već postaje prostorni medijum između umetnosti, prirode i posmatrača. Smešten u dubini stare šume, na obali reke, muzej savremene

umetnosti dobija sasvim drugačiji karakter nego u urbanizovanom gradskom prostoru. Prirodno okruženje uspostavlja sporiji ritam percepcije: posetilac najpre prolazi kroz pejzaž, kroz miris drveta, zvuk lišća i šum vode, da bi tek potom stupio u prostor umetnosti. Time se iskustvo muzeja produžava i produbljuje — arhitektura postaje prag između prirodnog i kulturnog sveta. Za razliku od gradskog muzeja, gde je zgrada često deo guste urbanističke

matrice i vizuelnog takmičenja sa okolinom, muzej u prirodnom ambijentu dobija mogućnost da razvije suptilniji i organski odnos sa pejzažom. **Arhitektonska forma tada ne mora da dominira prostorom; naprotiv, ona može da se uklopi u topografiju, da prati liniju terena, da reflektuje svetlost kroz krošnje drveća i da se otvara prema reci.**

Takav pristup omogućava arhitekturi da postane produžetak prirodnog okruženja, a ne njegov kontrast. Materijali poput drveta, stakla i kamena stvaraju vezu između izgrađenog prostora i šumskog ambijenta, dok transparentnost i refleksije omogućavaju da pejzaž prodre u unutrašnjost muzeja.

U tom smislu, muzej savremene umetnosti u prirodnom okruženju postaje hibridni prostor: mesto gde se susreću umetnost, arhitektura i pejzaž. Poseta muzeju tada više nije samo kulturni događaj, već i prostorno iskustvo koje podjednako pripada umetnosti i prirodi.

■ SKULPTORALNI KARAKTER SAVREMENE MUZEJSKE ARHITEKTURE

U savremenoj arhitektonskoj teoriji muzeji sve češće napuštaju konvencionalnu tipologiju neutralnih izložbenih kutija i razvijaju skulptoralni karakter prostorne forme. Takav pristup polazi od shvatanja da zgrada muzeja nije samo okvir za umetnost, već i autonomno arhitektonsko delo koje učestvuje u estetskom iskustvu posetioca.

U prirodnom okruženju ovaj princip dobija posebno značenje. Arhitektonska forma muzeja ne proističe iz stroge geometrijske logike urbanog rastera, već iz organskog dijaloga sa pejzažom. Linije volumena mogu slediti prirodne tokove terena, blage padine šumskog tla ili horizontalu rečne obale. Time se arhitektura oslobađa rigidne ortogonalnosti i razvija fluidnije, često zakrivljene prostorne kompozicije.

Skulptoralnost takve arhitekture nije rezultat dekorativne forme, već prostorne sinteze mase, svetlosti i materijala. Volumeni muzeja se oblikuju kao niz međusobno povezanih prostornih tela koja

se postupno otvaraju prema pejzažu. Velike staklene površine reflektuju krošnje drveća i površinu vode, dok drvene konstrukcije i obloge stvaraju vizuelni kontinuitet sa šumskim ambijentom. U takvoj arhitekturi granica između spoljašnjeg i unutrašnjeg prostora postaje propustljiva. Prostor muzeja više nije hermetički zatvoren, već je organizovan kao sekvenca prostorno-vizuelnih iskustava: prolazak kroz šumu, ulazak u poluotvoreni atrijum, pogled prema reci, zatim ulazak u kontrolisani ambijent galerijskog prostora.

Skulptoralni karakter zgrade tako ne funkcioniše samo na nivou spoljašnje forme, već i u dinamici kretanja kroz prostor. Posetilac muzeja ne doživljava arhitekturu statično, već kroz niz promenljivih perspektiva, gde se volumen, svetlost i pejzaž neprestano prepliću. **Na taj način muzej savremene umetnosti u prirodnom okruženju postaje prostorna skulptura velikog formata, čija je uloga da poveže umetničko delo, posmatrača i pejzaž u jedinstveno iskustvo prostora.**

■ PRIRODNI MATERIJALI I TRANSPARENTNOST ARHITEKTURE

Materijalna struktura savremenog muzeja savremene umetnosti u prirodnom ambijentu predstavlja jedan od ključnih elemenata njegove arhitektonске koncepcije. U takvom kontekstu izbor materijala prevazilazi čisto konstruktivnu ili estetsku funkciju i postaje osnovni medijum komunikacije između

arhitekture i pejzaža. Drvo, staklo i kamen čine temeljni materijalni repertorijum ovakvih muzeja. Njihova upotreba omogućava arhitekturi da se uklopi u prirodni ambijent stare šume i da uspostavi vizuelni i taktilni kontinuitet sa okruženjem. Drvo, kao jedan od najstarijih građevinskih materijala, nosi snažnu simboliku prirodnog porekla i topline prostora. Njegova tekstura i tonaliteti stvaraju osećaj bliskosti sa šumskim okruženjem, dok istovremeno doprinose humanizaciji velikih galerijskih prostora.

Staklo, s druge strane, uvodi dimenziju transparentnosti i vizuelne otvorenosti. Velike staklene površine omogućavaju prodor prirodne svetlosti duboko u unutrašnjost muzeja, ali i stvaraju stalnu vizuelnu vezu između izložbenih prostora i pejzaža. Krošnje drveća, promena godišnjih doba i refleksija rečne površine postaju deo prostornog iskustva muzeja.

Poseban značaj ima interakcija svetlosti i materijala. Filtrirana svetlost koja prolazi kroz šumski sklop krošnji stvara suptilne promene u ambijentu enterijera, dok refleksije na staklenim površinama omogućavaju da se pejzaž vizuelno umnožava i transformiše. Na taj način arhitektura muzeja postaje svojevrsni optički instrument koji registruje promene u prirodnom okruženju. Kamen, često korišćen u osnovi zgrade ili u oblikovanju pristupnih platoâ, dodatno naglašava stabilnost i ukorenjenost arhitekture u tlu. Njegova masivnost i trajnost stvaraju kontrapunkt transparentnosti stakla i toplini drveta.

Kombinacijom ovih materijala formira se arhitektura koja nije izolovana od prirode, već sa njom uspostavlja dinamičan dijalog materije, svetlosti i prostora. Muzej savremene umetnosti tako postaje mesto gde se granice između izgrađenog i prirodnog prostora postepeno brišu, a arhitektura funkcioniše kao posrednik između umetnosti i pejzaža.

■ SEKVENCA KRETANJA KROZ MUZEJ – PROSTORNI SCENARIO DOŽIVLJAJA UMETNOSTI

Arhitektura savremenog muzeja savremene umetnosti u prirodnom okruženju ne može se u potpunosti razumeti posmatranjem statične forme. Njena suština otkriva se tek kroz proces kretanja, kroz niz prostornih situacija koje posetilac doživljava od trenutka približavanja zgradi do ulaska u galerijske prostore. Prvi kontakt sa muzejom započinje još u pejzažu. Posetilac prilazi zgradi kroz stazu koja se lagano provlači kroz staru šumu. Ovaj pristup nije samo funkcionalni prilaz objektu; on predstavlja uvod u prostorno iskustvo. Kretanje kroz prirodno okruženje postepeno smiruje ritam percepcije i priprema posetioca za susret sa umetnošću. Kako se šumska staza otvara, arhitektonska forma muzeja počinje da se pojavljuje između stabala.

Zgrada se ne otkriva odjednom, već kroz niz parcijalnih pogleda — fragment volumena, refleksiju stakla između krošnji ili drvenu strukturu koja se

nadovezuje na ritam stabala. Ovakav način otkrivanja arhitekture stvara osećaj postepenog otkrivanja prostora. Ulazni prostor muzeja često je oblikovan kao poluotvoreni plato ili natkriveni atrijum, gde se granica između spoljašnjeg i unutrašnjeg prostora ublažava. Posetilac se još uvek nalazi u kontaktu sa prirodom, ali istovremeno ulazi u arhitektonski ambijent muzeja. Taj prelazni prostor ima važnu ulogu u psihološkoj pripremi za ulazak u galerijski prostor.

Unutrašnja organizacija muzeja zasniva se na principu prostorne sekvence. Galerijski prostori nisu raspoređeni kao niz izolovanih sala, već kao kontinuirani prostorni tok u kome se smenjuju različite visine prostora, promene svetlosti i vizuelni otvori prema pejzažu. U određenim tačkama kretanja arhitektura namerno otvara pogled prema reci ili šumi. Ovi vizuelni predasi stvaraju ritam između intenzivnog posmatranja umetničkih dela i trenutaka prostorne kontemplacije. **Na taj način pejzaž postaje aktivan deo muzeološkog iskustva. Sekvenca kretanja kroz muzej tako dobija karakter prostorne dramaturgije, u kojoj se arhitektura ponaša kao scenografija za susret umetnosti, prirode i posmatrača. Posetilac ne prolazi samo kroz galeriju umetničkih dela, već kroz pažljivo oblikovan niz ambijenata koji postepeno produbljuju njegovo estetsko i prostorno iskustvo.**

■ PEJZAŽ KAO KOAUTOR ARHITEKTURE MUZEJA

U savremenoj arhitektonskoj teoriji sve se više naglašava ideja da arhitektura u prirodnom okruženju ne nastaje kao izolovana forma, već kao rezultat dijaloga između izgrađenog prostora i pejzaža. U slučaju muzeja savremene umetnosti smeštenog u staroj šumi, ovaj dijalog postaje suštinski princip oblikovanja arhitekture.

Pejzaž u takvom kontekstu ne predstavlja samo scenografiju u kojoj se zgrada nalazi. On postaje aktivni činilac prostorne kompozicije, svojevrsni koautor arhitektonskog dela. Topografija terena,

gustina šumskog sklopa, linija rečne obale i promene prirodne svetlosti utiču na način na koji se arhitektonska forma razvija i prilagođava okruženju. Arhitekta u ovom slučaju ne projektuje objekat koji dominira prostorom, već oblikuje strukturu koja interpretira postojeće prirodne odnose.

Linije krova mogu slediti ritam šumskog reljefa, dok se volumeni muzeja raspoređuju tako da očuvaju postojeće drveće i prirodne vizure prema reci. Promena godišnjih doba dodatno naglašava ovaj odnos između arhitekture i pejzaža. Tokom proleća i leta krošnje drveća filtriraju svetlost i stvaraju složene senke na fasadama muzeja. U jesen, kada lišće menja boju, refleksije na staklenim površinama transformišu vizuelni karakter zgrade. Zimi, kada se šuma ogoli, arhitektonska forma postaje jasnije vidljiva i naglašava svoju skulptoralnu strukturu.

Na taj način arhitektura muzeja ne predstavlja statičan objekat, već dinamičan sistem koji reaguje na promene u prirodnom okruženju. Pejzaž stalno reinterpretira arhitekturu, dok arhitektura istovremeno usmerava način na koji posetilac doživljava prirodu. U ovom međusobnom odnosu nastaje prostor u kome se granice između arhitekture, umetnosti i pejzaža postepeno brišu. Muzej savremene umetnosti tada prestaje da bude samo institucija kulture i postaje mesto susreta prirodnih i kulturnih fenomena, gde se umetnost doživljava u neposrednom dijalogu sa okruženjem.

■ MUZEJ KAO PROSTOR KONTEMPLACIJE – ODNOS UMETNOSTI, PRIRODE I TIŠINE

Jedna od najvažnijih prednosti muzeja savremene umetnosti smeštenog u prirodnom okruženju jeste mogućnost stvaranja ambijenta koji podstiče kontemplaciju i koncentrisano iskustvo umetničkog dela. Za razliku od urbanih muzeja, koji su često okruženi intenzivnim ritmom gradskog života, muzej u šumi i uz reku nalazi se u prostoru gde dominiraju tišina, sporiji tok vremena i prisustvo prirodnih fenomena.

U takvom okruženju percepcija umetnosti dobija drugačiji kvalitet. Posetilac ulazi u muzej već pripremljen iskustvom pejzaža: šum lišća, miris zemlje i refleksija svetlosti na vodi stvaraju atmosferu koja podstiče smirenje čula i usredsređenost pažnje. Arhitektura muzeja nastavlja ovaj proces, oblikujući prostore u kojima svetlost, proporcija i materijalnost doprinose osećaju prostorne harmonije.

Posebnu ulogu u ovom kontekstu ima tišina prostora. Ona ne predstavlja odsustvo zvuka, već ambijent u kome prirodni šumovi — vetar u krošnjama, udaljeni tok reke ili zvuk koraka na drvenom podu — postaju deo perceptivnog iskustva muzeja. Takva akustička atmosfera doprinosi stvaranju prostora u kome se umetničko delo može doživeti bez vizuelne i zvučne

distrakcije. Arhitektonska organizacija prostora često uključuje i zone odmora i refleksije: male unutrašnje atrijume, staklene paviljone okrenute prema šumi ili terase sa pogledom na reku. Ovi prostori omogućavaju posetiocu da napravi pauzu između galerijskih sekvenci i da umetničko iskustvo sagleda u širem kontekstu prirodnog okruženja.

Na taj način muzej savremene umetnosti postaje prostor dijaloga između umetnosti i prirode, u kome arhitektura deluje kao posrednik između dva sveta. Kontemplacija umetničkog dela više nije samo intelektualni čin, već celovito iskustvo koje obuhvata prostor, svetlost, zvuk i ritam prirode.

U takvom ambijentu umetnost dobija dodatnu dimenziju značenja. Ona više nije izolovana u neutralnom galerijskom prostoru, već se doživljava u okviru šireg kosmosa prirodnih pojava, gde čovek, umetnost i pejzaž ulaze u zajednički prostor tišine i razmišljanja.

■ MUZEJ SAVREMENE UMETNOSTI KAO SINTEZA ARHITEKTURE I PEJZAŽA

Muzej savremene umetnosti smešten u prirodnom okruženju predstavlja sinergiju arhitekture, umetnosti i pejzaža, gde svaki element doprinosi celovitom doživljaju prostora. Njegova snaga ne leži samo u izložbenim kolekcijama, već u prostornom iskustvu koje povezuje posmatrača sa prirodom i umetničkim delom.

Skulptoralni karakter zgrade, inspirisan organskim formama i ritmom prirode, omogućava arhitekturi da se uklopi u šumski pejzaž, a da pritom zadrži sopstvenu autentičnost i vizuelni identitet. Prirodni materijali poput drveta, stakla i kamena uspostavljaju suptilan dijalog sa okolinom, dok transparentnost i refleksije svetlosti postavljaju arhitekturu u stalnu interakciju sa promenama prirodnog okruženja. Svaka promena godišnjeg doba, svaka senka krošnje ili odsjaj reke postaje aktivni deo arhitektonskog iskustva. Sekvenca kretanja kroz muzej oblikuje percepciju prostora kao dinamičnog toka doživljaja, u kojem posetilac prolazi od prirodnog ambijenta šume i reke, preko prelaznih atrijuma, do galerijskih prostora. Na ovaj način arhitektura stvara prostor za kontemplaciju i refleksiju, pružajući iskustvo umetnosti koje je istovremeno intelektualno, čulno i emotivno.

U konačnici, muzej u prirodnom okruženju demonstrira prednosti arhitekture koja ne dominira pejzažom, već se s njim stapa, postajući njegov koautor i interpretator. Takav muzej predstavlja vizionarski model budućnosti savremenih kulturnih institucija: prostor u kome umetnost, arhitektura i priroda koegzistiraju u harmoničnom dijalogu, pružajući posetiocu iskustvo koje nadilazi granice urbanog muzeja i otvara nove dimenzije percepcije i inspiracije.

■ PORUKE ARHITEKTURE U PRIRODI

Građenje muzeja i drugih kulturnih objekata u prirodnom okruženju nosi snažne poruke za savremenu arhitekturu i društvo. Ono pokazuje da arhitektura nije samo umetnost forme i prostora, već i čin odgovornosti prema ekosistemu i čoveku. Priroda u ovom kontekstu nije pasivna pozadina, već nezamenljiv partner u oblikovanju prostora, čija prisutnost direktno utiče na kvalitet života, doživljaj umetnosti i emocionalni balans posmatrača.

Arhitektura u prirodi uči nas osetljivosti prema prostoru, ritmu i materijalima, podseća nas na povezanost ljudskog delovanja sa okolinom i inspiriše kreativnost u skladu sa ekološkim i kulturnim vrednostima. **Kroz takve projekte, čovek stiže dublje razumevanje svoje uloge u svetu i ulogu umetnosti i arhitekture kao mosta između kulturnog i prirodnog, između estetike i ekološke odgovornosti.**

Budućnost arhitekture stoga leži u integraciji umetničkog stvaranja sa prirodnim okruženjem, u kojoj arhitektura i pejzaž zajednički oblikuju prostor, stvaraju smisao i pružaju iskustvo koje obogaćuje i duh i čula, ali i podseća na neophodnu harmoniju između čoveka i prirode. Ova poruka postaje temelj za razmišljanje o novim generacijama muzeja, javnih prostora i kulturnih institucija koje će u budućnosti biti istinski integrisane u prirodni svet.

■ BUDUĆNOST MUZEJSKE ARHITEKTURE – POVRATAK PRIRODI I REGENERACIJA PEJZAŽA

U svetlu savremenih ekoloških, društvenih i kulturnih izazova, budućnost muzejske arhitekture ne leži u daljem urbanizovanom rastu, natprirodnoj gustoći gradskih blokova ili vizuelnoj konkurenciji za prostor, već u povratku prirodi i njenom aktivnom uključivanju u arhitekturu. Muzeji savremene umetnosti koji se planiraju i grade u prirodnom okruženju postaju modeli novog tipa institucije: mesta u kojima arhitektura i pejzaž koegzistiraju, ali i međusobno se obogaćuju, obnavljajući ekološke vrednosti, poboljšavajući mikroklimu i čuvajući biodiverzitet. U

ovom pristupu priroda prestaje da bude pasivna pozadina ili dekorativni element. Ona postaje ključni učesnik u oblikovanju arhitektonske forme, u kojem linije zgrade, izbor materijala i organizacija prostora prate ritmove pejzaža i godišnjih doba. Drveće, voda i zemljište utiču na oblikovanje volumena, svetlosnih tokova i perspektiva, čime se arhitektura prirodno integriše u postojeći ekosistem. Transparentnost, refleksije i materijalna povezanost sa šumskim i rečnim pejzažom omogućavaju posetiocu da umetničko iskustvo doživi u direktnom dijalogu sa prirodom, čime muzejski prostor postaje produžetak ekološkog okruženja.

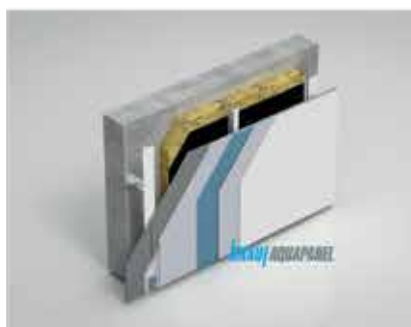
Takvi muzeji ne služe samo kulturnoj funkciji, već postaju aktivni agenti regeneracije prirode. Arhitektura može da revitalizuje obalu reke, zaštiti i obnovi šumski pokrov, integriše staništa biljnih i životinjskih vrsta, i doprinese opštem ekološkom zdravlju prostora. Time muzejska zgrada ne samo da reflektuje umetničke vrednosti i kulturni identitet zajednice, već postaje most između humanog i ekološkog, između umetnosti i biosfere, pokazujući da arhitektura budućnosti može istovremeno da inspiriše, edukuje i regeneriše prirodni svet.

Skulptoralni karakter zgrade tako ne funkcioniše samo na nivou spoljašnje forme, već i u dinamici kretanja kroz prostor. Posetilac muzeja ne doživljava arhitekturu statično, već kroz niz promenljivih perspektiva, gde se volumen, svetlost i pejzaž neprestano prepliću.

Skender BRICK
Sarajevo

VENT

- 11 sistema podkonstrukcije
- za sve tipove fasadnih obloga
- visoka modularnost
- proizveden u Srbiji
- kompletan prateći pribor
- kratki rokovi isporuke

 TEHMARKET
aluminium systems

INOVATIVNE FASADE ZA VAŠE OBJEKTE

CAT MINI BAGERI – KOMPAKTNA SNAGA ZA MAKSIMALNU EFIKASNOST

Jedna od ključnih prednosti CAT mini bagera jeste njihova sposobnost rada u skućenim i teško dostupnim prostorima.

U savremenoj građevinskoj industriji, gdje su preciznost, fleksibilnost i brzina realizacije projekata od presudne važnosti, kompaktne mašine zauzimaju sve značajnije mjesto. CAT mini bageri predstavljaju spoj pouzdanosti, tehnološke naprednosti i prilagodljivosti različitim vrstama radova – od urbanih gradilišta do komunalnih i pejzažnih projekata.

IDEALNO RJEŠENJE ZA OGRANIČEN PROSTOR

Jedna od ključnih prednosti CAT mini bagera jeste njihova sposobnost rada u skućenim i teško dostupnim prostorima. Zahvaljujući kompaktnim dimenzijama i kratkom radijusu

okretanja, ovi modeli omogućavaju efikasan rad na najzahtjevnijim lokacijama, od gradilišta u urbanim zonama, dvorištima, parkovima, uz saobraćajnice ili unutar industrijskih kompleksa

do ruralnih terena. Uprkos malim dimenzijama, CAT mini bageri pružaju impresivnu stabilnost i snagu kopanja.

■ SNAGA I PRECIZNOST U SVAKOM POKRETU

CAT mini bageri dizajnirani su da obezbijede optimalan odnos snage i potrošnje goriva. Napredni hidraulični sistemi omogućavaju precizno upravljanje, što je posebno važno kod radova koji zahtijevaju tačnost – poput postavljanja instalacija, iskopavanja kanala ili pripreme temelja. **Uz širok raspon dodatne opreme – od različitih kašika, hidrauličnih čekića, svrdla do hvataljki – mini bager se lako prilagođava različitim zadacima. Ova svestranost čini ga nezaobilaznom mašinom za građevinske kompanije, komunalna preduzeća i privatne izvođače.**

■ UDOBNOST I SIGURNOST OPERATERA

Savremeni CAT mini bageri nude visok nivo udobnosti u kabini, koja je ergonomski dizajnirana s ciljem smanjenja zamora operatera tokom dugih radnih sati. Intuitivne komande, podesivo sjedište, odlična preglednost i napredni sigurnosni sistemi omogućavaju sigurnije i produktivnije radno okruženje. Digitalni displeji i jednostavan pristup servisnim tačkama dodatno pojednostavljuju svakodnevni rad i održavanje mašine.

■ JEDNOSTAVNO ODRŽAVANJE I DUG RADNI VIJEK

Jedan od važnih faktora pri odabiru mašine jeste i njena dugoročna isplativost. CAT mini bageri

konstruisani su tako da omoguće lak pristup ključnim komponentama, čime se skraćuje vrijeme servisiranja i smanjuju operativni troškovi. Korištenje originalnih rezervnih dijelova i podrška kroz razvijenu servisnu mrežu dodatno osiguravaju pouzdan rad i očuvanje vrijednosti mašine na tržištu polovnih vozila.

■ INVESTICIJA KOJA DONOSI FLEKSIBILNOST

Bilo da je riječ o manjim privatnim projektima, infrastrukturnim radovima ili komunalnim intervencijama, CAT mini bageri nude kombinaciju kompaktnosti, snage i pouzdanosti. **Njihova sposobnost da odgovore na različite zahtjeve tržišta čini ih pametnim izborom za kompanije koje žele maksimalnu produktivnost uz optimalne troškove.**

U dinamičnom građevinskom okruženju, gdje je prilagodljivost često presudna, CAT mini bageri potvrđuju da veličina mašine ne određuje njenu snagu – već kvalitet inženjeringa koji stoji iza nje.

■ RAZNOVRNA PONUDA ZA RAZLIČITE POTREBE

CAT mini bageri dostupni su u širokom spektru modela, od najmanjih za lagane zadatke do snažnijih mašina spremnih za ozbiljnije radove. Svaki model dizajniran je tako da pruži najbolji balans između snage, pokretljivosti i lakoće upravljanja.

■ CAT 301.7 CR – IDEALAN ZA RAD U USKIM PROSTORIMA

Jedan od najpopularnijih modela u asortimanu je CAT 301.7 CR mini bager, kompaktan i vrlo okretan mini bager koji omogućava rad gdje većina mašina ne može prići. Ovaj model karakteriše snaga od oko 21 KS i radna težina oko 1,9 t, što ga čini pogodnim za radove u urbanim zonama, na pristupnim putevima i

oko objekata s ograničenim prostorom, kao i za radove na instalacijama vode, struje i telekomunikacija.

■ CAT 302.7 CR – BALANS SNAGE I KOMFORA

Srednja klasa mini bagera predstavlja CAT 302.7 CR mini bager, koja donosi snažniji motor i bolju ergonomiju bez kompromisa u pokretljivosti. Sa snagom oko 23,6 KS i radnom težinom do ~3,05 t, ovaj model pruža veću produktivnost bez gubitka fleksibilnosti.

■ CAT 306 CR – SNAGA ZA ZAHTJEVNIJE ZADATKE

Za korisnike kojima su potrebni veći kapaciteti i jače performanse, CAT 306 CR mini bager predstavlja izvanredan izbor. Sa snagom od oko 55,9 KS i radnom težinom preko 7 t, ovaj model spada u gornju klasu mini bagera. Visoka snaga i dubina kopanja preko 4 m, što omogućava radove koji su do sada bili rezervisani za veće bagere.

■ ZAŠTO ODABRATI CAT MINI BAGER?

CAT mini bageri nisu samo mali i praktični – oni su kompletna rješenja koja omogućavaju maksimalnu efikasnost, prilagodljivost i pouzdanost na svakom projektu, bez obzira na zahtjeve terena ili vremenskih uslova. U kombinaciji sa razvijenom servisnom podrškom i dostupnošću originalnih dijelova, korisnici dobijaju sigurnost ulaganja i dugoročnu pouzdanost rada.

*Teknoxgroup BH d.o.o.
Rajlovačka cesta bb
71000 Sarajevo*

USKORO

STIŽE FANTASTIČNA ČETVORKA

Naše sasvim nove toplotne pumpe

Naše sasvim nove toplotne pumpe:

Stvorene za one koji vole fleksibilnost, koji vole estetiku, koji vole tehnologiju i one osjetljivih ušiju. Stvorene za štedljiv rad. Jedine toplotne pumpe na svijetu koje jednostavno stanu bilo gdje.

Uskoro više na: www.vaillant.ba

 Vaillant

FASADNI SISTEMI

RJEŠENJA PO MJERI SUVREMENE ARHITEKTURE

ZA SVE VREMENSKE UVJETE

PROFILIRANI ZA PUNO
SVJETLOSTI

MODERAN DIZAJN

DUGOTRAJNI I POSTOJANI

KOMPATIBILNI S FEAL
SYSTEMIMA ZA PROZORE I VRATA

PROJEKAT: KREATIVNO-INOVATIVNI MULTIFUNKCIONALNI **CENTAR** “LOŽIONICA”, BEOGRAD

U okviru izložbenog prostora posebno su dizajnirani izlagački sistemi koji prate savremene trendove u izlaganju.

Kroz razradu enterijera, bilo je važno zadržati koncept zalučenog kontinuiranog toka objekta “Ložionice” kako zbog dinamike povezivanja funkcija naglašavajući ideju multifunktionalnosti koja je neophodna za ovaj tip objekta tako i radi ostvarivanja utiska većeg prostora. Programski radialno zoniran prostor, sadrži tri funkcionalno, tehnološki i vizuelno jasno diferencirane celine koje se međusobno nadovezuju jedna na drugu. Centralnu zonu čini zona izložbenog prostora, kreativnih habova, radionica, učionica,

sala za sastanke, prezentacije, probe i kreativna istraživanja. Njom dominira čelična, žuta, lučna galerija umetnuta između očuvanih postojećih armirano betonskih ramova Ložionice, izražavajući nedvosmislen stav autora da se svaki novi detalj umetnut u postojeću strukturu jasno naglasi i da svojom novom namenom odražava duh vremena u kojem je nastao, istovremeno ne ugrožavajući istorijsko nasleđe. Iz istog razloga ona je i celom svojom severnom stranom distancirana od postojećeg fasadnog zida Ložionice, „levitirajući“ u vazдушnom prostoru. Konstrukcija

galerije je rešena kao lagana čelična konstrukcija koja ne opterećuje prostor, tretirajući svaki njen detalj kao estetski element.

Radi ostvarivanja kontinuiranih vizura i sagledavanja autentične konstrukcije Ložionice, a istovremeno vodeći računa o upotrebljivosti i multifunktionalnosti prostora za buduće korisnike „plutajuće“ terase galerije su u pojedinim segmentima zastakljene. Svaki od ovih konceptijski posebnih celina je dizajniran tako da se može ostvariti multifunktionalnost. Na severnoj

Investitor:

Vlada Republike Srbije
Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu
Nacionalna platforma Srbija
Stvara

Autor rekonstrukcije i arhitektonsko-urbanističkog rešenja (2022):

AKVS arhitektura, Beograd
Anđela Karabašević Sudžum,
Vladislav Sudžum

Konkursno rešenje (2021):

AKVS arhitektura, Beograd
Anđela Karabašević Sudžum,
Vladislav Sudžum, Ana Petrović, Marija Matijević, Zoja Milić, Vuk Zlatković (saradnik)

Autori enterijera Ložionice (2022):

INKA studio, Beograd
Marina Lazović, Predrag Ignjatović, Dijana Savanović, Jovana Bošković, Jelena Korolija, Dunja Nedeljković, Zoran Lazović, Mina Kostić, Zorana Jović, Katarina Pejić

Originalni projekat Ložionice (1925-1927):

Nikola Raičković, inženjer

Projektant:

MAŠINOPROJEKT KOPRING,
Beograd

Izvođač radova:

M ENTERIJER GRADNJA,
Beograd

Početak radova: februar 2023.

Završetak radova: februar 2025.

Investiciona vrijednost: 52 000 000 EUR

strani galerije projektovane su konvencionalne kancelarije, ali i radionice i sale za sastanke, dok na južnoj strani galerije dominira koncept savremenog haba gde se tribine i izdignute galerije sa otvorenim co-working prostorima, naizmenično prepliću sa

zastakljenim prostorima kreativnih inkubatora i sala za sastanke profesionalnih udruženja. Kroz centralnu zonu prolazi glavni ulaz u Ložionicu preko koga se ostvaruje veza „Beograda na vodi“ sa novoformiranim javnim prostorom sa Okretnicom. **Druga vrlo važna celina koja se nadovezuje na ulazni hol je prostor multifunkcionalne sale ili takozvani „ Black Box“.**

Kao jedinstven prostor u gradu, vizuelno i funkcionalno prepoznatljiv, namenjen ozbiljnim kulturnim sadržajima, projektovan je tako da tehnološki mora

zadovoljiti potrebanajraznovrsnijih događaja. Posebna pažnja je posvećena projektovanju konfiguracija scensko-gledališnog prostora, tehničko-tehnološkog, kao i prostora namenjenog publici. Predviđen da bude transformabilnog karaktera, scensko-gledališni prostor, daje mogućnost formiranja različitih konfiguracija od bioskopa, konferencija, kongresa do baletskih predstava i rok koncerata. Promenom odnosa između scene i gledališta projektom je predviđeno i više konfiguracije za pozorišne predstave kao i modne revije i druge slične događaje.

Radi ostvarivanja kontinuiranih vizura i sagledavanja autentične konstrukcije Ložionice, a istovremeno vodeći računa o upotrebljivosti i multifunkcionalnosti prostora za buduće korisnike "plutajuće" terase galerije su u pojedinim segmentima zastakljene.

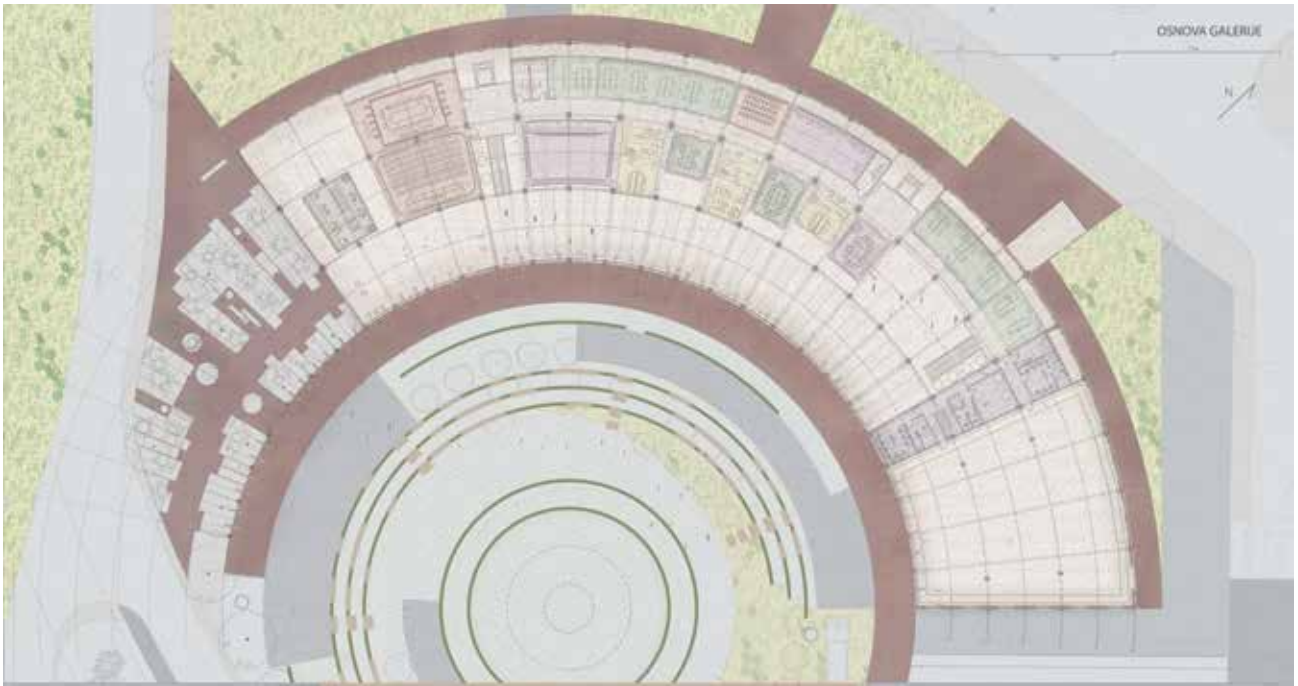

Treću značajnu, ali funkcionalno i tehnološki drugačiju celinu od svega pomenutog čini Food & Beverage hala. Ona je transparentnom staklenom pregradom vizuelno povezana sa izložbenim prostorom, gde se iz unutrašnjeg prostora u nju ulazi i isto tako velikim staklenim fasadnim zidom sa pripadajućom baštom na koju se iz nje izlazi. Ova transparentnost prostora je bila imperativ kako bismo zadržali dugačke vizure lučne, podužne ose objekta i vezu sa spoljašnjim prostorom preko restorana ka bašti. Otvoreni prostor velike visine preseca čelična, žuta, lučna galerija kao nastavak vizuelnog kontinuiteta sa centralnim delom Ložionice.

Svi elementi enterijera i opreme dizajnirani su po principu „truth to materials“, sa izloženim materijalima konstruktivnog sistema, kao i izloženim instalacijama. **Trase instalacija su pažljivo koncipirane, a dizajn i boje vizuelno usklađeni u estetiku enterijera Ložionice, obzirom da čine bitan detalj njenog vizuelnog identiteta.** Osnovnu paletu boja čine valeri sivih tonova sa pojedinačnim elementima naglašenim u intenzivnijim bojama (čelična galerija, oprema).

Industrijski liveni pod je u odgovarajućim zonama radijalno podeljen umetnutim sinama na mestima nekadašnjih trasa kanala za servisiranje lokomotiva. Gabion vrata, kao jako bitan element kako eksterijera tako i enterijera, umnogome definišu i čine atmosferu Ložionice autentičnom. Poput gabiona, veliki komadi kamenih blokova, kao asocijacija na železnicu, se

javljaju u delovima enterijera info pulta i garderobe za posetioce u centralnom holu evocirajući na nekadašnji prostor i namenu Ložionice. U okviru izložbenog prostora posebno su dizajnirani izlagački sistemi koji prate savremene trendove u izlaganju. Osnovni konstruktivni delovi izlagačkog sistema čine "skele"

koje su jednostavne za manipulaciju i eksploataciju, monažno su demontažne i prilagodljive različitim tipovima postavki u prostoru. Elementi primarno stoje u magacinu Ložionice, i iznose se po potrebi u toku privremenih izložbenih postavki, tako da je izložbeni prostor, u periodu kada nema postavki, slobodan.

KOJE SU PREDNOSTI ALUMINIJSKE PERGOLE?

NUUN ECO pergola iz Aliplast-a dostupna je u širokom spektru boja i završnih obrada, što olakšava usklađivanje sa stilom vašeg doma.

Pergola je više od običnog dodatka vašem vanjskom prostoru. Ona je funkcionalan i estetski element koji nudi mnoge prednosti za vaš stil života i dom. Stvara prelaznu zonu između unutrašnjosti i vanjskog prostora, gdje se možete opustiti, jesti ili čak raditi u ugodnom okruženju. Bilo da tražite način da stvorite hladovinu, mjesto za opuštanje ili jednostavno uljepšate svoj vanjski prostor, pergola je idealno rješenje.

■ **OTPORNOST NA VREMENSKE USLOVE I NISKO ODRŽAVANJE**

Jedna od glavnih prednosti aluminijskih pergola je njihova

izuzetna izdržljivost i otpornost na vremenske uslove. Zahvaljujući trajnosti aluminija, svoju pergolu možete koristiti dugi niz godina! Alumijski profili imaju vrlo visoku otpornost na hrđu, pucanje ili savijanje i posebno su postojani na boju. Štaviše, alumijsku pergolu nije potrebno farbati ili lakirati. Ako odaberete NUUN ECO pergolu iz Aliplast-a, možete uživati u njoj bez brige dugi niz godina.

■ PERGOLA PRILAGOĐENA PO MJERI

NUUN ECO pergola iz Aliplast-a dostupna je u širokom spektru boja i završnih obrada, što olakšava usklađivanje sa stilom vašeg doma. Pergolu možete postaviti samostalno u vrtu ili pored bazena, kao i pričvrstiti na fasadu. Ovo stvara elegantno proširenje vašeg doma ili bazenskog prostora. Pergola je potpuno prilagođena vašim potrebama. NUUN ECO pergola predstavlja atraktivno i funkcionalno ravno krovno rješenje namijenjeno privatnim stambenim objektima, kao i komercijalnim prostorima. Njen dizajn skladno se uklapa kako u modernu, tako i

u tradicionalnu arhitekturu. Konstrukciju pergole moguće je dodatno proširiti elementima kao što su zip screen sjenila, sistem kliznih staklenih vrata, grijači ili LED rasvjeta. NUUN ECO pergola izrađena je od najkvalitetnijih materijala (aluminija) te je otporna na vanjske utjecaje, što garantuje njenu dugotrajnu i pouzdanu upotrebu.

■ EKOLOŠKI PRIHVATLJIVO

Alumijske pergole su ekološki prihvatljiv izbor zbog svoje dugovječnosti i činjenice da je aluminij potpuno reciklabilan materijal. Odabirom alumijske pergole birate ekološku opciju. Ukratko, alumijska pergola nudi kombinaciju dugovječnosti, jednostavnog održavanja, fleksibilnosti u dizajnu i ekološke prihvatljivosti: atraktivan izbor za svaki vanjski prostor. Sa svojom dugom životnom dobi i lijepom estetikom, alumijska pergola će transformirati vaš vanjski životni prostor i stvoriti elegantan i funkcionalan prostor gdje se možete opustiti i uživati u ljepoti okoline.

Dodatni elementi

zip screen

ZIP screen sjenila izrađena su od visokokvalitetnih poluprozirnih i neprozirnih tkanina. Širok izbor boja omogućava savršeno prilagođavanje sjenila arhitektonskom izrazu objekta.

Slide Glass

Klizni sistem za ugradnju stakla bez termoizolacije - Slide Glass odlikuje se minimalnom vidljivošću ivica aluminijumskih profila, čime se postiže visok stepen transparentnosti i vizuelna jednostavnost konstrukcije.

osvjetljenje

Linearna rasvjeta integrisana je u lamele pergole i u nosivu konstrukciju. Dostupna je bijela linearna rasvjeta, dok su instalacije diskretno i estetski skrivene unutar konstrukcije. Kao dodatna opcija, moguće je podešavanje jačine svjetla. Upravljanje rasvjetom moguće je putem daljinskog upravljača ili mobilne aplikacije.

vremenski senzori

Vremenski senzori osiguravaju visok nivo komfora i sigurnosti. Senzori za kišu, vjetar i snijeg u slučaju nepovoljnih vremenskih uslova šalju signal sistemu, omogućavajući automatsku reakciju rolo sjenila, koja se zatvaraju kako bi zaštitila opremu i prostor terase.

senzor za vjetar

senzor za temperaturu

senzor za kišu

sistem grijanja

grijalice

Sistem grijača predstavlja savremeno i sigurno rješenje za grijanje prostora, uz upravljanje putem radio-daljinskog upravljača.

automatizacija

daljinski upravljač

telefon

Inovativni dizajn bioklimatskih pergola omogućava opremanje naprednim sistemom automatskog upravljanja. Automatizirana pergola doprinosi većem komforu stanovanja. Sistem se može kontrolisati putem daljinskog upravljača, pametnog telefona ili povezivanjem upravljanja pergolom sa centralnim sistemom kućne automatizacije, čime se osiguravaju maksimalna udobnost i jednostavnost korištenja.

NNNN

N U U N

Aluminijska pergola koja
koja stvara savršen
ambijent za boravak na
otvorenom

aliplast
aluminium systems

+387 36 727 997

biro@alplast.ba

www.alplast.ba

RURBANIZACIJA KROZ TROPSKU ARHITEKTURU

Postizanje besprekorne integracije između unutrašnjeg i spoljašnjeg prostora, uz maksimalno iskorišćavanje pogleda na planine i jezera, bilo je ključno za koncept dizajna.

ZA HICAD PREUREDILA: Maja Stojiljković Šipoš, dia

Case_MJE House
Jacobsen Arquitetura, Brazil
Projekat: MJE House
Lokacija projekta: Sao Paulo, Brazil
Firma: Jacobsen Arquitetura
Tip projekta: Stambeni
Veličina projekta: 1.436 m² / 15.457 m²
Godina završetka: 2023
Korišćeni softver: Graphisoft Archicad, Graphisoft BIMcloud

■ FUNKCIONALNO I OBLIKOVNO JEDINSTVO

Jedna od istaknutih osobenosti tropske arhitekture je njena sposobnost da briše granice između unutrašnjih i spoljašnjih prostora. U regionima gde klimatske razlike tokom godine nisu naglašene, spoljašnji prostori funkcionišu kao prirodno produženje enterijera, omogućavajući druženje, opuštanje i

neposrednu povezanost sa prirodom. Dvorišta, terase i pokrivene verande postaju tranzicioni elementi koji stvaraju fluidnu vezu između arhitekture i pejzaža, istovremeno obogaćujući doživljaj prostora i njegovu funkcionalnost.

Tropska arhitektura snažno je povezana sa kulturnim tradicijama regiona. Arhitekta crpe inspiraciju iz lokalne vernakularne gradnje, autohtonih tehnika i tradicionalnih zanatskih veština, inkorporirajući ih u savremene projekte. **Poštovanjem i valorizacijom lokalne kulture, ovakav pristup stvara snažan osećaj mesta i identiteta, obogaćujući arhitektonsko okruženje slojevima značenja i kulturnog značaja.**

■ DRAMATIČAN DIZAJN I INTEGRACIJA

Postizanje besprekorne integracije između unutrašnjeg i spoljašnjeg prostora, uz maksimalno iskorišćavanje pogleda na planine i jezera, bilo

je ključno za koncept dizajna. Kuća je strukturirana oko dva neortogonalna bloka, oslonjena pod uglom na velikoj visoravni na kojoj se nalaze apartmani za goste i prostori za zabavu. Modelirajući projekat u Archicad-u, tim je brzo shvatio da u početnom dizajnu jezero ne bi bilo vidljivo iz dnevnog boravka – jer je bilo postavljeno daleko od ivice visoravni. Rešenje je bilo spuštanje visoravni za pola metra. **Ova promena je takođe stvorila plutajući volumen za spavaće sobe. Vrhunac dizajna je dramatična konzola koju stvara volumen u kojem se nalazi glavni apartman, a koja se proteže preko terena koji je stvorio donji sprat i nudi panoramski pogled na jezero i zalazak sunca.**

Uz pomoć Archicad-a, modeliranje konzole od 7,5 metara bilo je mnogo brže. Strukturna i MEP koordinacija je bila jednostavna pomoću BIM-a. Bilo je lako izvršiti potrebna prilagođavanja kako bi se održao estetski izgled dizajna.

Fransisko Rudžeroni, šef međunarodnih projekata, Jacobsen Arhitektura

■ VIZUELIZACIJA FASADE PO MERI

Kuća ima upečatljivu fasadu po meri. Dizajnirana u saradnji sa vlasnicima nekretnina, geometrijski raspoređeni drveni paneli pružaju zaštitu od sunca

tokom dana i mogu se podesiti za ventilaciju i privatnost. U međuvremenu, noću, fasada funkcioniše gotovo kao fenjer, bacajući prelepe senke dok istovremeno omogućava da plešuća svetlost prosija.

Kada je klijent želeo da razume uticaj sunca na kuću, Jacobsen Arhitektura je sproveo studiju sunca u okviru Arhikada kako bi vizuelizovao kako se streha i paneli kombinuju da bi zaštitili od jakog podnevnog sunca.

Uz pomoć saradnje Arhikada i BIM-a, konačni dizajn je postigao savršen balans između solarne orijentacije, pogleda na pejzaž i privatnosti.

■ OŽIVLJAVANJE KONCEPTA

Karakterističan projekat za Archicad 29 i primer BIM saradnje, MJE House kombinuje prostrane dnevne boravke sa prirodnim materijalima, oživljavajući koncept tropske arhitekture. Vikend rezidencija dizajnirana za zabavu porodice i prijatelja, kuća uživa u prelepom pogledu na planine i jezera. Smeštena na nagnutoj parceli, Jacobsen Arhitektura je sprovela topografske studije kako bi razumela kako bi dvospratna kuća interagovala i uklopila se u okolni pejzaž. Konačni dizajn niske kuće sa šest spavaćih soba uključuje veliki prostor za zabavu sa baštama i bazenom, potpuno integrisan sa seoskim okruženjem.

■ REZIME

Brazilska kancelarija Jacobsen Arquitetura pokazuje moć BIM saradnje u pružanju inovativne tropske arhitekture globalnoj publici. Koristeći Archicad, tim od 110 članova povezuje kancelarije širom Rio de Žaneira, Sao Paola i Lisabona kako bi dizajnirali projekte koji spajaju lokalnu kulturu sa modernom preciznošću. Njihova MJE kuća, prepoznatljivi projekat za Archicad 29, ilustruje ovu sinergiju – koristeći Archicad za topografsku analizu, strukturnu koordinaciju i vizuelizaciju složenih elemenata poput konzole od 7,5 metara i drvene fasade po meri. **Kroz besprekorne BIM tokove rada, kancelarija postiže doslednost dizajna, prilagodljivost regionalnim standardima i trajno kreativno izražavanje u međunarodnim projektima.**

■ TROPSKA ARHITEKTURA ZA GLOBALNU PUBLIKU

Brazilska kancelarija Jacobsen Arquitetura poznata je po svojoj prepoznatljivoj „tropskoj arhitekturi“. Tim projektuje istaknute zgrade koje se lako uklapaju u

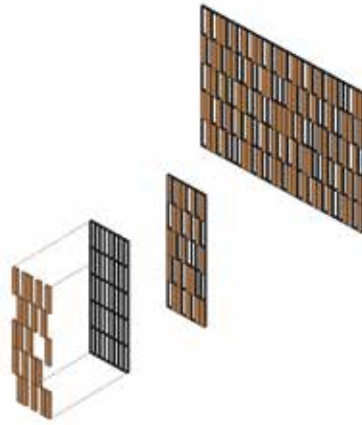
svoje okruženje, kombinujući prirodne materijale kako bi integrisali unutrašnje i spoljašnje prostore. Jedinstveni stil firme je pod uticajem modernizma, uz poštovanje arhitekture kolonijalnih i autohtonih korena. Sa 110 članova tima koji rade iz kancelarija u Rio de Žaneiru, Sao Paulu i Lisabonu, kancelarija realizuje stambene, ugostiteljske i komercijalne projekte širom sveta.

„Integracija je bila ključna za nas, zbog čega smo izabrali Archicad za ceo tim — on se poklapa sa našom filozofijom i načinom rada.“

Fransisko Rugeroni, šef međunarodnih projekata, Jacobsen Arquitetura

■ BIM SARADNJA I KREATIVNA IZVRSNOST

Za Jacobsen Arquitetura, Archicad je suštinski alat koji omogućava firmi da održi svoju istaknutost u globalnom arhitektonskom pejzažu, isporučujući velike projekte koji kombinuju tehničku preciznost i kreativnu izvrsnost u bilo kom delu sveta. Uz pomoć

Archicad-a, Jacobsen Arquiteura osigurava da je svaki projekat dizajniran tako da ispunjava kulturne i tehničke standarde za svaku lokaciju, uz održavanje kreativne vizije prakse. Archicad takođe omogućava globalnu saradnju i efikasno upravljanje projektima. Njegov kolaborativni BIM tok rada omogućava Jacobsen timu da ima jasan uvid u sve detalje projekta, olakšavajući komunikaciju sa timovima u različitim zemljama, uz održavanje doslednosti i integriteta dizajna.

„Archicad je postao nezaobilazan alat za nas... Platforma ne samo da poboljšava koordinaciju i kontrolu kvaliteta, već nam pomaže i da održimo doslednost dizajna na globalnom nivou, isporučujući projekte koji odražavaju našu viziju i tehničku izvrsnost.“

Francisko Ruđeroni, šef međunarodnih projekata, Jacobsen Arquiteura

S razlogom je ovaj projekat zaštitni znak Archicad-a 29.

hiCAD

distribucija i implementacija BIM tehnologije

BEST DESIGN EXPERIENCE

GRAPHISOFT

Hisense

Innovating A Brighter Life

New Air Conditioners.

Your home, your conditions.

VAŠ DOM, VAŠI USLOVI

Vaš dom, vaši uslovi nije samo slogan, već obećanje kompanije Hisense da razvija tehnologiju koja se ne prilagođava samo vremenu i sezoni – već i ljudima!

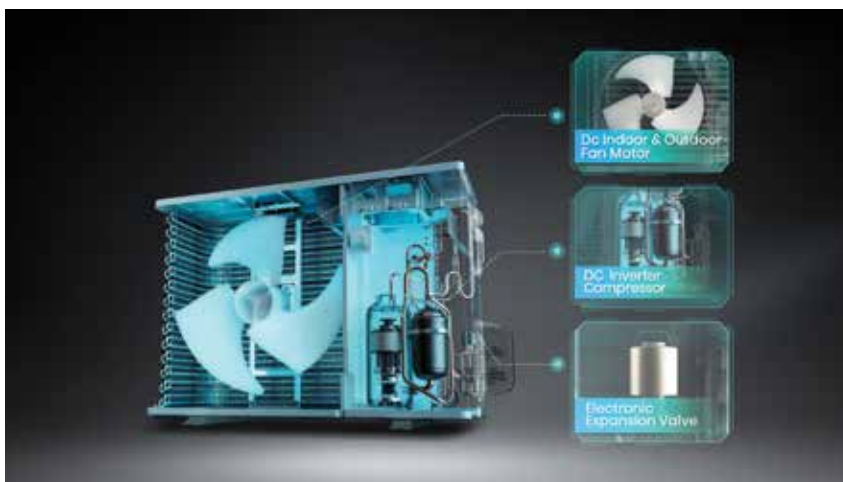
Dugo su klima uređaji posmatrani kao sezonski uređaji – pametna investicija za ljetnje vrućine, koja se isključuje i zaboravlja čim temperature padnu. Međutim, savremeni domovi danas zahtjevaju nešto drugačije. To je komfor koji traje tokom cijele godine, bez obzira na vremenske

promene, dnevne navike ili lične preferencije kroz različite sezone. Ponudom koja uveliko prevazilazi samo hlađenje, kompanija Hisense predstavlja liniju klima uređaja za 2026. godinu, razvijenu za rad tokom cijele godine i prilagođenu različitim vremenskim uslovima. Napredne funkcije, poput pametnog usmjeravanja vazduha, dotoka svežeg vazduha i Full DC Inverter tehnologije, omogućavaju

efikasno hlađenje, grijanje, ventilaciju i inteligentno korisničko iskustvo.

„Kako život u domu postaje fleksibilniji, korisnici očekuju da klima uređaji kontrolišu mnogo više od same temperature tokom dana“, kaže **Adnan Bradarac, Product Line Manager BiH**. „Danas komfor podrazumjeva balans između protoka vazduha, njegovog kvaliteta, potrošnje energije i nivoa buke. I sve to uz postizanje optimalne temperature i ambijenta za život, bilo da je ljeto, zima ili proljeće“.

Upravo ova filozofija bila je osnova za razvoj Hisense linije klima uređaja za 2026. godinu – portfolija naprednih i inteligentnih uređaja, posebno dizajniranih i sertifikovanih u skladu sa evropskim standardima. Linija obuhvata modele od osnovnih do premijum uređaja i čini zaokružen sistem koji obezbjeđuje hlađenje,

grijanje, dovod svježeg vazduha i pametan komfor tokom cijele godine.

■ LINIJA PRILAGOĐENA REALNIM POTREBAMA

Nova linija za 2026. godinu donosi i dva potpuno nova modela: **Air Master**, premijum uređaj koji postavlja nove standarde u kategoriji, i **Max Comfort**, pristupačno rješenje iz osnovnog segmenta. Zajedno sa već poznatim modelima **Fresh Air**, **Energy Nordic Pro**, **Energy Pro X**, **Uni HB** i **Uni HA**, ova ponuda pokriva širok spektar životnih situacija – od manjih stanova u urbanim sredinama do porodičnih kuća, pa i zahtjevnih klimatskih uslova.

„Kako se stilovi života sve više individualizuju, ne postoji univerzalno rješenje koje odgovara svima – pa ni kada su klima uređaji u pitanju“, objašnjava **Adnan Bradarac**. „Zato smo razvili liniju koja se prilagođava različitim načinima života, enterijerskim rješenjima i okruženju. Od dizajnerskih premijum modela do praktičnih i efikasnih uređaja, svi oni dijele tehnološki napredan i inovacijama vođen Hisense DNK“.

■ MAKSIMALAN KOMFOR TOKOM CIJELE GODINE

Doživljaj komfora razlikuje se u

zavisnosti od godišnjeg doba. Nova Hisense linija klima uređaja uzima u obzir kombinaciju faktora koji komfor podižu na viši nivo.

Full DC Inverter tehnologija omogućava preciznu kontrolu temperature, stabilan rad kompresora i niži nivo buke, dok AI Smart Airflow sistem automatski prilagođava rad uređaja kako bi održao optimalne uslove u prostoru, u skladu sa navikama korisnika.

Zdravlje je još jedan ključni segment komfora. Hisense klima uređaji integrišu funkcije pročišćavanja vazduha, dovoda svježeg vazduha i praćenja kvaliteta vazduha u realnom vremenu, čime se rješavaju česti problemi u zatvorenom prostoru, poput povišenog nivoa CO₂, čestica prašine ili alergena.

Uz to, zahvaljujući **Wi-Fi povezivanju** i aplikaciji **ConnectLife**, korisnici mogu da prate potrošnju energije, upravljaju podešavanjima na daljinu i u svakom trenutku prilagode uslove u prostoru – jednostavno, kroz nekoliko dodira na ekranu.

Ove godine, Hisense linija klima uređaja fokusirana je na jedan jasan cilj: kreiranje komfora prilagođenog svakom korisniku. **Vaš dom, vaši uslovi** nije samo

slogan, već obećanje kompanije Hisense da razvija tehnologiju koja se ne prilagođava samo vremenu i sezoni – već i ljudima!

■ O KOMPANIJИ HISENSE

Hisense, osnovan 1969. godine, jedan je od globalnih lidera proizvodnje kućnih aparata i potrošačke elektronike, sa poslovanjem u više od 160 zemalja. Specijalizovan je za isporuku visokokvalitetnih multimedijalnih proizvoda, kućnih aparata i inteligentnih IT rešenja.

Prema podacima kompanije Omdia, Hisense zauzima prvo mesto u svetu u segmentu televizora dijagonale 100 inča i više (2023 – prve polovine 2025). Kao zvanični sponzor FIFA World Cup 2026™, Hisense ostaje posvećen globalnim sportskim partnerstvima kao načinu povezivanja sa publikom širom sveta.

Hisense

Gorenje Commerce d.o.o.
Ul. Kamenolom br.11
71 215 Blažuj-Sarajevo
Bosnia and Herzegovina
adnan.bradarac@gorenje.com
+387 33 755 624

ARHITEKTICA SA NAŠIH PROSTORA U AMERICI: LEJLA KOJIĆ PJETROVIĆ, POMJERA GRANICE DIZAJNA I SVAKODNEVICE

Gajim ogromnu ljubav prema zemlji iz koje dolazim i ta veza je za mene neraskidiva. Upravo ta povezanost mi omogućava da spojim različita iskustva i doprinesem razvoju prostora prema kojem osjećam duboku pripadnost.

INTERVJU: Lejla Kojić Pjetrović, arhitektica

Razgovarali smo sa crnogorskom arhitekticom Lejlom Kojić Pjetrović, koja živi i radi u Sjedinjenim Američkim Državama. Preseljenje u SAD došlo je kao spoj privatnih okolnosti, nakon završetka master studija i preusmjerenja njenog djelovanja iz dugogodišnjeg timskog okruženja na samostalan rad. Život je dinamičniji, tempo rada brži, a arhitektonska scena izrazito raznolika i tržišno orijentisana, kaže Lejla. O čemu smo pričali, čitajte u nastavku.

M-KVADRAT: Kako je izgledao Vaš put od studija arhitekture do osnivanja IDAA Studija?

LEJLA: Moj put od studija arhitekture do osnivanja IDAA Studija bio je postepen i vrlo intuitivan. Fakultet mi je dao određenu tehničku i konceptualnu osnovu, ali sam vrlo rano shvatila da me najviše zanima odnos čovjeka i prostora i kako izgrađeni prostor utiče na zatečenu, urbanu ili pak prirodnu, neizgrađenu sredinu. Kroz profesionalni rad i praksu sam se dijelom usmjeravala i ka samostalnom dizajnu enterijera, što je na koncu dovelo do osnivanja IDAA Studija – platforme kroz koju mogu autentično izražavati svoj pristup arhitekturi, dizajnu i prostoru.

M-KVADRAT: Koji su ključni trenuci ili projekti koji su najviše oblikovali Vaš profesionalni identitet?

LEJLA: Ključni su bili projekti na kojima sam imala priliku pratiti cjelokupan proces – od prve ideje do realizacije. Upravo ti projekti su me naučili važnosti detalja, kompleksnosti izvođenja i odgovornosti prema prostoru, kao i potrebi da se arhitektura prilagodi stvarnim navikama korisnika i zadatoj okolini.

M-KVADRAT: Šta Vas je privuklo dizajnu enterijera u odnosu na druge oblasti arhitekture?

LEJLA: Dizajn enterijera mi je bio najbliži jer predstavlja mali, intimni mikrokosmos prilagođen korisniku. To

je prostor koji ne utiče direktno na spoljašnji izgled i širi kontekst, ali nudi snažan efekat iznenađenja pri prelasku iz spoljašnjeg u unutrašnji svijet. Upravo ta suptilna transformacija i mogućnost da se bez narušavanja okoline stvori snažan ali i izbalansiran

Lejla Kojić Pjetrović je arhitektica koja je 2019. godine diplomirala na Arhitektonskom fakultetu na Univerzitetu Crne Gore, stekavši zvanje specijalista arhitekture. Njen diplomski rad pod nazivom „Interchange Terminal autobuske i željezničke stanice u Baru“ ocijenjen je najvišom ocjenom (A). Svoje obrazovanje nastavila je na master studijama, koje je uspješno završila u februaru 2024. godine, istražujući potencijal i identitet javnih objekata iz perioda bivše Jugoslavije i savremenog Bara, grada u kom je odrasla. Profesionalnu karijeru započela je 2019. godine u firmi Studio 4b u Podgorici, gdje je radila kao arhitektica, učestvujući u izradi brojnih idejnih i glavnih projekata. Aktivno je bila uključena u svim fazama projekta - od konceptualnog rješenja i tehničke razrade do realizacije. Posljednjih nekoliko godina Lejla radi samostalno kao licencirana arhitektica, vodeći projekte eksterijera i enterijera. Pored profesionalnog rada, učestvuje na javnim arhitektonskim konkursima, radionicama, seminarima i kursovima radi kontinuiranog usavršavanja. Posebno je posvećena održivoj arhitekturi, zaštiti životne sredine i odgovornom prostornom planiranju. Prije dvije godine doselila se u Sjedinjene Američke Države, gdje nastavlja graditi svoju profesionalnu karijeru u međunarodnom kontekstu. Aktivno djeluje u oblasti arhitekture sa fokusom na dizajn enterijera, kombinujući obrazovanje i iskustvo stečeno u Crnoj Gori sa savremenim tržišnim standardima i praksom u SAD-u.

prostorni doživljaj, bila je presudna za moje profesionalno usmjerenje.

M-KVADRAT: Kako biste opisali filozofiju i prepoznatljiv stil IDAA Studija?

LEJLA: Filozofija IDAA Studija zasniva se na balansu – između estetike i funkcionalnosti, savremenog i bezvremenskog, kao i između prostora i prirodnog okruženja. Posebnu pažnju posvećujem odgovornom odnosu prema materijalima, dugotrajnosti rješenja i uticaju prostora na okolinu. Stil je čist, suptilan i topao, s naglaskom na prirodne materijale, mirne tonove i promišljene detalje.

M-KVADRAT: Kako izgleda Vaš kreativni proces – od prve ideje do realizacije prostora?

LEJLA: Kreativni proces uvijek

počinje razgovorom i analizom. Nastojim razumjeti klijenta, njegov način života, navike i očekivanja, ali i kontekst prostora. Nakon toga slijedi konceptualna faza, izrada moodboarda i prostorno-funkcionalnih rješenja, a zatim tehnička razrada i praćenje realizacije, koje zna biti vrlo izazovno.

M-KVADRAT: Koliko klijent učestvuje u oblikovanju finalnog rješenja?

LEJLA: Klijent je aktivan učesnik u procesu. Smatram da najbolja rješenja nastaju kroz otvorenu komunikaciju i međusobno povjerenje. Moj zadatak je da proces vodim stručno i jasno, ali uz uvažavanje potreba i želja klijenta. Istovremeno, dio tog procesa je i odgovornost da se često

„izborim“ za određena rješenja i ideje u koje duboko vjerujem, odnosno da klijenta uvjerim u njihovu dugoročnu vrijednost i funkcionalnost. To često zahtijeva dodatno vrijeme i strpljenje, ali upravo kroz taj dijalog se najčešće dolazi do idealnog rješenja za prostor.

M-KVADRAT: Šta Vam je važnije: estetika ili funkcionalnost – ili je balans uvijek nužan?

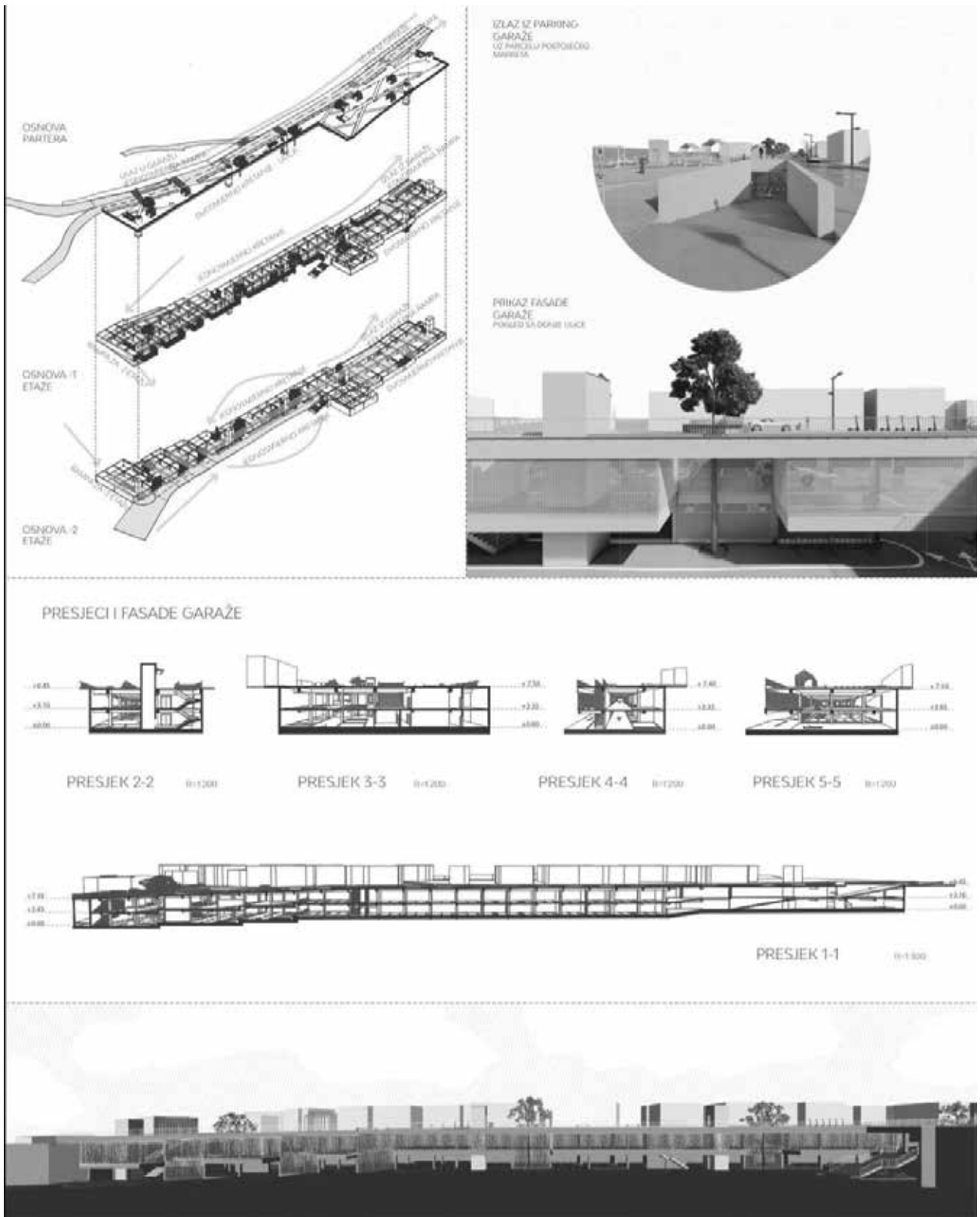
LEJLA: Balans je nužan. Odnos između funkcije i forme predstavlja doživotnu dilemu prioriteta u arhitekturi i dizajnu – dvije kategorije koje se neprestano prepliću i u nekom trenutku moraju da se susretnu. Estetika bez funkcionalnosti je kratkog daha, dok funkcionalnost bez estetike ostaje bez identiteta i karaktera.

Izuzetno je važno pažljivo slušati potrebe klijenata, razumjeti njihov način života i istovremeno poštovati profesionalne standarde u projektovanju. Paralelno s tim, zadatak arhitekta je da stvara prostor koji je vrijedan pažnje, promišljen i dugotrajan. Moram priznati da je pronalaženje tog balansa jedan od najvećih izazova u ovom poslu – teško ga je svesti na pisano pravilo, jer se on uvijek gradi kroz iskustvo, osjećaj za prostor i dijalog.

M-KVADRAT: Gdje pronalazite inspiraciju – u arhitekturi, umjetnosti, putovanjima ili svakodnevnom životu?

LEJLA: Inspiraciju najčešće pronalazim u svakodnevnom životu i prirodnom okruženju – u svjetlu, teksturama, pejzažu i načinu na koji ljudi koriste prostor. Umjetnost i putovanja su takođe važan izvor inspiracije, ali uvijek kroz prizmu odgovornog odnosa prema prostoru i okolini.

Posebno me inspiriše tradicionalna i vernakularna arhitektura mjesta, jer ona predstavlja pouzdano polazište za razvoj kvalitetnog koncepta. Tradicionalna arhitektura naših prostora, sa svojom jasnoćom,

San projekat za mene bi bio rad na adaptaciji nekog značajnog postojećeg prostornog zahvata - iznutra i spolja - kroz koji bi se afirmisale vrijednosti očuvanja nepovratnih prostornih resursa i promišljenog korišćenja onoga što već postoji, umjesto nove gradnje. **Takvi projekti me istinski ispunjavaju, jer u sebi nose i odgovornost i ogroman kreativni potencijal.**

mjerom i prilagođenošću kontekstu, za mene je neiscrpan izvor inspiracije.

M-KVADRAT: Postoje li arhitekti ili dizajneri koji su posebno uticali na Vaš rad?

LEJLA: Inspiraciju crpim iz različitih arhitektonskih pravaca i autora, ali me više oblikovala njihova filozofija rada nego konkretna imena – osjećaj mjere, poštovanje konteksta i dosljednost u izrazu. U tom smislu, snažan uticaj na mene imaju i arhitekti koji su stvarali u periodu bivše SFRJ, čiji su radovi često nastajali u složenim društvenim i prostornim okolnostima, ali su ostavili izuzetno kvalitetan i trajan trag. **Posebno bih izdvojila Svetlanu Kanu Radević, prvu ženu arhitekticu u Crnoj Gori, koja je označila prekretnicu u razvoju savremene arhitekture i promjenu profesionalne paradigme tog vremena.**

Ipak, nemoguće je ne pomenuti savremene evropske biroe poput Snøhette, čiji pristup arhitekturi podrazumijeva snažan odnos prema pejzažu, društvenom kontekstu i održivosti, kao i MVRDV, poznat po istraživačkom pristupu arhitekturi i urbanizmu, snažnom fokusu na održivost, inovativnim prostornim konceptima i promišljanju javnih prostora okrenutih budućnosti. Pored toga, svakodnevno me inspirišu i kolege iz regiona, naročito mlade i uspješne priče koje nastaju u često zahtjevnim uslovima, a koje postavljaju visoke standarde i predstavljaju snažan podsticaj za dalje profesionalno promišljanje i razvoj.

M-KVADRAT: Kako balansirate savremene trendove sa bezvremenskim dizajnom?

LEJLA: Trendove koristim selektivno, više kao akcenat nego kao osnovu prostora. Smatram da je izuzetno važno imati na umu da će se prostoru vremenom dodavati lični detalji, predmeti i slojevi života koji ga mogu učiniti potpuno drugačijim od početne vizije. Upravo zato nastojim da baza enterijerskog rješenja bude jednostavna, čista i bezvremenska – kao okvir koji lako prihvata sve ono što korisnik unese u prostor i koji s vremenom može sazrijevati zajedno s njim.

M-KVADRAT: Koji materijali su Vam trenutno najzanimljiviji za rad i zašto?

LEJLA: Trenutno su mi najzanimljiviji prirodni i dugotrajni materijali poput drveta, kamena i prirodnih tekstila. Vremenom se sve jasnije potvrđuje koliko je važno birati materijale sa svježišću o prolaznosti vremena – o tome kako se ponašaju u eksploataciji, kako se održavaju i kakav estetski trag ostavljaju kroz godine. Upravo ta interakcija materijala i vremena daje prostoru dubinu i slojevitost koje nije moguće postići kratkotrajnim rješenjima. Osim estetskog aspekta, veliku ulogu igra i njihov uticaj na kvalitet ambijenta i životnu sredinu. **Zbog toga smatram da se svaki prostor, bez obzira na njegovu funkciju ili mjerilo, mora promišljati dugoročno – sa fokusom na trajnost, upotrebljivost i sposobnost prostora da se prirodno prilagođava promjenama kroz vrijeme.**

M-KVADRAT: Koji su najveći izazovi u radu arhitektice i dizajnerice enterijera danas?

LEJLA: Jedan od najvećih izazova je i dalje probijanje na tržište kao žena u struci. Iako tranzicija ka jednakim pravima postoji, ona je i dalje proces koji traje i zahtijeva dodatnu istrajnost. Pored toga, veliki izazov predstavlja odgovornost prema okolini – donošenje ekološko-projektantsko svjesnih odluka, pa čak i odbijanje projekata koji nisu u skladu s tim uvjerenjima.

M-KVADRAT: Kako vidite razvoj arhitekture i dizajna enterijera u regionu?

LEJLA: Na ovu temu bi se zaista možda mogao voditi poseban intervju, jer ima mnogo pitanja i tema o kojima je važno govoriti. Region nesumnjivo ima ogroman potencijal i sve veći broj autora koji promišljeno pristupaju prostoru. Primjetan je rast svijesti o kvalitetu, održivosti i dugoročnim vrijednostima u arhitekturi i dizajnu, što mi potvrđuje i profesionalno okruženje u kojem se krećem i djelujem. Ohrabruje i broj arhitektonskih konkursa raspisanih i sprovedenih u posljednjih pet godina, posebno na teritoriji Crne Gore. Istovremeno, smatram da je svijest o vrijednosti naše tradicionalne izvorne arhitekture i dalje na skromnom nivou. Riječ je o nasljeđu koje se često zanemaruje ili nepovratno gubi, zbog čega je neophodno kontinuirano raditi na edukaciji, ali i pravovremeno reagovati – dok još postoji mogućnost da se ono sačuva i smisleno integriše u savremeni prostorni razvoj.

Ipak, dodatno me brine snažan uticaj tržišnih pritisaka na kvalitet našeg izgrađenog prostora, naročito izražen u posljednje dvije decenije. Često se kratkoročni finansijski interesi stavljaju ispred prostorne kulture, konteksta i javnog dobra, što ostavlja dugoročne posljedice na ambijent u kojem živimo. Dodatni problem predstavlja nedovoljno sprovođenje postojećih zakonskih rješenja – bespravna gradnja je i dalje značajno prisutna, kontrola kvaliteta projektovanja i izvođenja je nedovoljna, kao i regulacija minimalnih cijena projektantskih usluga. Sve to dovodi projektante u izuzetno izazovnu i često problematičnu poziciju.

M-KVADRAT: Koji projekat Vam je lično najdraži i zbog čega?

LEJLA: Ovo „mjesto“ ipak dijeli nekoliko projekata. Prvi je arhitektonski konkurs za javnu podzemnu garažu sa gradskim parkom u Ulcinju, jedan od prvih konkursa na kojem sam učestvovala 2021. godine, na kojem smo koleginja Nevena Ivanović i ja osvojile prvu nagradu. Projekat mi je posebno važan jer se zasniva na prenamjeni postojeće, zapuštene betonske strukture u funkcionalnu javnu garažu, čime se rješava izražen saobraćajni problem grada, dok se istovremeno iznad nje formira zelena oaza u samom centru Ulcinja. Upravo taj odnos prema postojećem, racionalno korišćenje resursa i vraćanje prostora građanima kroz javno zelenilo čine ovaj projekat izuzetno važnim za mene, te se iskreno nadam njegovoj skorij realizaciji.

Drugi projekat je objekat kolektivnog stanovanja u Podgorici „Prohouse Residence“, sa svega deset stambenih jedinica, koji je u velikoj mjeri usmjerio moj estetski pravac i profesionalno promišljanje arhitekture. Projekat je realizovan 2023. godine u okviru biroa Studio 4b, gdje sam započela svoj projektantski put i gdje su postavljeni temelji mog daljeg arhitektonskog razvoja. Ne mogu da ne pomenem i projekat stambenih vila u zaleđu

Bara, realizovan 2025. godine, koji predstavlja uspješan spoj rješavanja kompleksnog terena i konteksta, uz istovremeno poštovanje jasno definisanog finansijskog okvira projekta.

M-KVADRAT: Šta Vas i dalje najviše uzbuđuje u ovom poslu?

LEJLA: Proces stvaranja i trenutak kada ideja postane stvaran, opipljiv prostor za mene je najzбудljiviji dio arhitektonske prakse. Upravo u tom procesu provjerava se ispravnost odluka, snaga ideje i njena sposobnost da funkcioniše u realnim uslovima, što za mene predstavlja suštinu ovog poziva.

M-KVADRAT: Preselili ste se u Sjedinjene Američke Države prije dvije godine i trenutno radite u New Yorku i New Jerseyju. Kako je došlo do tog koraka i kako se razlikuje arhitektonska scena?

LEJLA: Preseljenje u SAD došlo je kao spoj privatnih okolnosti, nakon završetka master studija

i preusmjerenja mog djelovanja iz dugogodišnjeg timskog okruženja na samostalan rad. Život je dinamičniji, tempo rada brži, a arhitektonska scena izrazito raznolika i tržišno orijentisana. To iskustvo me dodatno naučilo organizaciji, jasnoj komunikaciji i prilagođavanju različitim kontekstima. Paralelno s tim, u okviru dizajna enterijera dodatno sam se fokusirala i profesionalno usmjerila na dizajn kuhinje kao centralnog prostora doma – mjesta u kojem se korisnici svakodnevno okupljaju i kroz koje se može naučiti mnogo o njihovim navikama i načinu života. Upravo zbog te slojevitosti i funkcionalne kompleksnosti, ova oblast mi je posebno interesantna i pruža bezbroj mogućnosti za kreativnost i u savršavanje.

M-KVADRAT: Istovremeno i dalje aktivno djelujete u regionu. Recite nam više.

LEJLA: I dalje radim projekte u

regionu, uglavnom kroz online saradnju i povremene dolaske. Gajim ogromnu ljubav prema zemlji iz koje dolazim i ta veza je za mene neraskidiva. Upravo ta povezanost mi omogućava da spojim različita iskustva i doprinesem razvoju prostora prema kojem osjećam duboku pripadnost. Istovremeno, takav način rada nosi i određene izazove - vremenska razlika često znači da je kod klijenata i saradnika radni dan već pri kraju, dok se moj tek zahuktava. **Održavanje stabilne i kontinualne komunikacije zahtijeva dodatni trud, dobru organizaciju i veliku posvećenost.** Ipak, bez obzira na te prepreke, trudim se da saradnje u regionu održim na maksimalnom nivou. I dalje sam aktivna na polju nacionalnih arhitektonskih konkursa, kao i na projektima za dugogodišnje klijente, sa kojima me veže međusobno povjerenje i kontinuitet rada.

M-KVADRAT: Koji savjet biste dali mladim arhitektima i dizajnerima koji tek ulaze u profesiju?

LEJLA: Savjetovala bih im da budu strpljivi, radoznali i dosljedni sebi. Da njeguju profesionalnu etiku i osjećaj odgovornosti prema prostoru, društvu i okolini, jer arhitektura nije samo profesija, već dugoročna obaveza. Ova struka zna biti zahtjevnija i izazovna, ali je izuzetno važno stalno se nadograđivati, istraživati i učiti. Takođe, važno je razumjeti da arhitektura nije samo fajl ili folder u računaru.

Ona je spoj mnogih faktora – kreativnosti, funkcionalnosti, konteksta, dubljeg istraživanja, kontinuiranog učenja, ali i poznavanja i primjene zakonskih okvira. Na kraju, arhitekti moraju biti svjesni šireg društvenog i političkog konteksta u kojem djeluju, jer se arhitektura ne stvara u izolaciji, već kao dio složenog sistema u kojem prostor direktno utiče na kvalitet života. Arhitektura nije posao od ponedjeljka do petka, već način razmišljanja i življenja, za one koji u njoj pronalaze istinsko interesovanje i poziv.

M-KVADRAT: Na čemu trenutno radite i šta možemo očekivati od IDAA Studija u budućnosti?

LEJLA: Trenutno radim kao saradnik na projektima enterijera i adaptacije u SAD-u (regija Njujork i Nju Džerzi), kao i u našem regionu. U budućnosti planiram dalji razvoj IDAA Studija kroz projekte koji povezuju arhitekturu, enterijer i održivi pristup prostoru. **Takođe bih se voljela dodatno fokusirati na istraživane tradicionalne arhitekture sjevera Crne Gore, koja mi je posebno interesantna, te kroz istraživanje i savremenu interpretaciju tražiti načine na koje mogu konkretno doprinijeti njenom očuvanju, razumijevanju i daljem razvoju.**

Možda ovakav planirani profesionalni fokus djeluje široko, pa čak i na trenutak konfuzno, ali arhitektura zaista obuhvata raznolik spektar djelovanja unutar jedne struke. Upravo ta slojevitost je ono što je čini izuzetno inspirativnom - oblast u kojoj uvijek postoji prostor za istraživanje, povezivanje različitih tema i kontinuiranu nadogradnju znanja i prakse.

M-KVADRAT: Postoji li neki "san-projekat" koji biste voljeli realizovati?

LEJLA: San projekat za mene bi bio rad na adaptaciji nekog značajnog postojećeg prostornog zahvata - iznutra i spolja - kroz koji bi se afirmisale vrijednosti očuvanja nepovratnih prostornih resursa i promišljenog korišćenja onoga što već postoji, umjesto nove gradnje. Takvi projekti me istinski ispunjavaju, jer u sebi nose i odgovornost i ogroman kreativni potencijal.

Posebno su mi interesantne tzv. brownfield lokacije, odnosno prostori nekadašnjih fabrika i proizvodnih kompleksa iz perioda bivše SFRJ, koji su danas mahom zapušteni ili van funkcije. Smatram da ti prostori imaju izuzetnu arhitektonsku, urbanističku i društvenu vrijednost, te da kroz pažljivu prenamjenu mogu dobiti novi život i postati aktivni dijelovi savremenog grada. Upravo u takvim projektima vidim priliku da se arhitektura koristi kao alat za obnovu, kontinuitet i dugoročno unapređenje prostora i zajednice.

Posebno su mi interesantne tzv. brownfield lokacije, odnosno prostori nekadašnjih fabrika i proizvodnih kompleksa iz perioda bivše SFRJ, koji su danas mahom zapušteni ili van funkcije. Smatram da ti prostori imaju izuzetnu arhitektonsku, urbanističku i društvenu vrijednost, te da kroz pažljivu prenamjenu mogu dobiti novi život i postati aktivni dijelovi savremenog grada. Upravo u takvim projektima vidim priliku da se arhitektura koristi kao alat za obnovu, kontinuitet i dugoročno unapređenje prostora i zajednice.

NEW

MATRIX

SSSLIM

HÄFELE

Maximising
the value of space.
Together.

Nosivost ladice do 50 kg

Unutarnje ladice sa staklenim
stranicama

Regulacija prednjeg nagiba

Mogućnost dodatnih relinga

Dostupno u 4 boje ● ● ● ●

Nova visina stranice 64 mm

Nova visina stranice 167 mm

HÄFELE MATRIX S SLIM – VRHUNSKI SISTEM LADICA SADA DOSTUPAN U JAF-U

Napredni sistem ladica koji spaja minimalistički dizajn, visoku nosivost i preciznu njemačku tehnologiju.

U savremenom dizajnu namještaja, ladice više nisu samo funkcionalni element – one su sastavni dio estetike, ergonomije i ukupnog doživljaja prostora. Upravo iz tog razloga, JAF u svoju ponudu uvodi Häfele Matrix S Slim, napredni sistem ladica koji spaja minimalistički dizajn, visoku nosivost i preciznu njemačku tehnologiju.

MINIMALIZAM KOJI SE UKLAPA U SVAKI ENTERIJER

Matrix S Slim karakterišu tanke, ravne stranice i čiste linije, zahvaljujući kojima se ovaj sistem savršeno uklapa u moderne kuhinje, garderobere, kupaonice i ostali namještaj po mjeri. Dostupan je u četiri boje stranica – bijela, siva, antracit i crna, što omogućava jednostavno usklađivanje s različitim dekorima i stilovima namještaja.

FLEKSIBILNOST I ŠIROK ASORTIMAN

Sistem Matrix S Slim nudi izuzetnu prilagodljivost kroz:

- različite visine ladica: 64, 84, 135, 167 i 199 mm
- različite dužine vodilica: od 270 do 550 mm
- unutarne ladice, varijante sa staklenim panelima i četvrtastim relingom
- mogućnost podešavanja fronte (gore-dolje, lijevo-desno i nagib fronte)

Zahvaljujući tome, stolarima i dizajnerima omogućeno je da bez kompromisa realizuju i najzahtjevnija rješenja

■ SNAGA I POUZDANOST U SVAKODNEVNOJ UPOTREBI

Matrix S Slim ladice izrađene su od čelika, sa plastificiranim stranicama i pocinčanim vodilicama, što garantuje dug vijek trajanja i stabilnost. Sistem je dostupan u verzijama nosivosti 35 kg, kao i ojačanoj verziji od 50 kg, idealnoj za odlaganje težih predmeta u kuhinji ili radionici

Više prostora. Veća funkcionalnost. Pažljivo projektovana konstrukcija omogućava optimalno iskorištavanje unutarnjeg prostora ladice, uz tiho i glatko otvaranje. Matrix S Slim sistem pruža osjećaj reda, preglednosti i kvaliteta u svakodnevnom korištenju – upravo onako kako se i očekuje od Häfele rješenja.

■ DOSTUPNO U JAF-U
Häfele Matrix S Slim sistem ladica

od sada je dostupan u Frischeis-u, uz stručnu podršku, savjetovanje i pouzdanu isporuku. Time JAF dodatno proširuje svoju ponudu kvalitetnih okova i potvrđuje fokus na rješenja koja odgovaraju potrebama profesionalaca u drvnj industriji.

PE85tt sustav za prozore i vrata

Suvremeni aluminijski sustav s prekinutim termičkim mostom, razvijen za izradu prozora i vrata.

Osigurava visoku energetska učinkovitost, stabilnost i dugotrajnost u svim uvjetima.

EPDM brtve

Visoka zrakonepropusnost
i vodonepropusnost

XPS ispuna

Poboljšana toplinska
i zvučna izolacija

Žlijeb 16/13

Kompatibilnost s
različitim okovima

Rješenje za moderne objekte

PE85tt je napredni aluminijski sustav s prekinutim termičkim mostom, razvijen za izradu prozora, vrata i fiksnih stijena u modernoj arhitekturi. Sustav omogućuje visoku razinu toplinske izolacije, dugotrajnu stabilnost i pouzdanu funkcionalnost u različitim klimatskim uvjetima.

Zahvaljujući optimiziranoj konstrukciji profila, sustav je pogodan za stambene i poslovne objekte gdje se zahtijeva kombinacija estetike, energetske učinkovitosti i trajnosti. Njegova fleksibilnost omogućuje primjenu u različitim tipovima otvora i arhitektonskih rješenja. Osnovna ugradbena dubina okvira iznosi 77 mm i 85 mm, što omogućuje stabilnu konstrukciju i kompatibilnost s različitim tipovima stakla i okova. Termički prekid izveden je pomoću poliamidnih traka ojačanih staklenim vlaknima širine 31,6 mm, čime se postižu visoka toplinska svojstva i smanjenje toplinskih gubitaka.

Brtvljenje sustava izvedeno je koextrudiranim EPDM brtvama koje pružaju značajno bolja toplinska i mehanička svojstva u odnosu na standardne brtve. Ovakvo rješenje osigurava visoku razinu zrakonepropusnosti i vodonepropusnosti, što doprinosi ukupnoj energetska učinkovitosti objekta.

Dodatna prednost sustava je mogućnost ugradnje XPS ispune unutar komora profila, čime se dodatno poboljšavaju toplinske i akustične karakteristike. Na taj način sustav zadovoljava i zahtjeve za povećanom zvučnom izolacijom u urbanim sredinama.

PE85tt sustav omogućuje odabir profila sa žlijebom 16/13, čime se osigurava kompatibilnost s različitim vrstama okova i dodatne prilagodbe prema zahtjevima projekta. Sustav je prilagođen suvremenim arhitektonskim trendovima te omogućuje izvedbu različitih dizajnerskih rješenja.

Zahvaljujući modularnom pristupu, moguće je kombinirati različite elemente sustava kako bi se postigla optimalna funkcionalnost i vizualni identitet objekta, uz zadržavanje visokih tehničkih performansi.

CERTIFIKATI

EN 12207:2017 Air permeability – 4, EN 12208:2001 Water tightness – 9A, EN 12210:2016 Wind load resistance – C4
EN 717-1:2021 Sound insulation – 43dB, EN 10077-1:2017 Calculation of thermal transmittance coefficient – 0,9 W/m²K
EN 1627 Burglary resistance – RC2

KARAKTERISTIKE

Dubina okvira	77 mm
Dubina krila	85 mm
Mjera preklopa	8 mm
Širina ispune	30 – 63 mm
Poliamidi	31,6 mm

Kontaktirajte nas

Telefon:
+385 1 2099 195
+387 39 701 240

Mail:
info@emerus.eu

Lokacija:
A von Humboldta 48, Zagreb, Hrvatska
Knešpolje b.b., Široki Brijeg, BiH

Web:
www.emerus.eu

SAVREMENI TREND OVI U FASADAMA – ESTETIKA I ENERGETSKA EFIKASNOST SA CAPAROL RJEŠENJIMA

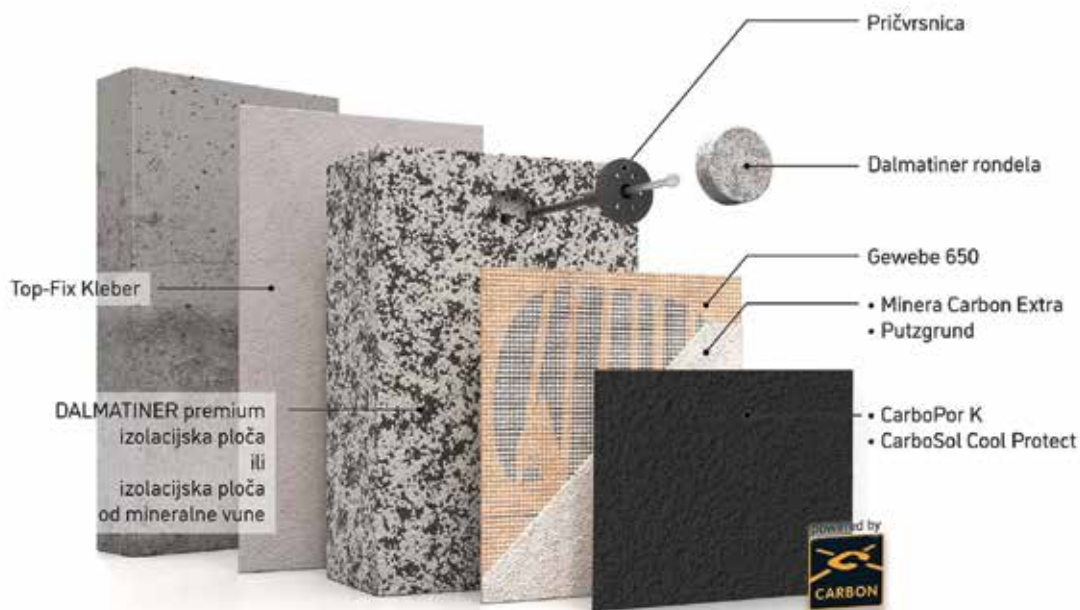
Caparol, kao lider u fasadnim materijalima i sistemima, nastavlja postavljati standarde u ovoj kombinaciji dizajna i tehnologije.

Fasada nije samo omotač konstrukcije – ona je vizualni identitet i tehnički štiti svakog objekta. U suvremenoj arhitekturi estetika se ne odvaja od funkcije; naprotiv, estetika i performanse moraju biti sinergijski usklađene, posebno u kontekstu energetske efikasnosti i dugotrajnosti. Caparol, kao lider u fasadnim materijalima i sistemima, nastavlja postavljati standarde u ovoj kombinaciji dizajna i tehnologije.

NOVA GENERACIJA FASADNIH MATERIJALA: SPOJ FUNKCIJE I DIZAJNA

Tržište fasadnih sistema danas uključuje materijale koji spajaju funkcionalne zahtjeve sa sofisticiranim dizajnerskim mogućnostima. Caparol fasadni sistemi omogućavaju ne samo izvrsnu toplinsku izolaciju već i široke estetske mogućnosti, uključujući izbor boja i tekstura. Takvi sistemi čine osnovu za savremene

fasadne kompozicije koje reflektiraju i karakter objekta i njegove okolišne vrijednosti.

ENERGETSKA EFIKASNOST KROZ ETICS FASADNE SISTEME

Toplinsko-izolacijski kompozitni sistemi (ETICS) imaju ključnu ulogu u smanjenju potrošnje energije i povećanju komfora stanovanja i rada. Dobro izveden ETICS smanjuje gubitke toplote zimi i doprinosi stabilnijoj unutrašnjoj klimi ljeti. **Caparol sistemi, u kombinaciji s odgovarajućim završnim žbukama i bojama, omogućavaju dugoročno očuvanje termoizolacionih svojstava i time doprinose smanjenju troškova energije.**

„DARK SIDE“ SISTEMI I IZAZOVI TAMNIH FASADA

Tamne nijanse na fasadama predstavljaju posebnu estetsku vrijednost, ali i tehnološki izazov – visoka apsorpcija sunčevog zračenja može dovesti do ekstremnije termičke varijacije i većih naprezanja materijala. Tradicionalno su tamnije boje bile tehnički ograničene na ETICS sistemima zbog rizika od pregrijavanja i deformacija izolacije. Međutim, napredni Caparol Carbon DarkSide sistemi

omogućavaju primjenu vrlo tamnih i intenzivnih boja čak do svjetlosne vrijednosti 5 čaka na termoizolacionim fasadama, uz zadržavanje mehaničke stabilnosti, otpornosti na udarce i dugotrajnost boje. Ovakvi sistemi kombiniraju karbonska vlakna u armirnim slojevima koja povećavaju otpornost na temperaturne promjene i mehanička opterećenja, otvarajući nove mogućnosti za tamne fasadne tonove bez ugrožavanja performansi izolacije.

■ COOL PROTECT BOJE – INOVACIJA ZA ZAŠTITU FASADA OD PREGRIJAVANJA

Sa rastućim interesom za tamnije fasade razvijene su specijalne fasadne boje kao što je to CarboSol CoolProtect koji optimizira refleksiju sunčevog zračenja i smanjuje površinsko zagrijavanje. Ovaj tip fasadne boje koristi pigmente koji reflektuju ne samo vidljivu svjetlost nego i značajan dio bliskog infracrvenog spektra (NIR), što rezultira nižim temperaturama površine čak i kod tamnijih nijansi. Primjena CarboSol CoolProtect fasadne boje posebno je korisna na visoko-izolovanim podlogama kao što su ETICS sistemi na bazi EPS-a ili mineralne vune jer omogućava izbor tamnih tonova bez kompromisa u pogledu termalne stabilnosti i izdržljivosti fasade.

■ BOJE I TEKSTURE KOJE MIJENJAJU IZGLED ZGRADE

Estetski aspekt fasada danas nadilazi jednolične površine. Arhitekti sve češće integiraju boje i teksture koje komuniciraju s urbanim i prirodnim okruženjem; tonovi inspirirani prirodnim materijalima, monokromatske palete ili suptilne kombinacije nijansi stvaraju vizualnu dinamiku i identitet prostora. Profesionalne Caparol ton karte i kreativne tehnike omogućavaju projektantima da precizno oblikuju završni izgled fasade i interijera uz očekivane performanse materijala.

■ ZAŠTITA FASADA OD VREMENSKIH UTICAJA I ZAGAĐENJA

Fasadni premazi danas moraju biti otporni ne samo na sunčevu svjetlost i temperaturne fluktuacije, nego i na okolišne faktore poput vjetra, kiše, prljavštine i mikrobnih napada. Sistemi poput Caparolove nano-kvarc tehnologije u završnim žbukama i fasadnim bojama povećavaju otpornost na taloženje algi i zagađenja, što doprinosi dugotrajnom vizualnom i strukturnom integritetu fasada.

■ INSPIRACIJA IZ REALIZIRANIH PROJEKATA

Realizacije sa Caparol fasadnim sistemima pokazuju kako integracija inovativnih tehnologija i promišljene

kolorističke strategije može rezultirati fasadama koje su i funkcionalne i vizualno impresivne. Primjeri uključuju obnovljene škole, stambene komplekse i poslovne objekte gdje tamne fasade s visokim performansama izolacije odražavaju suvremenu arhitektonsku estetiku bez kompromisa u energetske zahtjevima. **Rezultat su objekti koji čak i pod ekstremnim utjecajima izgledaju kao da su svježe renovirani čime je osigurano dugoročno zadržavanje njihove vrijednosti te značajno produžen interval njihove renovacije.**

Savremeni trendovi u fasadama jasno pokazuju da estetika i tehničke performanse moraju ići ruku pod ruku. Rješenja koja nudi Caparol — od naprednih ETICS sistema preko inovativnih boja poput CarboSol CoolProtecta do sistema koji omogućavaju primjenu intenzivnih tamnih tonova te nano-kvarc tehnologije u završnim žbukama i fasadnim bojama koja omogućava samo čišćenje fasade — predstavljaju primjer spoja dizajna i funkcije. Takav pristup omogućava arhitektima stvaranje fasada koje su vizualno atraktivne, tehnički superiorne i spremne odgovoriti izazovima modernog građenja.

Caparol Stručno savjetovanje

- Individualna tehnička rješenja
- Tehnička dokumentacija
- Podrška pri odabiru sistema
- Usklađenost s propisima

THE POWER OF SURFACE.

Kontakt:

Ahmed Jašarević

Tehnički savjetnik

ahmed.jasarevic@caparol.ba

+387 61 481 578

CARBOSOL COOLPROTECT

Inovacija za zaštitu fasada od pregrijavanja

Carbosol CoolProtect fasadna boja optimizira refleksiju sunčevog zračenja i smanjuje površinsko zagrijavanje. Ova tip fasadne boje koristi pigmente koji reflektuju ne samo vidljivu svjetlost nego i značajan dio bliskog infracrvenog spektra (NIR), što rezultira nižim temperaturama površine čak i kod tamnih nijansi na ETICS sistemima.

<https://www.caparol.ba/proizvodi/fasadne-boje/silikonske/carbosol-fassadenfarbe-coolprotect>

THE POWER OF SURFACE.

PROJEKAT KUĆE ZA ODMOR NA HVARU: MAKSIMALNO ISKORIŠTENE VIZURE MORA

Pored toga, investitoru je bilo važno da se u prostor uvede maksimalno svjetla, da se objekat podigne što je moguće više kako bi se otvorile vizure nad južnom borovom šumom prema moru, a najvažnije je bilo osigurati ugodan život vani s obzirom na to da se u Dalmaciji ljeti i živi na otvorenom.

Projekat kuće za odmor, Sv. Nedilja na Hvaru
Arhitekti: Ivana Lozić i Marko Paić – Studio 25,4
mm za arhitekturu i urbanizam d.o.o.

Investitori: A.G & D.G.

Glavni projektant: Ivana Lozić, dipl.ing.arh.

Nadzor: Šime Šurjak, dipl.ing.građ.

(Urbing Hvar d.o.o.)

Enterijer: Nina Miletić, dipl.arh. (NIKÁRT d.o.o.)

Fotograf: Marko Poplašen

Vrijeme gradnje: 2020-2025

Prije otprilike sedam godina smo dobili zadatak za projektiranje obiteljske građevine za odmor, u Sv. Nedilji na Hvaru, koji se razlikovao od ostalih projektnih zadataka po iznimnoj emociji od strane investitora koja je prožimala

cijeli tekst. Investitor je jako dobro već u samom startu razumio lokaciju svoje parcele i mikrolokaciju Sv. Nedilje unutar otoka Hvara. Tražili su oblikovanje suvremenog objekta sa prepoznatljivim hvarskim karakteristikama, posebno se referirajući na crvenkasto-smeđi kamen Sv. Nedilje kojeg je bilo i na samoj lokaciji...

■ MAKSIMALNO ISKORISTITI VIZURE MORA

Bilo im je važno da se projektom maksimalno iskoriste vizure prema moru, da se u prostor uvede maksimalno svjetla, da se objekt podigne što je moguće više kako bi se otvorile vizure nad južnom borovom šumom prema moru, a najvažnije je bilo osigurati ugodan život vani s obzirom na to da se u Dalmaciji ljeti i živi na otvorenom ... **Okućnica okoliša s bazenom trebala je biti maksimalno iskorištena, sa prostorom za sunčanje, opuštanje i mir sa pogledom na more.**

Pomislili smo: savršeni projektni zadatak, kao da smo ga mi sastavili...Od tog trenutka, pa nadalje proces suradnje je tekao lijepo i ugodno cijelim putem, od prvog odlaska na teren, pa do završnih fotografija koje nam je investitor nedavno poslao.

Do Sv. Nedilje se stiže uskim mračnim prolazom, tunelom dovoljnog tek za jednu traku, te stoga reguliran semaforom na ulazu, s pravom prolaska ili sa sjeverne strane ili sa južne strane tunela.

Već takav mističan mračni prolaz kao kontrast južnim osunčanim obroncima Hvara koji se otvore po izlasku iz tunela ovaj dio otoka čini posebnim, a nama je odlazak na parcelu odmah dao naslutiti da ovo neće biti samo jedna od kuća, već da će ona, kao i sama parcela biti posebna.

Objekat je bijeli trapezoid, bazen tirkizni pravokutnik, a suhozidi okoliša meki, zaobljeni i zemljane boje. Cijeli prostor je kadriran kroz planove bijelog i zemljanog. **Etaža suterena je tretirana suhozidno, zarezana u utrobu parcele, a sadrži garažu i tehničke prostorije te kušaonicu vina.**

■ BIJELI OBJEKAT KAO DA JE USIDREN IZMEĐU CRVENE VAPNENAČKE STIJENE I PLAVETNILA MORA

U ovakvom specifičnom krajoliku, između strmih padina i mora, odgovaramo na lokaciju bijelim objektom koji kao da je usidren između crvene vapnenačke stijene i plavetnila mora. Bjelina objekta je u jakom kontrastu sa smeđim zemljanim suhozidom okoliša i to se namjerno naglašava kroz cijeli projekt. **Riječ je o prirodnom fenomenu vapnenačke stijene sa slojevima breče crvenkaste boje: cijela Sv. Nedilja je u takvom tonu...** Dok bjelina objekta čini vanjsku ovojnici kuće bilo da je riječ o bijelim zidovima, konzolnim bijelim pločama ili bijelim ogradama i prošupljenim opnama, u enterijer se ponovno „vraćaju“ zemljani topli tonovi iz okoliša.

Objekt je bijeli trapezoid, bazen tirkizni pravokutnik, a suhozidi okoliša meki, zaobljeni i zemljane boje. Cijeli prostor je kadriran kroz planove bijelog i zemljanog. Etaža suterena je tretirana suhozidno, zarezana u utrobu parcele, a sadrži garažu i tehničke prostorije te kušaonicu vina. Nad njim se kao nad palubom uzdiže stambeni prostor kuće. Prizemlje se sastoji od zatvorenog dijela unutar kojeg je living, te jednako velikog natkrivenog prostora terase sa dva trokutasta nosača koja drže kat kuće unutar kojeg je smješten spavaći dio. Sve sobe imaju svoje kupaone i terase, dok je glavnoj master sobi dodijeljena južna natkrivena terasa. Ova terasa završava špicom konzolne ploče – kao prova broda koja „plovi“ prema otoku Šćedru.

■ VELIKA SE PAŽNJA POSVETILA IGRI SVJETLA I SJENE

Cijeli objekt sa sjeverne strane svojim oblikovanjem sa vitkim konzolnim pločama djeluje kao usidreni bijeli brod koji stremi put Šćedra i pučine. Dok sa sjeverne strane objekt djeluje kao da će isploviti, sa zapadne se strane sramežljivo skriva iza borova, dok je istočni dio kuće rezerviran za bazen i boravak na otvorenom. Sa južne strane je i kolni i pješački pristup objektu.

Pješak pristupa glavnom ulazu kuću preko stubišta u suhozidu koje se penje na patio sa stablom limuna u sredini, a zatim drugim konzolnim, bijelim stubištem dolazi pred glavni ulaz objekta. Velike staklene stijene otvaraju living zonu pogledima na sve 4 jednakovrijedne strane kuće i kadriraju lijepe vizure okoline. Velika se pažnja posvetila igri svjetla i sjene, terase su kombinacija vitkih bijelih rigeta i aluminijske prošupljene opne koja stvara svojevrsnu intimu i hlad.

■ NAJVAŽNIJI DIO KUĆE JE ONAJ NATKRIVENI

Ipak najvažniji dio kuće je onaj natkriveni, velik gotovo kao i zatvoreni dio prizemlja: to je glavno mjesto susreta i druženja u hladu, sa pogledom prema bazenu, moru, borovima... Pozicijom objekta unutar parcele, organizacijom okućnice i vanjskih natkrivenih prostora objekta te orijentacijom prostorija sa otvorenim vizurama ispunili smo zahtjeve projektnog zadatka .. **Objekt je odgovorio na ispravan način na mikoklimu podneblja puštajući vjetar, sjenu i sunce i omogućujući ugodu svojim korisnicima tijekom cijelog dana...**

■ ZAHTJEVI INVESTITORA

Ispalo je da smo ispratili sve zahtjeve sa investitorovog projektnog zadatka osim onoga vezanog za rok izvođenja, naime investitor je htio da objekt bude gotov do proljeća 2020...Danas s odmakom, smo čak i sretni da se nije jurilo sa izvođenjem, splet okolnosti je uvjetovao da kuća dobije svoje vrijeme razvoja koje ju je učinilo još boljom, ne zaboravljajući naravno ni iznimnu volju i emociju koju su investitori u nju ugradili.

TECE
close to you

**BIGSEE
PRODUCT DESIGN
AWARD 2022
WINNER**

TOUCH OF MAGIC

Robusna, higijenska i jednostavna za održavanje - s neusporedivom mekoćom na dodir. Za izradu TECEvelvet tipke koristili smo inovativni i višestruko nagrađivani materijal FENIX NTM®.

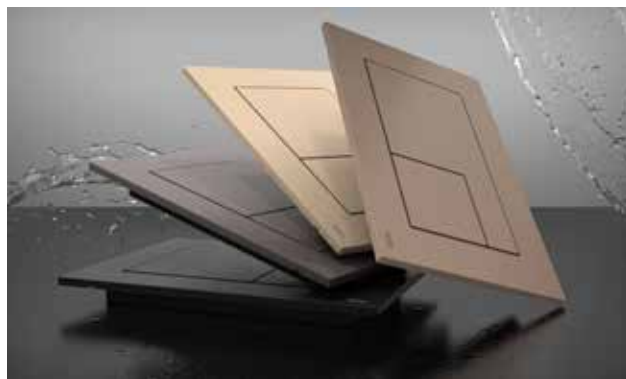
KUPAONICA KAO IZRAZ OSOBNOSTI

Spajanje dizajna i funkcionalnosti u jedinstvenim kupaonskim elementima.

Kupaonica sve više postaje središte vlastitog svijeta – utočište od svakodnevnog stresa, osobna oaza, prostor za relaksaciju i postizanje ravnoteže. Funkcionalni i estetski zahtjevi porasli su u svim životnim prostorima, što nije zaobišlo niti - kupaonice. U tom kontekstu, danas se velika važnost pridaje i uređenju kupaonica. Pred dizajnere interijera postavljeni su novi izazovi: ostvariti da kupaonice budu ne samo funkcionalne, već moderne i ugodne za korištenje. **Kupaonice su više nego ikada izraz osobnosti, a povećani zahtjevi iziskuju promišljena rješenja. TECE prati aktualne trendove: proizvodima koji se odlikuju jasnim i bezvremenskim dizajnom, svakom potrošaču pružaju razne mogućnosti izražavanja.**

■ SURADNJA S DIZAJNERSKOM ZVIJEZDOM, ZA NOVE PERSPEKTIVE U UREĐENJU KUPAONICA

Prepoznavši rast funkcionalnih i estetskih zahtjeva u uređenju kupaonica, TECE razvija mislene i dugoročno vrijedne proizvode i usluge. Uz funkcionalnost koja je u žarištu, važnost se pridaje dizajnu. Tako je nastala i TECEvelvet – potpuno nova vrsta aktivacijske tipke za ispiranje – u elegantnom i funkcionalnom dizajnu

dizajnerske zvijezde Konstantina Grčića. „Dizajnirati stvari koje su esencijalne i dio naše svakodnevne rutine tako da se ne naruši ono nesvjesno: upravo je u tome bila čar dizajniranja TECEvelvet-a“, naveo je Grčić pri dizajniranju aktivacijske tipke.

■ TECEVELVET – ŠTO ČINI OVU AKTIVACIJSKU TIPKU TAKO POSEBNO?

Ultra mekana na dodir, super mat po izgledu, a pri tome potpuno otporna na otiske prstiju, oštećenja i sredstva za čišćenje. Sve je to TECEvelvet aktivacijska tipka za ispiranje, napravljena od inovativnog,

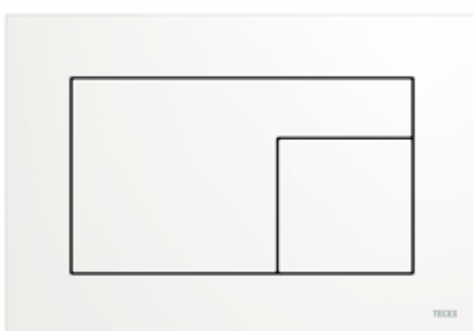
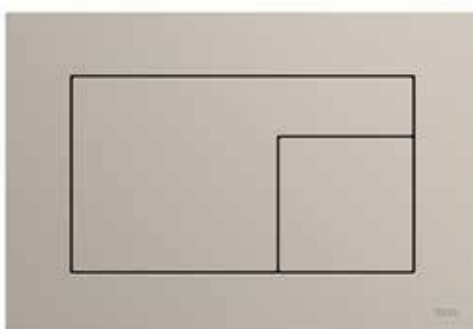
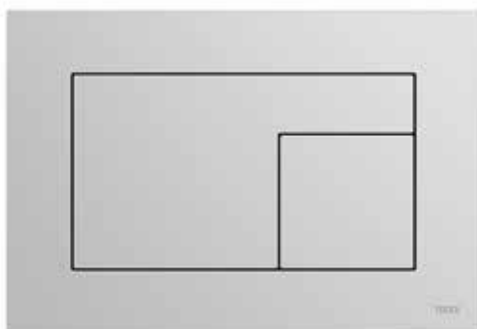
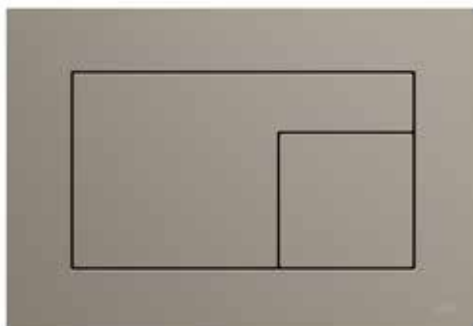
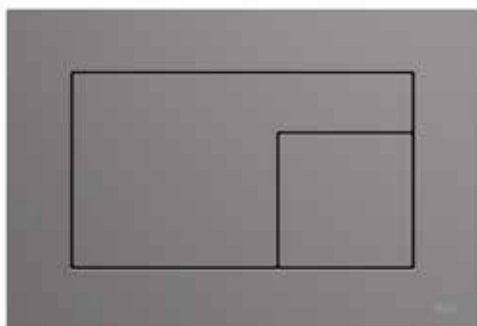
Foto: Konstantin Grcic, *Ikone des Produkt- und Industrial Design - GrandStory*

višestrukog nagrađivanog materijala koji jednako inspirira arhitekte, dizajnere i projektante. Riječ je o FENIX NTM® površinskom materijalu talijanskog proizvođača Arpa Industriale koji se koristi za urede

i trgovine, u kuhinjama ekskluzivnog dizajna, za izradu namještaja i u ekskluzivnim kupaonicama. Zahvaljujući zatvorenoj površini tipke od akrilnih smola, spriječeno je prodiranje prašine i vode, što aktivacijsku tipku TECEVelvet čini idealnom upravo za primjenu u vlažnim prostorima. Dostupna u šest modernih Off-boja, TECEVelvet svakom arhitektu ili projektantu daje slobodu u individualnom uređenju različitih životnih svjetova.

■ DETALJI KAO PEČAT DIZAJNU KUPAONICA

Kupaonica je više no ikada izraz osobnosti, a povećani zahtjevi iziskuju promišljena rješenja. Pritom moderno oblikovanje kupaonica ne znači graditi neobične kupaonice. Štoviše, radi se o dugoročnom promišljanju i planiranju prostora. **Jasno, pečat dizajnu kupaonica na kraju daje odabir boja i materijala, kao poseban dodatak za više individualnosti. Budite odvažni, „poigrajte se“ s detaljima i pretvorite svoju kupaonicu u atraktivnu zonu udobnosti!**

TECE
close to you

TECE d.o.o. Zagreb (izložbeni salon)
Gornjostupnička ulica 1 F
10 255 Gornji Stupnik, Hrvatska

+385 1 3079 000
info@tece.hr
www.tece.hr

INTERVJU: JASMIN HUREMOVIĆ, XELLA - SAVREMENIM RJEŠENJIMA POMJERAMO GRANICE U GRAĐEVINARSTVU

Održiva gradnja više nije samo prioritet, već je jedini ispravan pravac razvoja i standard koji postaje nezaobilazan u savremenom građevinarstvu. Neophodna je kako zbog brojnih ekoloških prednosti, tako i zbog dugoročne ekonomske isplativosti.

U dinamičnom okruženju građevinske industrije, gdje se održivost, inovacije i efikasnost sve više nameću kao neizostavni pokazatelji uspjeha, kompanija Xella zauzima poziciju lidera koji ne samo da prati trendove, već ih aktivno oblikuje. O strateškim pravcima razvoja, ulozi Xella brendova u savremenoj gradnji i konkretnim koracima ka zelenoj tranziciji, razgovarali smo sa Jasminom Huremovićem, Country Sales Managerom kompanije Xella u Bosni i Hercegovini.

M-KVADRAT: Kako biste opisali formulu uspjeha Xella građevinskih rješenja? Šta je to što vas izdvaja od konkurencije?

JASMIN: Formula uspjeha Xella građevinskih rješenja zasnovana je na spoju inovacija, održivosti, razumijevanja potreba tržišta kao i individualnom

pristupu svakom pojedinačnom projektu. Sposobnost da odgovorimo na kompleksne izazove savremene gradnje, kroz sistemski rješenja koja objedinjuju funkcionalnost, efikasnost i dugoročnu vrijednost, svakako je jedna od naših komparativnih prednosti. Ono što kompaniju Xella izdvaja od konkurencije jeste naš pristup gradnji. Osim proizvodnje visokokvalitetnih materijala poznatih brendova Ytong, Silka i Multipor, obezbjeđujemo i tehničku ekspertizu, BIM podršku, savjetovanje i edukaciju, sa ciljem da našim partnerima omogućimo efikasnije planiranje, bržu realizaciju i dugoročno isplativa rješenja.

M-KVADRAT: Održiva gradnja je prioritet kompanije Xella. Ima li građevinski sektor uopće budućnost bez održivih materijala?

JASMIN: Održiva gradnja više nije samo prioritet, već je jedini ispravan pravac razvoja i standard

koji postaje nezaobilazan u savremenom građevinarstvu. Neophodna je kako zbog brojnih ekoloških prednosti, tako i zbog dugoročne ekonomske isplativosti. Građevinski sektor se nalazi pod pritiskom globalnih izazova poput iscrpljivanja prirodnih resursa i klimatskih promjena, stoga je primjena održivih materijala jedini adekvatan odgovor građevinske industrije. Bez održivih materijala, građevinarstvo bi bilo izloženo značajnim ograničenjima i rizicima, što potvrđuje važnost nastavka ulaganja u ovakav vid gradnje. Xella, sa svojim ekološki prihvatljivim, energetski efikasnim materijalima, prednjači u ovoj važnoj tranziciji ka održivijem građevinskom sektoru.

M-KVADRAT: Koji su ključni segmenti u kojima Xella postavlja standarde i podstiče inovacije?

JASMIN: U najkraćem, rješenja kompanije Xella obezbjeđuju potpunu održivost i maksimalan komfor tokom eksploatacije izgrađenih objekata. Naša rješenja za izgradnju, toplotnu i zvučnu izolaciju, protivpožarnu

zaštitu i seizmičku otpornost oslanjaju se na snažne brendove, koji omogućavaju realizaciju i najzahtjevnijih građevinskih projekata širom svijeta. Iza tih rješenja stoji kontinuirana posvećenost razvoju i inovacijama, zbog čega se Xella izdvaja kao jedna od rijetkih kompanija u industriji koja posjeduje sopstvenu tehnološku i istraživačku instituciju – Xella Technologie- und Forschungsgesellschaft GmbH. **Ova kompanija istražuje i sprovodi ideje, pokreće inovacije i razvija pametna rješenja. Okupljamo naše tehničke stručnjake i istraživačke timove kako bismo razvili rješenja usmjerena na budućnost održive izgradnje i adaptacije.** Za nas, ulaganje u inovacije nije samo poslovna strategija, već i odgovornost prema budućim generacijama.

M-KVADRAT: Kako biste ocijenili strateški doprinos kompanije Xella razvoju građevinske industrije u Bosni i Hercegovini i regionu?

JASMIN: Strateški doprinos kompanije Xella razvoju građevinske industrije u Bosni i Hercegovini prvenstveno se ogleda

Izvor: FREEPIK

u dosljednoj primjeni principa održivosti, od izbora sirovina i proizvodnje, preko isporuke i ugradnje, pa sve do eksploatacije objekata. Održivost kod nas nije deklarativna vrijednost, već korporativna strategija koju dosljedno sprovodimo kroz konkretne projekte i inicijative. Jedan od najznačajnijih primjera je izgradnja solarne elektrane na krovu fabrike Xella u Tuzli, koja je uspješno puštena u rad 2025. godine. Ova elektrana obezbjeđuje približno 16,3% ukupne potrošnje

energije na lokaciji, smanjuje emisiju CO₂ za oko 303 tone godišnje i predstavlja jedan od prvih industrijskih objekata u BiH sa ovakvim rješenjem. Projekat je realizovan uz strogo poštovanje EHS standarda i potvrđuje našu posvećenost zelenoj tranziciji. Pored toga, Xella aktivno sprovodi inicijative poput „Vrati paletu – spasi planetu“, koje promovišu reciklabilnost i cirkularnu ekonomiju, kao i projekat „Zero to Landfill“, usmjeren ka potpunom iskoristivosti građevinskog

otpada i unapređenju procesa ponovne upotrebe materijala. Kroz ove i brojne druge aktivnosti, Xella ne samo da prati trendove održive gradnje, već ih definiše, postavljajući standarde odgovornog poslovanja u građevinskoj industriji u Bosni i Hercegovini i regionu.

M-KVADRAT: Na koji način Xella rješenja doprinose modernoj arhitekturi i oblikuju trendove savremenog stanovanja?

JASMIN: Xella rješenja zauzimaju veoma važnu ulogu u oblikovanju savremene arhitekture i trendova stanovanja, kombinujući funkcionalnost, estetiku i održivost. Kroz brendove kao što su Ytong, Silka i Multipor, Xella nudi građevinske materijale koji omogućavaju arhitektima i investitorima da realizuju projekte koji su energetske efikasni, ekološki prihvatljivi i prilagođeni savremenim životnim potrebama te omogućavaju maksimalni komfor i optimalnu eksploataciju izgrađenih objekata. **Cjelovita rješenja i sistemi gradnje kompanije Xella obezbjeđuju fleksibilnost u dizajnu, brzo izvođenje radova i visok nivo komfora za krajnje korisnike.** Zahvaljujući izuzetnim termo i zvučnim karakteristikama, Xella materijali doprinose stvaranju zdravijeg i prijatnijeg životnog prostora.

M-KVADRAT: Xella pruža podršku građevinskoj industriji i u domenu planiranja i stručnih konsultacija, a ne samo gradnje. Koliko je klijentima važan taj set usluga, prilikom otpočinjanja projekata?

JASMIN: Uz primjenu savremenih građevinskih materijala, ključnu ulogu u našem pristupu ima kontinuirana podrška koju pružamo investitorima, projektantima i izvođačima radova. U današnjem građevinskom sektoru, klijentima je izuzetno važno da dobiju zaokružen set usluga koji prevazilazi samu isporuku materijala. U kompaniji Xella prepoznali smo ovu potrebu i zato pružamo podršku od

najranije faze planiranja projekta. Kroz tehničko savjetovanje o primjeni Xella sistemskih rješenja, doprinosimo optimizaciji vremena i troškova izgradnje. Ovaj pristup, koji kombinuje vrhunske proizvode sa stručnim savjetima, klijentima pruža dodatnu sigurnost i povjerenje u svaki korak tokom realizacije projekta. To nas ne samo razlikuje od konkurencije, već i jača naše dugoročne partnerske odnose. Klijenti cijene to što sa kompanijom Xella dobijaju partnera koji je posvećen njihovom uspjehu od početka do kraja projekta.

M-KVADRAT: Na koji projekat kompanije ste Vi lično najponosniji?

JASMIN: Svaki projekat koji realizujemo rezultat je koordinisanog rada našeg prodajno-tehničkog tima. Mnogi objekti širom Bosne i Hercegovine izgrađeni su primjenom naših materijala, i na svaki od njih gledamo sa ponosom. Izdvojio bih nekoliko aktuelnih projekata, među kojima su: SPO Roof Gardens u Sarajevu, SPO City Residence u Doboju, SPO Green Estate u Tuzli, SPO Symphony u Banjoj Luci, SPO Pecara u Tuzli, SPO Park Residence u Sarajevu, SPO Tehnograd H u Tuzli, SPO Tuzla Tower u Tuzli, kao i brojni drugi. Raduje nas što tržište sve jasnije prepoznaje vrijednost inovativnih građevinskih materijala, teži savremenim sistemskim rješenjima i postavlja visoke standarde kada je riječ o održivoj gradnji.

M-KVADRAT: Na kakve trendove u sljedećoj godini građevinska industrija treba da računa i šta možemo da očekujemo od kompanije Xella u narednom periodu?

JASMIN: Građevinska industrija u narednoj godini suočiće se sa ubrzanom transformacijom, vođenom potrebom za održivošću, digitalizacijom procesa, sve većim zahtjevima po pitanju energetske efikasnosti objekata, ali i hroničnog nedostatka radne snage. Materijali i rješenja koja nude jednostavniju i bržu gradnju predstavljaju budućnost građevinske industrije. Očekujemo da će se fokus dodatno pomjeriti ka zelenim tehnologijama, cirkularnoj ekonomiji i pametnim sistemima gradnje koji omogućavaju bržu, sigurniju i ekološki odgovorniju realizaciju projekata. U tom kontekstu, Xella će nastaviti da bude pouzdan partner industriji, ne samo kroz isporuku vrhunskih građevinskih materijala, već i kroz sveobuhvatnu tehničku podršku, BIM integraciju i razvoj sistemskih rješenja koja odgovaraju zahtjevima moderne arhitekture i urbanog planiranja.

Ytong BH d.o.o. Tuzla
Nikole Tesle br. 3
75 000 Tuzla
Tel: +387 35 308 200

Pametna žardinjera za
sadnju stabala i biljaka

ACO ClimateBoxx

Pametna žardinjera sa ugrađenim rezervoarom za vodu za zeleniji urbani prostor

Inovativna tehnologija navodnjavanja s integrisanim spremnikom vode

ACO ClimateBoxx donosi revoluciju u navodnjavanju biljaka i mladih stabala u urbanim sredinama. Zahvaljujući patentiranoj tehnologiji, ClimateBoxx ima ugrađeni spremnik vode koji se kombinira s učinkovitim podzemnim navodnjavanjem. Ova pametna inovacija osigurava kontinuiranu opskrbu biljaka optimalnom količinom vode. Posebno u vrućim ljetnim mjesecima, koji su sve češći zbog klimatskih promjena, dobro navlaženo tlo pruža ključnu prednost za rast i opstanak biljaka.

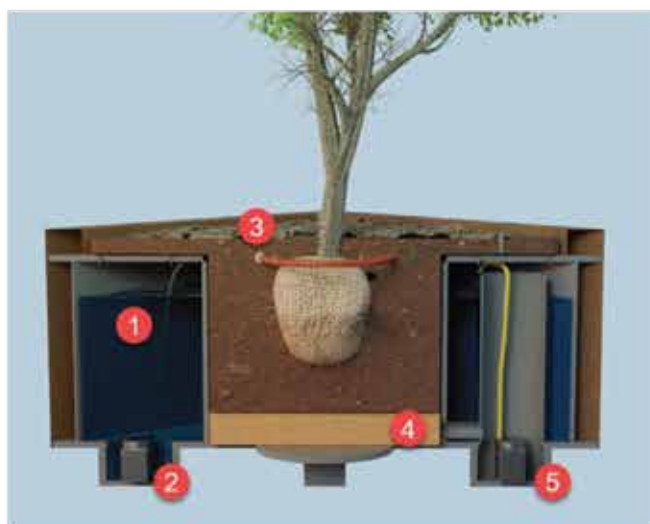
Prednosti proizvoda

- Automatsko navodnjavanje
  - nema potrebe za radnom snagom za redovito zalijevanje
  - spremnik vode integrisan u žardinjeru
- 70 % uštede vode
  - zahvaljujući podzemnom navodnjavanju
  - zatvoreni vodeni krug
- Poboljšana vitalnost biljaka
  - kontinuirana opskrba vodom značajno smanjuje smrtnost biljaka
- Rješenje za mobilno zelenilo
  - fleksibilno postavljanje biljaka na lokaciji bez utjecaja na podzemnu infrastrukturu

Nadzemne žardinjere za sadnju biljaka i drveća jednostavno su i fleksibilno rješenje za ozelenjavanje gradskih središta. Njihova velika prednost je što nema potrebe voditi računa o podzemnoj infrastrukturi. Naš sistem ClimateBoxx ne oduševljava samo svojim atraktivnim dizajnom, već stvara više zdravog zelenila i unosi život u grad zahvaljujući integrisanom sistemu navodnjavanja.

Način rada

- 1) Veliki spremnik vode puni se s do 1.000 litara vode na početku vegetacijske sezone.
- 2) Pumpa za navodnjavanje individualno i vremenski podesivo dovodi vodu iz spremnika u cijev za navodnjavanje.
- 3) Cijev za navodnjavanje ispušta vodu iz spremnika kap po kap u korijenov prostor. Voda se procjeđuje odozgo prema dolje kroz korijenovu balu i opskrbljuje stablo vodom.
- 4) Filter od kamene vune čisti procijeđenu vodu od sedimenata i istovremeno opskrbljuje korijenov prostor odozdo.
- 5) Odvodna pumpa vraća višak vode nazad u spremnik, čime voda postaje ponovno dostupna u sistemu.

ACO ClimateBoxx žardinjera dostupna je u sljedećim izvedbama

ACO ClimateBoxx Plants

Tip 1200

Dimenzije: 1200 x 1200 x 1000 mm
Spremnik vode: cca. 550 litara
Težina prazne žardinjere: 280 kg

ACO ClimateBoxx Tree

Tip 1200-600

Dimenzije: 1200 x 1200 x 1000 mm
Unutrašnji promjer: 600 mm
Promjer korijenove bale: 30-50 cm
Spremnik vode: cca. 550 litara
Težina prazne žardinjere: 340 kg

ACO ClimateBoxx Combo (stablo + biljke)

Tip 1500-900

Dimenzije: 1500 x 1500 x 1150 mm
Unutrašnji promjer: 900 mm
Promjer korijenove bale: 50-80 cm
Spremnik vode: cca. 1000 litara
Težina prazne žardinjere: 540 kg

Tip 1500-900

Dimenzije: 1500 x 1500 x 1000 mm
Unutrašnji promjer: cca. 900 mm
Promjer korijenove bale: 50-80 cm
Spremnik vode: cca. 1000 litara
Težina prazne žardinjere: 420 kg

Za više informacija o
ACO ClimateBoxx proizvodu
skenirajte kod

www.aco.ba

askACO

ACO. we care for water

JOEL ESPERANÇA: "BETON UVIJEK PAMTI RUKE KOJE SU GA OBLIKOVALE"

Portugalski arhitektonski biro Contaminar Arquitectos iz Leirije osvojio je prestižnu BIG SEE nagradu zahvaljujući inovativnoj upotrebi betona kao ključnog elementa u svom projektu.

INTERVJU: Joel Esperança, arhitekta i suosnivač studija Contaminar Arquitectos iz Leirije, Portugal

Joel Esperança diplomirao je i magistrirao arhitekturu na Umjetničkoj školi Univerziteta u Coimbri (EUAC), Portugal, 2003. i 2012. godine. U periodu od 2004. do 2005. godine saradivao je s Odjeljenjem za arhitekturu iste škole. Godine 2005. suosniva arhitektonski ured Contaminar®, sa sjedištem u Leiriji. Povremeno djeluje kao mentor završnih master radova iz arhitekture.

Ruben Vaz diplomirao je i magistrirao arhitekturu na Umjetničkoj školi Univerziteta u Coimbri (EUAC), Portugal, 2003. i

2012. godine. Tokom 2004. godine pridružuje se uredu Contaminar® saradivao je s arhitektonskim kao partner.

uredom José Bento u Figueira

da Fozu, Portugal. Godine 2005.

suosniva arhitektonski ured

Contaminar®, sa sjedištem u Leiriji.

Eurico Sousa magistrirao je

arhitekturu na Umjetničkoj školi

Univerziteta u Coimbri (EUAC),

Portugal, 2014. godine. Mentor

njegovog završnog rada bio je

Joel Esperança. U periodu od

2014. do 2015. godine bio je

prilagodnik u arhitektonskom

uredu Contaminar®, kao arhitekta

pri Redu arhitekata. Godine 2015.

uredu Contaminar® kao partner.

Joaquim Duarte diplomirao je

arhitekturu na Umjetničkoj školi

Univerziteta u Coimbri (EUAC),

Portugal, 1999. godine. U periodu

od 2002. do 2004. godine radio je

kao tehnički arhitekta, pretežno

na privatnim projektima u okviru

gradske uprave Leirije.

Od 2004. godine učestvuje u

različitim projektima u saradnji

s kolegama i timovima. Godine

2016. pridružio se arhitektonskom

uredu Contaminar® kao partner.

Eurico Sousa, Ruben Vaz i Joaquim Duarte. U 2026. godini obilježavamo 20 godina rada. Bavimo se projektima različitih razmjera – od individualnih porodičnih kuća i stambenih zgrada za više porodica, do urbanističkih blokova. Radimo i na novogradnji i na projektima rekonstrukcije i rehabilitacije. Naš portfolio uključuje i projekte škola, kancelarijskih prostora, trgovina te muzejskih objekata.

M-KVADRAT: Kako je došlo do saradnje na projektu u Leriji i koji je bio glavni koncept?

JOEL: Ovaj projekt nastao je na poziv klijenata da im osmislimo porodičnu kuću za svakodnevni život. S ovim klijentima već smo ranije saradivali – projektovали smo im ljetnu kuću na jedinstvenoj lokaciji u Leiriji. Taj projekt bio je posebno zanimljiv jer smo, kao i obično, u sklopu preliminarne studije pripremili tri različita

Joel Esperança, suosnivač portugalskog arhitektonskog studija Contaminar Arquitectos iz Leirije, govori o jedinstvenom projektu porodične kuće koja je nedavno osvojila prestižnu BIG SEE nagradu. Beton u ovom radu nije samo konstrukcijski materijal, već i ključni element arhitektonskog izraza, istovremeno „koža“ i „okosnica“ zgrade.

Projekt je oblikovan složenim odnosom između lokalne topografije, urbanističkih ograničenja i specifičnih potreba klijenata, što je rezultiralo inovativnim prostorom koji povezuje unutrašnjost s okruženjem. U razgovoru se ističu tehnički izazovi, estetski principi i funkcionalnost betona kao materijala koji traje i „pamti“ ruke koje su ga oblikovale.

M-KVADRAT: Možete li nam ukratko predstaviti vaš arhitektonski studio?

JOEL: Naš studio smješten je u Leiriji, Portugal. Trenutno tim čine četiri člana: Joel Esperança,

Na dizajn su snažno uticali orijentacija prema suncu, topografija terena, urbanistička ograničenja i specifični zahtjevi klijenata.

Kuća je osmišljena tako da se kroz nju kreće slobodno – niz različitih putanja unutar i izvan objekta omogućava prirodno kretanje od tla ka nebu.

prijedloga i predstavili ih istovremeno. Ipak, morali smo ih povući neposredno prije prezentacije jer su bili previše rizični. Klijenti su izrazili želju da žive u ikoničnoj, upečatljivoj kući. Vrlo rano u procesu osjetili smo da bi ova kuća trebala imati fasadu koja je istovremeno konstrukcija, sjenka, završna obrada i zaštita od pogleda s ulice. Na dizajn su snažno uticali orijentacija prema suncu, topografija terena, urbanistička ograničenja i specifični zahtjevi klijenata. Kuća je osmišljena tako da se kroz nju kreće slobodno – niz različitih putanja unutar i izvan objekta omogućava prirodno kretanje od tla ka nebu.

M-KVADRAT: Koji su bili najveći izazovi na terenu – topografija, urbanistički zahtjevi i okruženje?

JOEL: Kao što sam već spomenuo,

topografija, ograničenja vezana za parcelaciju i gradske propise, kao i stablo koje smo morali ukloniti jer je ometalo gradnju, bili su ključni faktori u oblikovanju kuće. Zemljište se nalazi na uzvišenju s pogledom na horizont, ali je i izloženo kao svjetionik, svi ti elementi uticali su na njen dizajn. U studiju često govorimo: „Nedostatke treba pretvoriti u vrline.“

M-KVADRAT: U vašem projektu beton dominira i kao konstrukcijski i kao fasadni materijal. Zašto ste ga odabrali kao glavni arhitektonski izraz?

JOEL: Odabrali smo ga jer je istovremeno i konstrukcija i završni materijal, beton ovdje djeluje kao koža zgrade.

M-KVADRAT: Spominjete 18 horizontalnih betonskih prstenova koji oblikuju ritam fasade. Možete li objasniti njihovo konstruktivno i estetsko značenje?

JOEL: Ovih 18 betonskih prstenova i 18 praznina

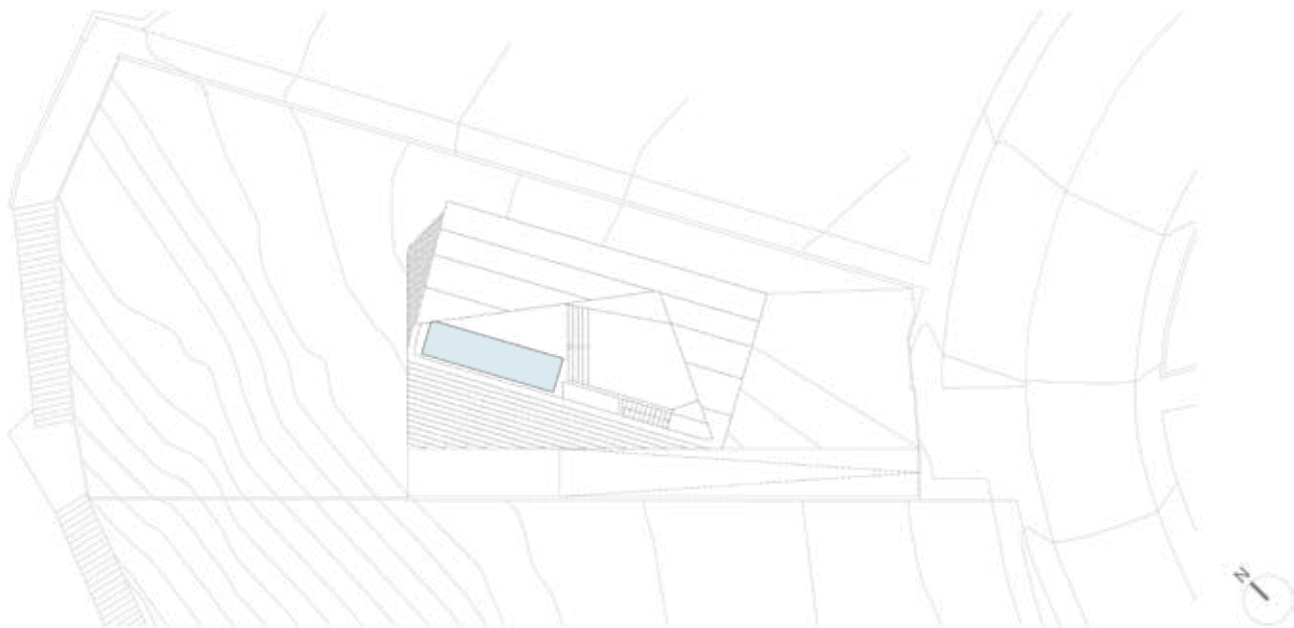
Beton je autentičan materijal koji iskreno otkriva rad projektanta i izvođača.

Međutim, ako graditelji nemaju dovoljno iskustva, rad s betonom može postati prava noćna mora. Odabrali smo ga jer je istovremeno i konstrukcija i završni materijal, beton ovdje djeluje kao koža zgrade.

čine ukupnu visinu kuće. Svaki prsten ima dimenzije 35x35 cm, što odgovara visini dvije stepenice (17,5 + 17,5 cm). Kako su neke stepenice povezane s vanjskom fasadom kuće, ovaj element ih prirodno povezuje. U sloju debljine 35 cm smještena je konstrukcija, tehnička infrastruktura (struja, grijanje, voda, kanalizacija) te završna obrada od keramike ili drveta. Osam prstenova definiše visinu sprata od 245 cm. Iako je zgrada vertikalna, ritmizirana je horizontalnim prstenovima, čija rotacija u odnosu na os stvara dinamičan pokret. Zemljište je trapezoidnog oblika, a svaka strana zgrade prati jednu od granica parcele.

M-KVADRAT: Kako beton doprinosi energetskej efikasnosti i zaštiti privatnosti u ovom objektu?

JOEL: Beton je bio jedini materijal koji je omogućio realizaciju koncepta. Iako se moglo graditi i od drveta ili metala, za nas je beton bio idealan izbor.

M-KVADRAT: Koliko su trajnost betona i njegova "sirova" estetika oblikovali arhitektonsku ideju?

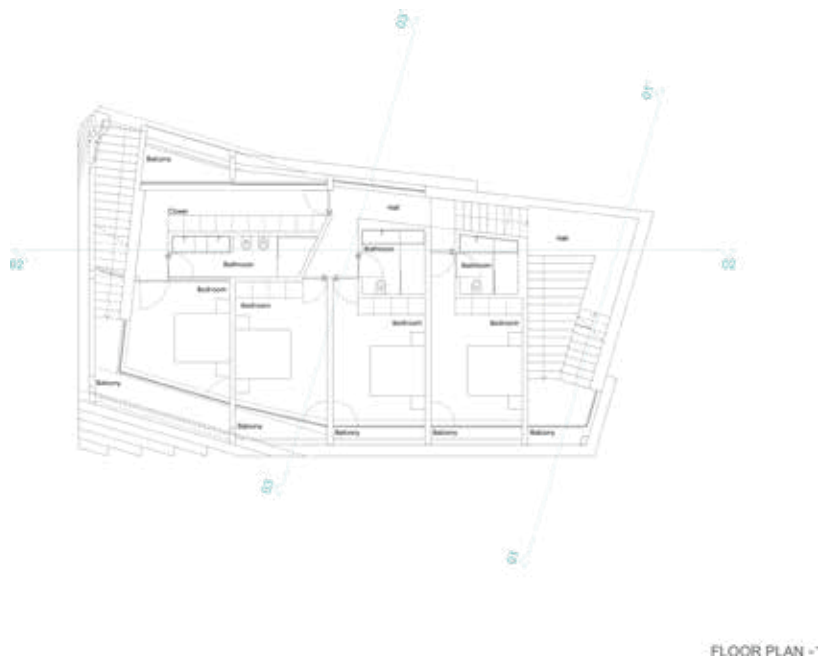
JOEL: Estetika je bila važan faktor. Klijenti nisu željeli objekat koji zahtijeva čestu godišnju ili periodičnu obnovu, što je često slučaj s određenim materijalima. Željeli su robusnu i sigurnu zgradu, a beton upravo to pruža. Njegov grub i autentičan izgled stvara kontrast s okolnom vegetacijom i nježnijim materijalima koji su korišteni u unutrašnjosti.

M-KVADRAT: Kako korisnici reaguju na prostor u kojem beton ima tako dominantnu ulogu?

JOEL: Beton je za klijente materijal koji odiše toplinom, pruža zaštitu i dugotrajnost.

M-KVADRAT: Ovaj projekt je nagrađen prestižnom BIG SEE nagradom za arhitekturu. Šta vam ta nagrada znači i kako utiče na vaš dalji profesionalni rad?

JOEL: Kao i mnogim drugim studijima, zadovoljstvo nam je kada naš rad bude prepoznat. BIG

FLOOR PLAN -1"

GROUND FLOOR PLAN

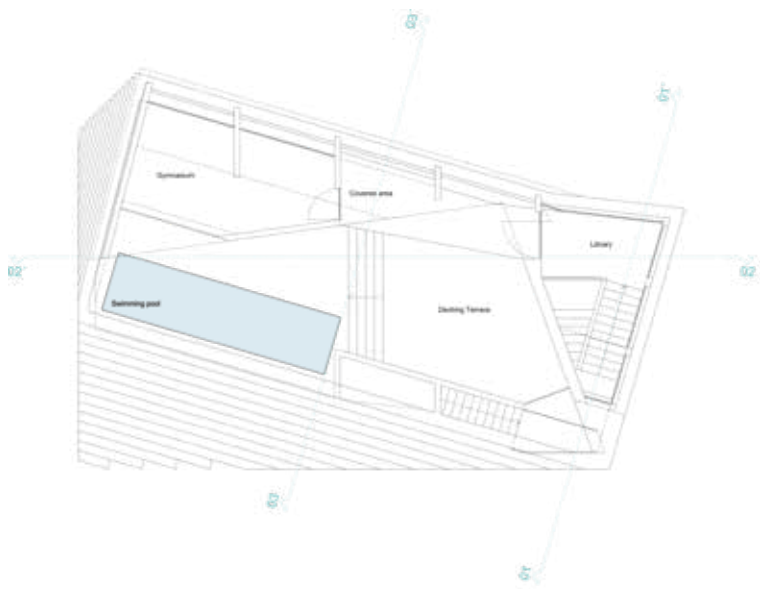
SEE nagrada za nas predstavlja potvrdu kvaliteta. Nagrade su rezultat zajedničkog rada arhitekata, klijenata i izvođača. Uvijek ističemo da je dobra arhitektura moguća samo kada je ova trilogija usklađena.

M-KVADRAT: Koji savjet biste dali mladim arhitektima koji žele eksperimentirati s betonom u savremenoj arhitekturi?

JOEL: Beton je autentičan materijal koji iskreno otkriva rad projektanta i izvođača. Međutim, ako graditelji nemaju dovoljno iskustva, rad s betonom može postati prava noćna mora. Zato savjetujemo da sarađujete s timovima koji imaju znanje i praksu u radu s ovim materijalom, jer postoji mnogo tehničkih detalja koje treba poznavati. Beton, na kraju krajeva, uvijek „pamti“ ruke koje su ga oblikovale.

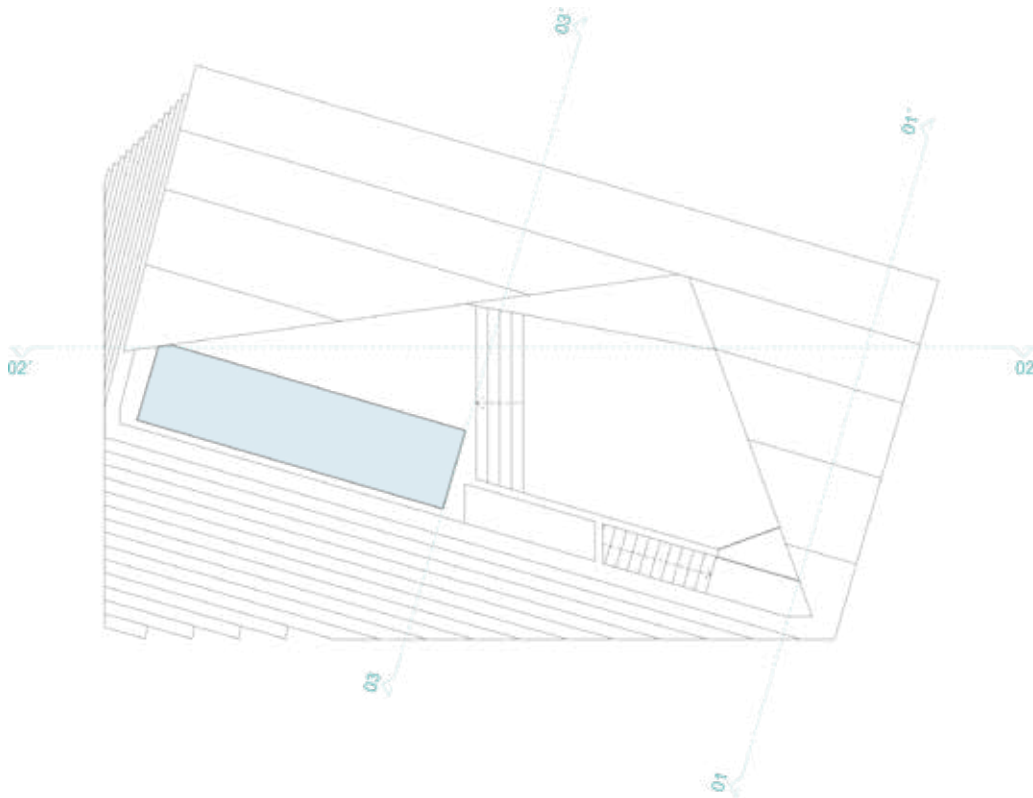
M-KVADRAT: Za kraj, koju poruku ili savjet biste željeli podijeliti s čitaocima?

JOEL: Važno je dijeliti rad i iskustva različitih stručnjaka, a kad god je moguće, običi projekte uživo kako bi se doživjeli na licu mjesta.

TERRACE FLOOR PLAN

Vrlo rano u procesu osjetili smo da bi ova kuća trebala imati fasadu koja je istovremeno konstrukcija, sjenka, završna obrada i zaštita od pogleda s ulice.

ROOF PLAN

KROVNI TERMOIZOLACIONI PANEL ZA INTEGRISANJE SOLARNIH MODULA

Krovni sendvič panel sa specijalno oblikovanim rebrom za prihvat solarnih nosača predstavlja pristup koji omogućava kombinaciju funkcije krovnog pokrivača i pripreme za kasniju ugradnju solarnih modula, uz veću fleksibilnost u planiranju energetske sistema objekta.

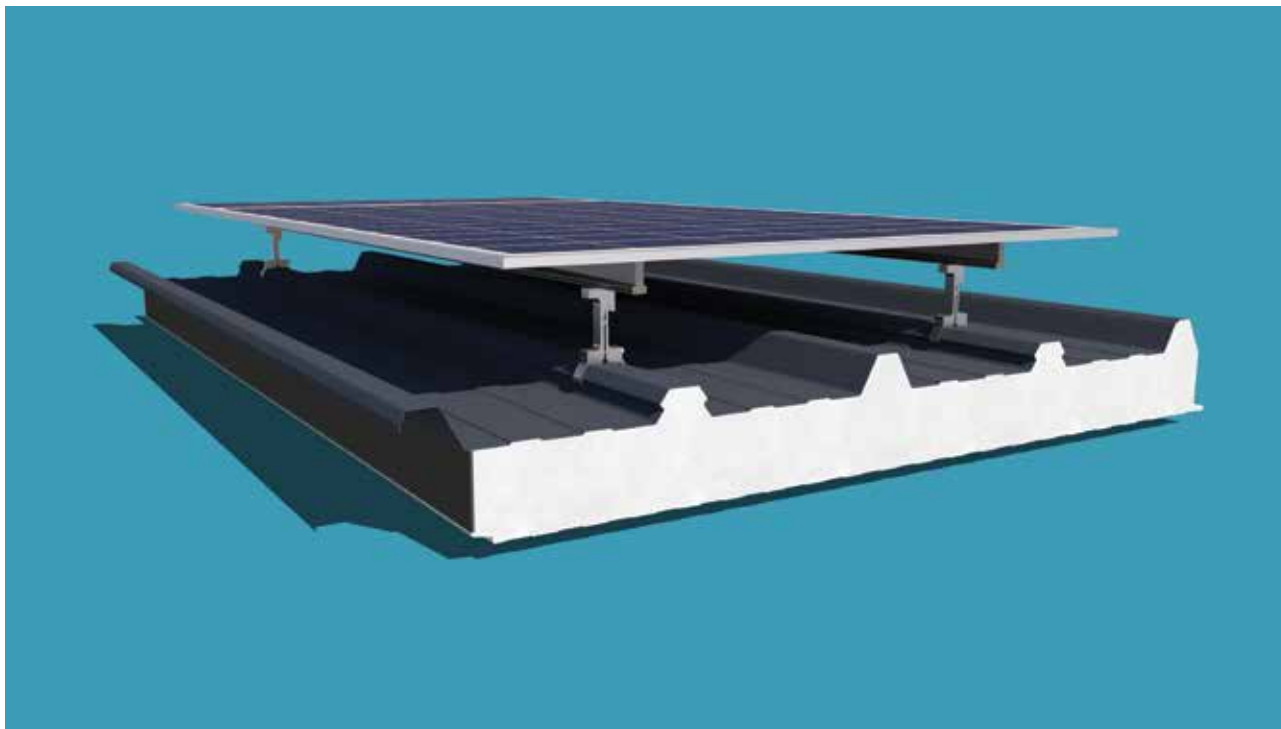
Ubrzani razvoj solarnih tehnologija i sve veća primjena fotonaponskih sistema u industrijskoj i komercijalnoj gradnji stvaraju potrebu za rješenjima koja omogućavaju jednostavnu integraciju solarnih modula u krovne sisteme. Poseban izazov predstavlja njihova ugradnja na objekte pokrivene termoizolacionim sendvič panelima, gdje je očuvanje kontinuiteta i vodonepropusnosti krovnog pokrivača od ključnog značaja za dugoročnu funkcionalnost objekta.

Kao odgovorna ovezah zahtjeva razvijen je novi tip krovnog sendvič panela sa specijalno oblikovanim trapeznim rebrom predviđenim za prihvat aluminijskih nosača solarnih modula. Takvo konstruktivno rješenje omogućava da se objekat pokrije panelima koji su već pripremljeni za integraciju solarne elektrane, dok

se fotonaponski sistem može instalirati i u kasnijoj fazi eksploatacije objekta. **Na taj način investitor već u fazi izgradnje može predvidjeti buduću ugradnju solarnih modula, bez dodatnih intervencija na krovnom pokrivaču.**

■ INTEGRACIJA SOLARNIH SISTEMA BEZ BUŠENJA KROVNOG LIMA

Kod klasičnih sistema ugradnje fotonaponskih modula na krovove sa sendvič panelima često je potrebno bušiti vanjski lim panela radi pričvršćivanja nosača za podkonstrukciju. Takav postupak zahtijeva dodatno brtvljenje i dugoročno može predstavljati osjetljivo mjesto na krovnom pokrivaču. Kod panela sa posebno oblikovanim rebrom aluminijski nosači mogu se pričvrstiti direktno na profilaciju panela. Time se izbjegava perforiranje vanjskog lima i zadržava kontinuitet krovnog pokrivača.

■ KONSTRUKTIVNI ASPEKT SISTEMA

Aluminijski nosači solarnih modula oslanjaju se na geometriju posebno oblikovanog rebra krovnog panela, čime se omogućava prenos opterećenja sa solarne konstrukcije na krovni sistem. Zahvaljujući posebno projektovanoj profilaciji, ovi paneli posjeduju povećanu statičku nosivost u odnosu na standardne krovne sendvič panele, što dodatno doprinosi sigurnom prihvatu opterećenja od solarnih modula i njihovih nosača.

Raspored i broj nosača potrebno je definisati za svaki objekat posebno, u zavisnosti od klimatskih opterećenja (vjetar i snijeg), geometrije krova, raspona panela i konfiguracije solarnih modula. Dimenzionisanje sistema pričvršćivanja mora se provesti statičkim proračunom u skladu sa važećim tehničkim propisima.

■ PRIMJENA NA SAVREMENIM INDUSTRIJSKIM KROVOVIMA

Sve veća primjena sendvič panela u industrijskoj i komercijalnoj gradnji stvara potrebu za rješenjima koja omogućavaju integraciju obnovljivih izvora energije bez dodatnih intervencija na

krovnom sistemu. Krovni sendvič panel sa specijalno oblikovanim rebrom za prihvata solarnih nosača predstavlja pristup koji omogućava kombinaciju funkcije krovnog pokrivača i pripreme za kasniju ugradnju solarnih modula, uz veću fleksibilnost u planiranju energetskih sistema objekta.

■ TEHNIČKA NAPOMENA

Opisano rješenje predstavlja konstruktivni koncept integracije solarnih sistema na krovne sendvič panele. Konačne tehničke karakteristike sistema, uključujući raspored i broj nosača, uzimajući u obzir klimatska opterećenja, konfiguraciju krova i zahtjeve konkretne fotonaponske instalacije. Statički proračun može

izvršiti kompanija Alternativa, kao nosilac ovog tehničkog rješenja. Također, u slučaju da se fotonaponska elektrana ne instalira ili ne koristi, ovo rješenje ne predstavlja nikakvu prepreku za standardno korištenje krovnih sendvič panela niti utiče na njihovu funkcionalnost.

alternativa

Put Famosa 38
71 000 Sarajevo
info@alternativa.ba
+387 33 475 850

Tvornica termoizolacionih panela,
profilisanih limova i limarske galanterije.

PRODUKT VIZUALIZACIJA – PRECIZNOST, ATMOSFERA I KARAKTER PROIZVODA

Bilo da se radi o elementima arhitekture, komadima namještaja, rasvjeti ili tehničkim uređajima, kvalitetan vizual može napraviti razliku između proizvoda koji prolazi nezapaženo i onog koji ostavlja snažan utisak.

SAGOVORNIK: Srđan Bogdanović, osnivač Alicetech studija

Nakon tema koje smo obrađivali u prethodnim izdanjima, ovaj put želimo da se osvrnemo na segment našeg rada koji je jednako važan kao i arhitektonska vizualizacija, a to je produkt vizualizacija. Iako često posmatrana kao zasebna disciplina, ona u suštini dijeli iste principe, ali zahtijeva još veću preciznost, fokus i posvećenost detalju. Produkt vizualizacija ima ključnu ulogu u načinu na koji se proizvod predstavlja tržištu.

Bilo da se radi o elementima arhitekture, komadima namještaja, rasvjeti ili tehničkim uređajima, kvalitetan vizual može napraviti razliku između proizvoda koji prolazi nezapaženo i onog koji ostavlja snažan utisak. U vremenu kada se većina prvih susreta sa proizvodom dešava digitalno, vizualizacija postaje primarni alat komunikacije sa potencijalnim kupcima. Za razliku od arhitektonske vizualizacije, gdje se posmatra šira slika prostora, kod produkt vizualizacije fokus se sužava na jedan objekat. Upravo u toj

koncentraciji leži njena složenost. Svaki detalj proizvoda mora biti pažljivo analiziran i interpretiran od proporcija, ivica i spojeva, do materijalizacije i načina na koji površine reaguju na svjetlo. Naš pristup podrazumijeva temeljnu analizu proizvoda prije samog procesa izrade. Posmatramo ga kao da ga prvi put vidimo, istražujemo njegove karakteristike i tražimo način da ih istaknemo na najjasniji i najatraktivniji način.

Poseban izazov, ali i najveća čar ovog procesa, jeste uklapanje proizvoda u odgovarajuće okruženje. Produkt nikada ne posmatramo izolovano, već ga smještamo u kontekst koji dodatno naglašava njegove kvalitete. **Odabir okruženja nije slučajan – on zavisi od samog karaktera proizvoda, njegove namjene i ciljne grupe.** Nekada je to minimalistički ambijent koji stavlja akcenat na formu, a nekada bogato i atmosferično okruženje koje gradi priču oko proizvoda.

Svjetlo u ovom procesu igra jednu od najvažnijih uloga. Kroz pažljivo postavljanje izvora svjetlosti definišemo volumen, teksturu i karakter proizvoda. Posebnu pažnju posvećujemo intenzitetu svjetla, njegovoj temperaturi i načinu na koji utiče na percepciju materijala. Upravo kroz balans između svjetla i sjene proizvod dobija dubinu i realističnost, a vizual prelazi granicu tehničke reprezentacije i postaje uvjerljivo iskustvo.

Materijalizacija je jednako važna jer direktno utiče na način na koji se proizvod percipira. Bilo da se radi o metalu, staklu, drvetu ili plastici, cilj je da materijali djeluju uvjerljivo i kvalitetno. **Ne radi se samo o prikazu, već o stvaranju osjećaja realnosti koji omogućava posmatraču da proizvod lakše zamisli u prostoru.**

Posebno mjesto u našem radu zauzima dugogodišnja saradnja sa njemačkim brendom IP44, renomiranim proizvođačem arhitektonske rasvjete za

eksterijere. Njihovi proizvodi odlikuju se vrhunskim dizajnom, kvalitetom izrade i pažljivo razvijenom funkcionalnošću, što je za nas uvijek dodatni motiv da kroz vizualizaciju odgovorimo na isti nivo standarda. Tokom godina izgradili smo odnos zasnovan na povjerenju i zajedničkom razumijevanju važnosti kvalitetne prezentacije.

Naši vizuali godinama unazad redovno pronalaze svoje mjesto u katalogima brenda, gdje predstavljaju važan dio njihove komunikacije sa tržištem. Tako su i ove godine naši renderi u velikom broju zastupljeni u već objavljenom katalogu za 2026. godinu, a neke od njih imate priliku da vidite i u ovom tekstu. **To za nas predstavlja potvrdu kontinuiteta kvaliteta, ali i dodatnu odgovornost da svaki naredni projekat podignemo na viši nivo.**

Rad na vizualizacijama rasvjete nosi sa sobom specifične izazove. Za razliku od drugih proizvoda, ovdje svjetlo nije samo alat za prikazivanje, već i sam proizvod. **Zbog toga posebnu pažnju posvećujemo parametrima kao što su intenzitet, rasipanje svjetla i temperatura boje izražena u kelvinima.**

Svaki od tih elemenata direktno utiče na atmosferu scene i način na koji se proizvod doživljava. Naš cilj je da kroz vizual što vjernije prenesemo stvarni efekat koji ta rasvjeta pruža u prostoru. Upravo

kroz takve projekte najviše dolazi do izražaja kreativna dimenzija našeg posla. Uživamo u procesu stvaranja atmosfera – bilo da su to tople večernje scene, suptilno osvijetljeni eksterijeri ili dramatični kontrasti svjetla i tame.

Svaka scena je prilika da ispričamo priču i da proizvodu damo kontekst u kojem može da zasija u punom smislu. Produkt vizualizacija za nas nije samo tehnički zadatak. Ona je proces razumijevanja, interpretacije i kreativnog izražavanja. Kroz nju povezujemo dizajn, svjetlo, materijal i prostor u jedinstvenu cjelinu koja ima za cilj da inspiriše, informiše i uvjeri.

U vremenu kada vizuelna komunikacija igra ključnu ulogu, vjerujemo da kvalitetna produkt vizualizacija postaje neizostavan dio svakog ozbiljnog brenda. Upravo u toj sinergiji između proizvoda i njegove prezentacije vidimo prostor za dalji razvoj i unapređenje, kako našeg studija, tako i industrije u cjelini.

alicetech studio

STAMBENO-POSLOVNI KOMPLEKS TOPNIŠKA U SLOVENIJI

Kompleks se sastoji od dvije prepoznatljive, ali međusobno dopunjujuće zgrade, koje se uzdižu iz zajedničke osnove od dvije podzemne etaže namijenjene parkingu, skladištu i tehničkoj infrastrukturi.

Na živopisnom uglu grada, gdje se gradski ritam susreće s mirnijim stambenim okruženjem, tiho je niknuo novi višefunkcionalni kompleks—ansambl arhitekture koji povezuje stanovanje, rad i zajednicu u pažljivo oblikovanoj urbanoj strukturi. Smješten u atraktivnom naselju, projekat uravnotežuje prostorni kvalitet, odgovornost prema okolišu i arhitektonsku jasnoću. Kompleks se sastoji od dvije prepoznatljive, ali međusobno dopunjujuće zgrade, koje se uzdižu iz zajedničke osnove od dvije podzemne etaže

Autori: SoNo arhitekti Slovenija
Edvard Blažko
Marko Volk
Nina Tešanović
Nejc Batistič
Jelena Čizmić Mladenović

Informacije o birou:

SoNo arhitekti
info@sono.si
www.sono.si
Ljubljana, Slovenija

Informacije o projektu:

Godina završetka: 2025
Lokacija: Ljubljana, Slovenija
Program: stambeni, poslovni
Bruto površina: 13.500 m²

Saradnici:

Fotografija: Miran Kambič
Konstrukcije: SPS, JAN PAJER
s.p.

Niskogradnja: KONO-B d.o.o.
Elektroinstalacije: Biro Lovšin
d.o.o.

HVAC: SIMEP INŽENIRING
d.o.o.

Pejzažno uređenje:
KRAJINARIS d.o.o.

namijenjene parkingu, skladištu i tehničkoj infrastrukturi. Nad zemljom, obje zgrade imaju prizemlje i pet spratova, kao i ravne zelene krovove blago nagnute radi efikasnog odvodnjavanja.

Zgrada A, okrenuta prema Topniškoj ulici, formirana je u U-obliku. Njena tri krila obuhvataju poluprivatno, pejzažno uređeno dvorište—zeleni zaklon rezervisan za stanare, koji podstiče osjećaj zajedništva i povučenosti. Fasada prema ulici postepeno se spušta u visini, promišljeno se uklapajući u urbani kontekst. Prizemlje oživljavaju poslovni sadržaji koji aktiviraju ulični prostor, dok viši spratovi sadrže raznolike

stambene jedinice, uključujući stanove za stanovanje uz podršku, koji omogućavaju dostojanstveno starenje u podržavajućoj sredini. Nasuprot tome, Zgrada B izdiže se kao jedinstven romboidni volumen—skulpturalna, tornjeva forma u potpunosti namijenjena stanovanju. **Njena geometrija i oblik suptilno je izdvajaju u okviru kompleksa, dok materijalizacijom i detaljima ostaje u dijalogu sa Zgradom A.**

Svaka stambena jedinica u kompleksu oblikovana je s naglaskom na prostorni komfor, prirodnu svjetlost i pristup privatnim vanjskim prostorima—bilo da se radi o balkonima, lođama ili intimnim atrijima u prizemlju. Ujedinjene dosljednim arhitektonskim izrazom, dvije zgrade tvore koherentan cjelovit sklop. Njihova je arhitektura savremena, ali suzdržana, skladno integrisana u urbano tkivo, nudeći stanovnicima dostojanstven, energetske efikasan i kvalitetan urbani život. Zajedno predstavljaju promišljen odgovor na potrebe savremenog grada.

STRUKTURALNO OJAČANJE SEIZMIČKO OJAČANJE & OPORAVAK NAKON ZEMLJOTRESA

BUILDING TRUST

SIKA TEHNOLOGIJE ZA SEIZMIČKO OJAČANJE I OPORAVAK NAKON ZEMLJOTRESA

INŽENJERSKA

BEZ OŠTEĆENJA

NAKNADNO OJAČANJE KONSTRUKCIJE

PROBLEMI

- Povećana opterećenja
- Neadekvatan projekt ili izvođenje radova
- Potreba za ojačanjem zbog potencijalno povećanih posmičnih sila
- Ojačanje radi usklađivanja sa važećim projektantskim standardima za seizmička djelovanja
- Opća sanacija i seizmičko unapređenje objekta

SIKA RJEŠENJA

Ankerisanje

- Lijepljenje čeličnih anкера i dodatne armature pomoću Sika AnchorFix i Sikadur asortimana sistema za konstrukcijsko lijepljenje smolom

Učvršćivanje (ukrućenje)

- Sika sistemi za torkret / prskani beton
- Ugradnja ispunskih panela ili čeličnih kosnika lijepljenih Sikadur smolama

Ojačanje

- Konstrukcijsko ojačanje pomoću Sika CarboDur ploča, Sika CarboShear L ploča i SikaWrap tkanina
- Povećanje duktilnosti pomoću Sika CarboDur ploča, Sika CarboShear L ploča i SikaWrap tkanina
- Prednapregnuti Sika CarboDur sistemi

MANJA OŠTEĆENJA

SANACIJA

PROBLEMI

- Ljuštenje i otpadanje betona
- Pukotine u betonu, ispunama i zidovima

SIKA RJEŠENJA

Oštećeni beton (ljuštenje)

Sanacija i zaštita čelične armature od korozije u zonama oštećenog betona pomoću Sika MonoTop reparaturnih maltera za ručnu ili strojnu primjenu

Završna obrada površina

Obnova površina, reprofilacija i estetsko poboljšanje pomoću Sika MonoTop maltera za nivelaciju i reprofilaciju te Sikagard® zaštitnih premaza

Injektiranje pukotina

- Sika cementni sistemi za injektiranje za stabilizaciju zidova od cigle i zidanih konstrukcija
- Zaptivanje pukotina u betonu pomoću Sikadur konstrukcijskih injekcionih smola

PROCJENA

KONSTRUKCIJSKA OŠTEĆENJA

OJAČANJE

PROBLEMI

- Pukotine u betonskim i zidanim zidovima
- Neprihvatljivi progibi konstrukcije
- Popuštanje čelika
- Lokalno izvijanje armature

SIKA RJEŠENJA

Injektiranje pukotina

- Konstrukcijsko lijepljenje i zaptivanje napuklog betona i zidanih elemenata pomoću Sikadur konstrukcijskih injekcionih sistema

Ankerisanje

- Lijepljenje čeličnih ankera i dodatne armature pomoću Sika AnchorFix i Sikadur asortimana sistema za konstrukcijsko lijepljenje

Učvršćivanje (ukrućenje)

- Sika sistemi za torkret / prskani beton
- Ugradnja ispunskih panela sa čeličnim kosnicima lijepljenih Sikadur smolama

Ojačanje

- Konstrukcijsko ojačanje pomoću Sika CarboDur ploča, Sika CarboShear L ploča i SikaWrap tkanina
- Povećanje duktilnosti pomoću Sika CarboDur ploča, Sika CarboShear L ploča i SikaWrap tkanina
- Prednapregnuti Sika CarboDur sistemi

PEKOMJERNA OŠTEĆENJA

RUŠENJE / NOVA GRADNJA

PROBLEMI

- Prekomjerna konstrukcijska oštećenja

SIKA RJEŠENJA

- Tehnologija betona (Sika ViscoCrete)
- Tehnologija injektiranja i sidrenja (SikaGrout, Sika AnchorFix)
- Hidroizolacijski sistemi (Sikaplan, Sika Waterbars)
- Tehnologije zaptivanja i lijepljenja (Sikaflex, SikaBond, Sikadur)
- Podni sistemi (Sikafloor)
- Krovni sistemi (Sarnafil, SikaRoof MTC)
- Ljepila za segmentne mostove (Sika CableGrout, Sikadur SBA)
- Zaštita čelika od korozije (Icosit, Sika FerroGard)
- Oprema za aplikaciju (Aliva)

Obratite se Vašem lokalnom predstavništvu kompanije Sika za dodatne informacije i tehničku pomoć.

Sika BH d.o.o. Briješće polje 24, 71 000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 788 390; web: www.sika.ba

ENERGETSKA TRANSFORMACIJA PANASONICA U EUROPI NA MCE 2026

Panasonicovo predstavljanje modela AQUA G EVO predstavlja značajno proširenje njegova komercijalnog portfelja dizalica topline.

Panasonic Heating & Cooling Solutions danas je u MCE-u 2026. održao press briefing kako bi predstavio najnovije inovacije koje podupiru europsku energetska tranziciju. Kako dekarbonizacija grijanja ubrzano napreduje diljem kontinenta, Panasonic je predstavio dva značajna tehnološka iskoraka osmišljena za zadovoljavanje rastućih potreba stambenih i lakih komercijalnih primjena: novi AQUA G EVO R290 rashladni uređaj s dizalicom topline te novu generaciju Aquarea N serije sa split sustavom na rashladnom sredstvu R 454C, oba konstruirana za vrhunsku učinkovitost i poboljšanu održivost.

Najave su dane u kontekstu ubrzanog europskog prijelaza s grijanja na fosilna goriva. S obzirom na to da su energetska otpornost, nova regulativa i izazovi prihvaćanja od strane korisnika u prvom planu, Panasonic je ponovno potvrdio svoju ambiciju da ostane vodeći partner za stambene i komercijalne projekte diljem Europe.

■ AQUA-G EVO: NOVA GENERACIJA VISOKOUČINKOVITIH RASHLADNIH UREĐAJA S DIZALICOM TOPLINE

Panasonicovo predstavljanje modela AQUA G EVO predstavlja značajno proširenje njegova komercijalnog portfelja dizalica topline. S inverterom

upravljanim kompresorom i pumpom, dostupni u tri veličine – 60, 80 i 110 kW – čine ovu liniju konstruiranom za različita okruženja ugradnje. Sustav omogućuje kaskadni rad do osam jedinica, pružajući kombinirani kapacitet grijanja do približno 880 kW. Ovim novim rješenjem dodatno se jača Panasonicov rastući portfelj tehnologija grijanja na bazi radne tvari R290 — od 5 kW jedinica za stambene objekte do velikih kaskadnih instalacija — te se potvrđuje vodeća uloga brenda u primjeni prirodnih radnih tvari širom Europe.

Panasonicova primjena R 454C potaknuta je ubrzanom provedbom EU F Gas regulative, koja zahtijeva postupno ukidanje radnih tvari s visokim GWP om. R 454C nudi GWP manji od 150, uz uravnoteženu kombinaciju visoke učinkovitosti, niskog klimatskog utjecaja i sigurnosne klasifikacije A2L, prikladne za zgrade u kojima primjena rashladnog sredstva kroz povezane instalacije odgovara zahtjevima objekta i omogućuje veću fleksibilnost pri ugradnji. Ova sljedeća generacija Aquarea sustava dodatno potvrđuje Panasonicovo vodstvo u tehnologiji dizalica topline i spremnost za nadolazeće europske zahtjeve vezane uz F Gas regulativu i ekološki dizajn.

■ EU KONTEKST: SEKTOR U TRANSFORMACIJI

Enrique Vilamitjana, glavni direktor Panasonic HVAC Europe, istaknuo je širi europski kontekst koji potiče inovacije i ulaganja: Europa cilja na smanjenje emisija za 55% do 2030. te klimatsku neutralnost do 2050., dok se sektor grijanja i hlađenja nosi s preprekama u prihvaćanju od strane korisnika, integracijom u energetske sustave i regulatornim postupnim ukidanjem radnih tvari s visokim GWP om.

Zgrade čine 40% ukupne potrošnje energije, pri čemu grijanje i priprema potrošne tople vode predstavljaju 80% potražnje

u kućanstvima i generiraju 70% emisija CO₂ povezanih sa zgradama. Panasonicovi čelnici ponovno su potvrdili poziciju kompanije kao rastućeg europskog partnera, uz podršku proizvodnih pogona u Češkoj, Francuskoj, Italiji i Poljskoj, europskih istraživačko razvojnih centara te nedavnih strateških partnerstava osmišljenih za jačanje cjelovitog portfelja rješenja — od proizvodnje i upravljačkih sustava do servisa i održavanja.

■ PANASONICOVA PREDANOST DEKARBONIZIRANOJ BUDUĆNOSTI

S proširenim portfeljem rješenja za grijanje, rastućim proizvodnim kapacitetima u Europi i vodećom

ulogom u tehnologijama s prirodnim radnim tvarima, Panasonic se i dalje pozicionira kao ključni partner u procesu dekarbonizacije diljem Europe.

Panasonic

heating & cooling solutions

Za više informacija o Panasonicovoj širokoj ponudi HVAC&R proizvoda posjetite: <https://www.aircon.panasonic.eu>.

Panasonic Central & Eastern Europe | Panasonic Marketing Europe GmbH
Brune Bušića 27
10 020 Zagreb
Hrvatska

DRY120 za krov/ terasu / balkon / bazen

DRY120: fleksibilna membrana za hidroizolaciju i razdvajanje i zaštitu vanjskih prostora, ravnih prohodnih i nepokretnih krovova. Podloge sa preostalom vlažnošću $\leq 5\%$, za novu gradnju i za renoviranje.

Sastavljena od EVA kopolimera i prekrivena poliesterskim i polipropilenskim vlaknima. Jedna strana je posebno razvijena što bolju adheziju na postojeći premaz/ljepilo. Obje strane tekstilne membrane omogućavaju optimalno držanje sa C2TES1 ljepilom za keramiku, koje je preporučeno koristiti za ugradnju.

DRY120 membrana

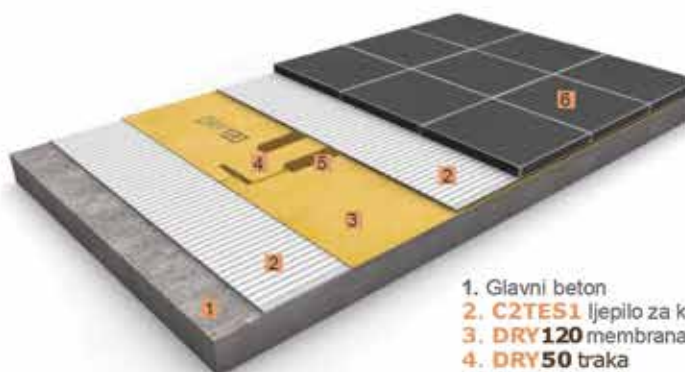
ZA POVRŠINE SA
PREOSTALOM VLAGOM $\leq 5\%$

1,25 mm 525 g/m²

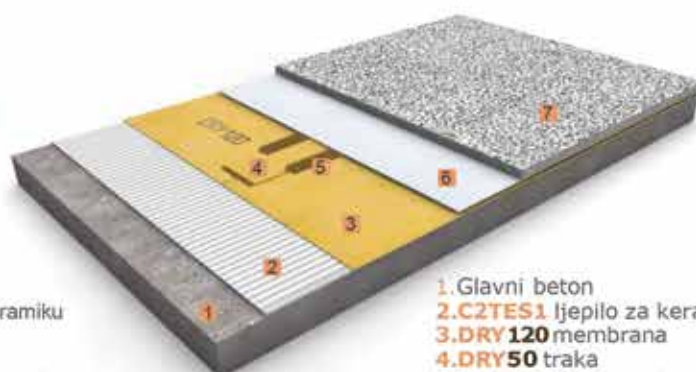
CE
EN 13996:2012

prohodni krov sa pokrivanjem

Neprohodni krov sa šljunkom

1. Glavni beton
2. C2TES1 ljepilo za keramiku
3. DRY120 membrana
4. DRY50 traka
5. C2TES1 ljepilo za keramiku
6. Pokrivanje

1. Glavni beton
2. C2TES1 ljepilo za keramiku
3. DRY120 membrana
4. DRY50 traka
5. C2TES1 ljepilo za keramiku
6. Zaštitni geotekstil
7. Pijesak

DRY120 višeslojna tekstilna membrana za hidroizolaciju

referenca	naziv	dimenzije
544010069	DRY120 30	Rolla 1,5 x 30 m (45m ²)
544010052	DRY120 20	Rolla 1,5 x 20 m (30m ²)
544010045	DRY120 10	Roll of 1,5 x 10 m (15m ²)
544010038	DRY120 5	Rolla 1,5 x 5 m (7,5m ²)

DRY120 za krov/ terasu / balkon / bazen

revestech®

**SAFE
HOMES**
WITH MAXIMUM
RELIABLE SYSTEMS

revestech®

**RESISTANT
TO HIGH
HUMIDITY**
WATERTIGHTNESS
GUARANTEED

OD NZEB DO ZEB: KAKO ĆE IZGLEDATI ZGRADJE BUDUĆNOSTI

NAPISALA: Mr. dipl. ing. maš., Neja Biber, CETEOR d.o.o Sarajevo

Izvor: e-architect

Sektor zgradarstva je na globalnom nivou prepoznat kao jedan od najvažnijih sektora za ostvarenje ciljeva klimatske neutralnosti zbog svog velikog udjela u potrošnji energije i ukupnim emisijama. Prema izvještajima Internacionalne agencije za energiju (IEA), zgrade na globalnom nivou učestvuju sa oko 30% u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, a taj udio raste i do 34% ukoliko se u obzir uzme energija potrošena za potrebe gradnje. Posljedično, zgrade su jedan od najvećih izvora globalnih emisija CO₂. Tako je u 2022. godini oko 26% emisija bilo povezano s njihovim korištenjem, dok je dodatnih 2,5 Gt CO₂ povezano s njihovom izgradnjom, što ukupno čini više od jedne trećine emisija iz energetskog sektora. Slična situacija prisutna je i u Evropskoj uniji (EU), gdje zgrade čine oko 40% finalne potrošnje energije i 36% ukupnih emisija CO₂, pri čemu je većina postojećih zgrada energijski neefikasna (oko 75%) i često se oslanja na fosilna goriva.

Zbog dugog životnog vijeka zgrada, odluke koje se donose danas imaju dugoročne posljedice, a EU nastoji smanjiti emisije CO₂ iz sektora zgradarstva za 80-95% do 2050. godine, s ciljem postizanja klimatske neutralnosti. Zbog toga je EU kroz različite inicijative i zakonodavne okvire postavila ambiciozne ciljeve koji uključuju renoviranje 35 miliona zgrada do 2030. godine, udvostručavanje godišnje stope obnove, transformaciju postojećeg fonda zgrada i slično. Kako bi se ti ciljevi ostvarili, uvode se sve strožiji zahtjevi u pogledu energijskih karakteristika zgrada.

U tom procesu posebno mjesto ima Direktiva o energijskim karakteristikama zgrada (EPBD), koja postavlja osnovu za unapređenje energijske efikasnosti i smanjenje emisija u zgradam, te usmjerava države članice ka postepenoj transformaciji postojećeg fonda zgrada, uzimajući u obzir vanjske klimatske uvjete, lokalne uvjete, zahtjeve u pogledu kvalitete unutarnjeg okoliša i ekonomsku izvodljivost. Kroz EPBD se postepeno uvode strožiji standardi,

koji predviđaju dubinsku obnovu zgrada kojom se, u skladu s principom „energijska efikasnost na prvom mjestu,“ zgrada pretvara u zgradu gotovo nulte energije, a kasnije i u zgradu nultih emisija.

■ ZAHTJEVI ZA NZEB ZGRADE

Zahtjevi za zgrade gotovo nulte energije, odnosno nZEB (od nearly Zero-Energy Building), uvedeni su kao obaveza Direktivom o energijskim karakteristikama zgrada 2010/31/EU (revidiranom 2018. godine). Prema definiciji iz ove Direktive, nZEB je zgrada vrlo visokih energijskih karakteristika, u kojoj je potrebna količina energije gotovo nulta ili vrlo mala, a ta mala potrebna energija u značajnoj mjeri potiče iz obnovljivih izvora energije proizvedenih na samoj zgradi ili u njenoj neposrednoj blizini. **Ove zgrade definisane su potrošnjom primarne energije za grijanje, hlađenje, ventilaciju, pripremu potrošne tople vode i rasvjetu, te minimalnim udjelom obnovljivih izvora energije u isporučenoj energiji potrebnoj za zadovoljavanje energijskih potreba zgrade.**

Na nivou EU uspostavljen je zahtjev da sve nove javne zgrade od 2019. godine, te sve ostale nove zgrade od 2021. godine, budu

izvedene kao nZEB, uz parametre definisane na nacionalnom nivou. Pored toga, potiče se da i sve ostale zgrade koje se renoviraju nastoje zadovoljiti nZEB zahtjeve. Prema studiji objavljenoj 2021. godine, Zajednički istraživački centar Evropske komisije utvrdio je da će nZEB zahtjev za zgrade poboljšati energijske karakteristike novih zgrada u EU za oko 70% u odnosu na stanje iz 2006. godine.

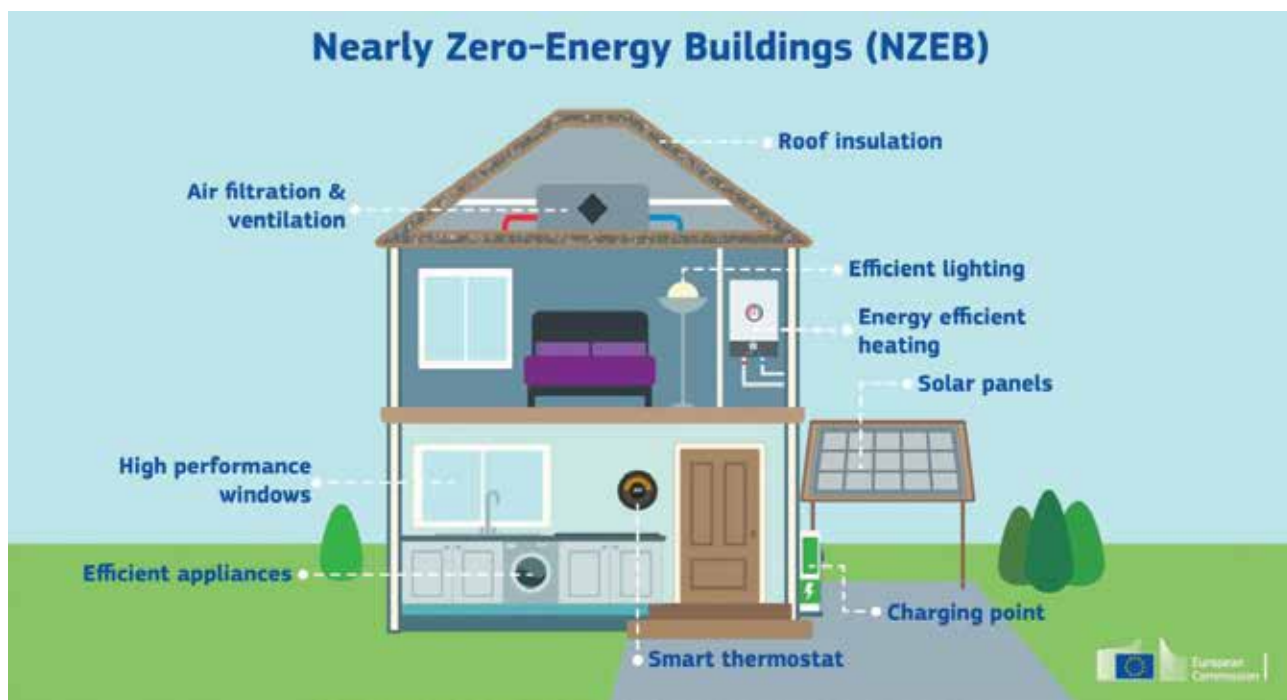
Zahtjevi za nZEB zgrade se propisuju na nacionalnom nivou, te su prilagođeni lokalnim uslovima. Međutim, uvedeni zahtjevi ne definišu konkretne mjere koje se moraju primijeniti na zgradi, već određuju zahtjeve za energijskim karakteristikama zgrada koji se trebaju zadovoljiti kroz izgradnju ili renoviranje zgrade. Definisani nZEB zahtjevi za zgrade će se dodatno unaprijediti i zamijeniti zahtjevima za zgrade nultih emisija, uvedenim revidiranom Direktivom o energijskim karakteristikama zgrada (EU/2024/1275), koja je usvojena u maju 2024. godine.

■ ZAHTJEVI ZA ZEB ZGRADE

Zahtjevi za zgrade nultih emisija, odnosno ZEB (od nearly Zero-Emissions Building), uvedeni su kao obaveza Direktivom o energijskim karakteristikama

zgrada Energy Performance of Buildings Directive (EU/2024/1275). Prema ovoj direktivi, ZEB zgrada se definiše kao zgrada s vrlo visokim energijskim karakteristikama, koja ne zahtijeva energiju ili zahtijeva vrlo malu količinu energije, ne proizvodi emisije ugljika iz fosilnih goriva na lokaciji i ne proizvodi ili proizvodi vrlo malu količinu operativnih emisija stakleničkih gasova. Također, definicija navodi i da će ZEB zgrade, ukoliko je to tehnički i ekonomski opravdano, nuditi sposobnost reagovanja na vanjske signale i prilagođavanje svog korištenja, proizvodnje ili skladištenja energije.

Prilikom uvođenja ovih zahtjeva, očekuje se da države članice osiguravaju da se ukupna godišnja primarna energija u novoj ili obnovljenoj zgradi s nultim emisijama pokriva: (i) energijom iz obnovljivih izvora proizvedenom na lokaciji ili u blizini, (ii) energijom iz obnovljivih izvora koju osigurava zajednica obnovljive energije, (iii) energijom iz efikasnog sistema centralizovanog grijanja i hlađenja, ili (iv) energijom iz izvora bez emisija ugljika. Za ZEB zgrade se predviđa da će imati važnu ulogu u povećanju fleksibilnosti elektroenergetske mreže kroz decentralizovanu proizvodnju obnovljive energije na

Izvor: SOS ESG

nivou domaćinstava i zajednica, skladištenje električne i toplotne energije, te kroz unaprijeđeno upravljanje potrošnjom i pametno punjenje.

EPBD propisuje da maksimalni prag potrošnje energije za ZEB zgrade mora biti najmanje 10% niži od praga ukupne potrošnje primarne energije koji je na nacionalnom nivou definisan za nZEB zgrade poštujući pritom odgovarajuće odredbe o ekonomskoj isplativosti. Države članice su stoga obavezne da u skladu s ovom smjernicom prilagode i precizno definišu svoje nacionalne tehničke zahtjeve za ZEB zgrade. Direktivom se propisuje da sve nove stambene i nestambene zgrade moraju biti ZEB od 1. januara 2028. godine za zgrade u vlasništvu javnih tijela, odnosno od 1. januara 2030. godine za sve ostale nove zgrade, uz mogućnost određenih izuzetaka. U cilju potpune dekarbonizacije fonda zgrada do 2050. godine, EPBD direktiva predviđa da se nakon 2030. godine dubinska energijska obnova mora usmjeriti na transformaciju svih postojećih zgrada u ZEB zgrade.

■ ZGRADARSTVO U BOSNI I HERCEGOVINI U KONTEKSTU BUDUĆIH ZAHTEJEVA

Bosna i Hercegovina (BiH), kao članica Energetske zajednice, ima obavezu usklađivanja svog zakonodavstva s relevantnim EU propisima, uključujući i EPBD direktivu. Određeni elementi ove direktive već su preneseni u entitetske zakone o energijskoj efikasnosti, pravilnike o energijskim karakteristikama zgrada i pojedine strateške dokumente. Međutim, zahtjevi za nZEB i ZEB zgrade se zasad ne pojavljuju kao jasno definisani i obavezujući u važećim propisima, izuzev u Strategiji dugoročne obnove zgrada u Federaciji BiH do 2050. godine koja na osnovu pretpostavki predviđa broj i tip zgrada koje će se moći karakterizirati kao nZEB.

ZERO-EMISSION

Izvor: CAREL INDUSTRIES

Trenutno, zahtjevi za energijskim karakteristikama zgrada se uglavnom definišu kroz šire odredbe o energijskoj efikasnosti i kroz strateške dokumente koji upućuju na buduće usklađivanje s evropskim zahtjevima. U tom kontekstu, za očekivati je da se sektor zgradarstva u BiH nalazi se pred značajnom transformacijom, gdje će zahtjevi sve snažnije usmjeravati i nove zgrade i dubinske obnove postojećih zgrada prema višim standardima energijske efikasnosti i većem korištenju obnovljivih izvora energije.

Upravo zbog toga je očekivano i da će teme poput nZEB i ZEB zahtjeva u narednim godinama dobijati sve veći značaj. Istovremeno, kako ovi zahtjevi ne propisuju unaprijed tačno određene mjere koje se moraju primijeniti na svakoj zgradi, već definišu ciljne energijske karakteristike koje zgrada treba ispuniti, ostavlja se prostor za različita praktična rješenja prilagođena lokalnim uslovima, tehničkim mogućnostima i specifičnostima samih objekata.

■ IZVORI:

1. IEA (2023), *Praćenje napretka u čistoj energiji 2023 (Tracking Clean Energy Progress 2023)*, IEA, Pariz. Dostupno na: <https://www.iea.org/reports/tracking-clean-energy-progress-2023>

2. Collombet, R., & Hartwig Peillon, R. (2024). *Direktiva o energijskim karakteristikama zgrada (EPBD) 2024: Vodič za implementaciju*. Efficient Buildings Europe.

3. Evropska Komisija. (n.d.). *Talas obnove (Renovation Wave)*.

Dostupno na: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-performance-buildings/renovation-wave_en

4. Evropska Komisija. (n.d.).

Zgrade gotovo nulte energije i zgrade nultih emisija. Dostupno na: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-performance-buildings/nearly-zero-energy-and-zero-emission-buildings_en

5. Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskog parlamenta i Vijeća od 24. aprila 2024. o energetskim svojstvima zgrada (preinaka), *Službeni list Evropske unije*, 2024.

6. Maduta, C., Melica, G., D'Agostino, D., Bertoldi, P. (2023).

Definisanje zgrada nultih emisija: Podrška reviziji Direktive o energijskim karakteristikama zgrada. Luksemburg: Ured za publikacije Evropske unije. doi:10.2760/107493. Dostupno na:

JRC Publications Repository - *Defining zero-emission buildings*

7. Strategija dugoročne obnove zgrada u Federaciji Bosne i Hercegovine za period do 2050. godine (2023), CETEOR, Sarajevo.

**MITSUBISHI
ELECTRIC**

LIVING ENVIRONMENTAL SYSTEMS

*Trebaš klimu &
toplotnu pumpu?*

LUK

www.luk.ba

ANTICA CALCE 50

- boja kojom postizemo LIMEWASH efekt vani i unutra

U vremenu kada održivosti i zdrav unutrašnji ambijent postaju ključni kriterij u projektovanju, mineralne boje ponovo zauzimaju centralno mjesto u savremenoj arhitektonskoj praksi. Među njima se posebno izdvaja boja **Antica Calce 50**, prirodna dekorativna boja proizvođača Valpaint, koja reinterpreтира tradicionalni **limewash** efekt kroz suvremene tehnološke standarde.

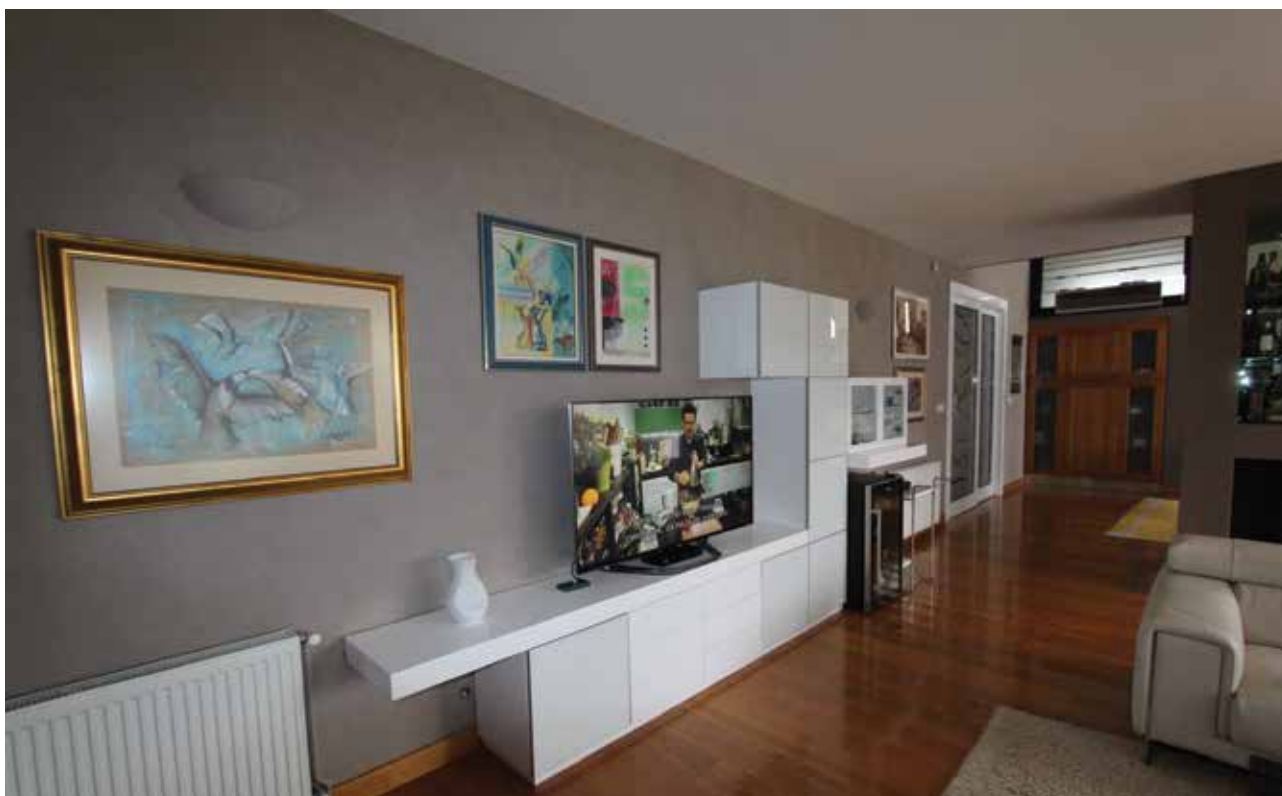
Antica Calce zasnovana je na prirodnom vapnu, materijalu koji se u arhitekturi koristi stoljećima. Njena završna obrada karakteriše se suptilnim varijacijama tonova, blagim prelazima i mekim "oblacima" nalik strukturama koje stvaraju dinamičnu, ali nenametljivu površinu. Ovakav efekt daje zidovima dubinu i autentičnost, čineći svaki prostor jedinstvenim za

razliku od uniformnih industrijskih premaza, Antica Calce 50 naglašava ručni rad i individualni pristup nanošenju boje, što rezultira zidovima koji "dišu" i vizuelno komuniciraju sa svjetlom tokom dana.

Jedna od ključnih karakteristika ove boje je njena visoka paropropusnost. Vapnena baza ove boje omogućava zidovima da prirodno regulišu vlagu, čime se smanjuje rizik od kondenzacije i razvoja plijesni. Ova osobina je posebno značajna u objektima od historijskog i kulturnog značaja gdje je očuvanje mikroklima od presudne važnosti. Mineralni sastav doprinosi antibakterijskim svojstvima, što dodatno unapređuje kvalitet unutrašnjeg prostora. I ako inspirisana historijskim tehnikama bojenja, Antica Calce 50 savršeno se uklapa u savremene arhitektonske koncepte. Njena primjena nije ograničena samo na rustikalne ambijente,

Atesti i certifikati za Antica Calce 50

naprotiv sve češće se koristi u minimalističkim i industrijskim stilovima, gdje njen organski karakter stvara kontrast čistim linijama i modernim materijalima poput betona, stakla i metala. Dizajnerima interijera pruža mogućnost kreiranja prostora koji odišu toplinom, bez odricanja od savremene estetike.

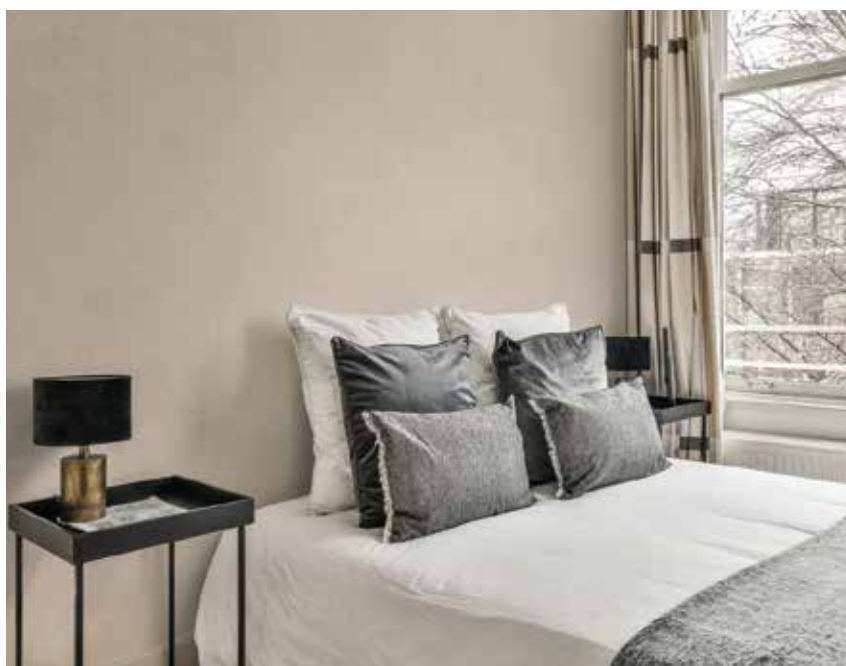
ANTICA CALCE 50 je boja u kojoj su potpuno odsutne štetne tvari, a stopa emisije formaldehida je manja od 0.005 mg/m^3 . količina hlapljivih organskih spojeva u ovoj boji je 1.16 g/L , dok je dozvoljena EU norma max. 40 g/L .

NANOŠENJE NA UNUTRAŠNJE POVRŠINE: Na novim unutrašnjim površinama nanijeti 2 do 3 sloja ANTICE CALCE 50 četkom PV 09, čekajući 4-6 h pri 20°C između slojeva. Na starim unutrašnjim

površinama odstraniti otpadajuće slojeve stare boje, površinu obrusiti te ukloniti svu prašinu, eventualno oprati površine te nakon sušenja nanijeti ANTICA CALCE 50 kao što je gore opisano. Ako je potrebno da površina bude otporna na habanje može se nanijeti jedan sloj specijalnog FINISHA V18 OPACO.

NANOŠENJE NA VANJSKE POVRŠINE: Nakon adekvatne pripreme površine nanijeti jedan sloj temeljne boje PRIMER 30, valjkom ili četkom, te nakon sušenja nanijeti 2- 3 sloja boje ANTICA CALCE 50 četkom od prirodne dlake PV09. Potrebno je zaštititi vanjske površine 72 h od nanošenja zadnjeg sloja.

ANTICA CALCE⁵⁰

PRIRODNA MINERALNA BOJA

"Efekt Limewash"

dekorativne boje
VALPAIN®

Valpaint design d.o.o., Dobrinjska do 27, Sarajevo
Tel.: 033 626 134
www.valpaint.it

BOŠTJAN I ALEŠ GABRIJELČIČ: KONTEKST ARHITEKTURE KROZ MEĐUGENERACIJSKI PRISTUP

Generacijske razlike su odraz razlike u godinama, kako između mene i mog brata, tako naravno i između oca i nas. No to nam ne predstavlja problem, već naprotiv, gledamo na te razlike kao priliku.

INTERVJU PRIPREMIO I VODIO: Alen Pučar

2. The House Behind the Wall, Ljubljana, (foto: Ana Če)

Arhitektura d.o.o. ured je u kojemu se iskustva i ideje dviju generacija spajaju kroz stvaranje projekata koji su rezultat šireg prostornog, povijesnog, tehnološkog i društvenog konteksta. U narednim redovima donosimo razgovor sa Boštjanom i Alešom Gabrijelčič, u kojem govorimo o arhitekturi, odnosu sa klijentima, idejama i slično.

ALEN: Kako pristupate zajedničkom radu kao braća, a kako radite s ocem? Postoje li generacijske razlike?

ALEŠ: Generacijske razlike su odraz razlike u

godinama, kako između mene i mog brata, tako naravno i između oca i nas. No to nam ne predstavlja problem, već naprotiv, gledamo na te razlike kao priliku. **One nam omogućuju razmjenu iskustava na osnovi drugačijih viđenja arhitekture i odnosa prema kontekstu, a to je ono što čini našu arhitekturu jedinstvenom.**

ALEN: Koje su glavne ideje koje crpate iz konteksta i kako one služe kao nit vodilja u procesu projektiranja?

BOŠTJAN: Prostorni kontekst je najvažnija komponenta na početku projektiranja. Lokacija, okoliš, regulacije – sve to nas vodi do pametnog

1. Boštjan i Aleš Gabrijelčič

Boštjan Gabrijelčič, Arhitektura d.o.o., (Slovenija)

Diplomirao je na Arhitektonskom fakultetu u Ljubljani 2007. godine, a 2005. godine boravio je na studentskoj razmjeni u Vaduzu, Lihtenštajn. Radio je u ateljeu Podrecca u Beču 2006. godine, a partner je u studiju Arhitektura d.o.o. Glavne arhitektonske realizacije: Urban Parasite (2006), Magic Box (2009) – zajedno s Peterom Gabrijelčičem i Tomažom Budkovičem, Privatna kuća Suha (2012) – zajedno s Peterom Gabrijelčičem. Izlagao je na: Prague Architecture Week (2012), Ljubljanska galerija DESSA – izložba 11×1 (2012), Zavod BIG – Houses of the World Exhibition (2012). Nagrade: Zlatna olovka 2012 od Komore arhitekata za Privatnu kuću Suha (s Peterom Gabrijelčičem), ušao u uži izbor za Trimo arhitektonsku nagradu 2008 za Urban Parasite, te bio u selekciji ECOLA nagrade.

Aleš Gabrijelčič, Arhitektura d.o.o., (Slovenija)

Diplomirao je na Arhitektonskom fakultetu u Ljubljani 2014. godine. Radio je na projektu planiranja i izgradnje škola u Južnoafričkoj Republici, gdje je proveo dva mjeseca u Johannesburgu. Nakon toga nastavio je studije u Madridu, na ETSAM-u, u studiju Campo Baeza, te je radio u arhitektonskom birou Langarita-Navarro Arquitectos. Također je bio studentski asistent na predmetu arhitektonsko projektiranje. Izlagao je na manifestaciji Dani Orisa u Zagrebu (2008), kao i s timom SAIP 2011 u Kraljevskom institutu britanskih arhitekata (RIBA) (2012) te na godišnjoj izložbi Komore arhitekata (2013). Sa timom SAIP 2011 ušao je u uži izbor za Studentsku nagradu Kraljevskog instituta britanskih arhitekata (RIBA) 2012. godine.

3. Patio House, Ljubljana (foto: Jure Goršič)

idejnog rješenja. Tek kad ih definiramo dolazi do pravog dijaloga s klijentom.

ALEN: Projekt House for a Ceramic Artist u Ljubljani kroz dijalog s klijentom spaja stanovanje i rad u tipologiji obiteljske kuće. Kako postižete balans između ove dvije teme?

ALEŠ: Nakon pandemije i lockdowna vidjeli smo da mnogi više vole raditi od kuće nego iz ureda ili studija, što je i ovdje bio slučaj. Polazište projekta je suvremeni princip kojim smo povezali umjetnički studio i obiteljsku kuću.

BOŠTJAN: Da, to je bio eksperiment. Glavno pitanje je bilo kako pomiriti različite zahtjeve povezanih prostorija. Radionica je tzv. dirty space gdje tijekom rada ostaje mnogo mikrocementnog praha. Morali smo to usuglasiti sa zahtjevima koje traže showroom i dnevni boravak u nastavku.

Bili smo zabrinuti jer prikladne reference nismo našli, ali vrijeme je pokazalo da smo uspjeli to dobro povezati i nakon više od pet godina investitor je zadovoljan.

ALEN: Odnos s klijentom specifičan je i u projektu Double Brick House, kuće za dvije obitelji. Koji su bili preduvjeti za

4. House for a Ceramic Artist, Ljubljana (foto: Miran Kambič)

uspješnu organizaciju takvog stambenog suživota?

BOŠTJAN: To je bilo lako jer je investitor već znao koje su to dvije obitelji za koje se kuća radi. Zato smo ove dvije jedinice mogli raditi zajedno otpočetak, što je omogućilo cjelovito rješenje.

To nam je otvorilo put da uspješno provedemo ideju do kraja. Osnova oblikovanja je ponovno bio kontekst – radi se o parceli koja je vrlo uska i duga. Kad smo uzeli u obzir sve date parametre dobili smo željeni rezultat.

ALEN: Kako tradicijska arhitektura može postati polazište projekta, kao na

primjer u rješenju kuće The Black Barn?

BOŠTJAN: Glavna nit vodilja ovog projekta je povijesni kontekst koji je specifičan za tu regiju, a iz kojeg crpimo ideje za novu arhitekturu. Reinterpretirali smo stari kozolec, tipičnu slovensku građevinu za sušenje sijena. Transformirali smo ga u prostor više namjena koji uključuje gospodarske i ugostiteljske aktivnosti. Osnovna gospodarska namjena očuvana je u podrumu, a prizemlje je potpuno otvoreno, dok se na katu nalaze prostori za goste. Između toga smo smjestili novu konstrukciju i nove materijale koji se sada koriste na suvremeni način.

5. House Suha, Suha (foto: Marko Zoranovič)

ALEN: Radili ste na transformacijama postojećih objekata u vidu dogradnji i dizajna interijera. Kako gledate na preoblikovanje postojeće arhitekture ciljanim intervencijama?

BOŠTJAN: To su bili eksperimenti u godinama kad se malo gradilo i dobivali smo male zadatke u obliku projekata interijera. Odlučili smo da ti projekti neće proizlaziti iz neke rutine nego ćemo im pristupiti kroz istraživanje. Želja je bila da napravimo nešto više, nešto što je suvremeno i promjenjivo.

6. Double Brick House, Ljubljana (foto: Miran Kambič)

Generacijske razlike su odraz razlike u godinama, kako između mene i mog brata, tako naravno i između oca i nas. No to nam ne predstavlja problem, već naprotiv, gledamo na te razlike kao priliku. One nam omogućuju razmjenu iskustava na osnovi drugačijih viđenja arhitekture i odnosa prema kontekstu, a to je ono što čini našu arhitekturu jedinstvenom.

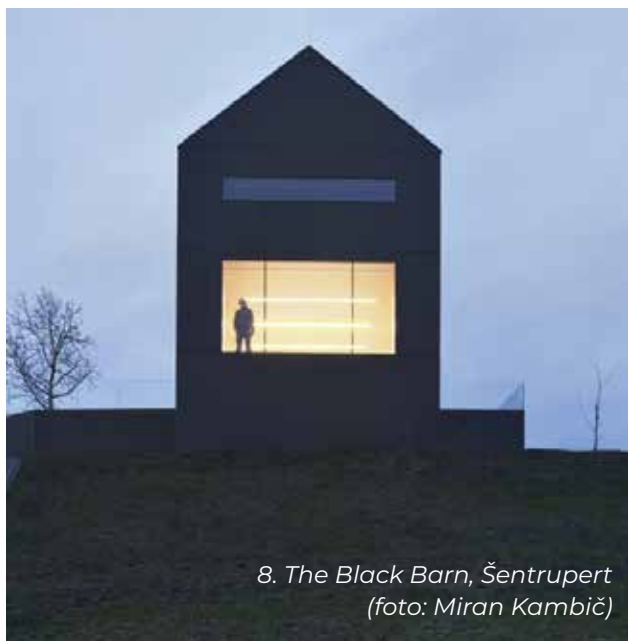
7. House Above the Valley, Cerknica (foto: Miran Kambič)

ALEŠ: Imamo niz takvih projekata koji odgovaraju na specifična pitanja, kao što su Folding Wall Apartment i Black Line Apartment. Zatim, projekt Rubikum for Three koji proizlazi iz teme stanovanja nakon pandemije. Pitanje je bilo kako napraviti stan koji se može mijenjati tijekom vremena i u određenim okolnostima, kao što su rad od kuće, zabava s prijateljima, rekreacija... Sve su to aktivnosti koje su se u tom periodu morale raditi u stambenom prostoru, pa tako dolazimo do teme suvremene fleksibilnosti.

ALEN: Vaš je ured poznat i po nizu realizacija mostova, između ostalog tu je pješački most u centru Ljubljane i beogradski most na Adi. Koje su glavne niti vodilje pri projektiranju suvremenih mostova?

BOŠTJAN: Naš otac Peter Gabrijelčič bavio se otpočetak mostovima i to je dio priče ovog ureda – od Ljubljane, Beograda i drugih natječaja... Za most u Ljubljani smo pobijedili na međunarodnom natječaju između osamdesetak radova. **Kontekst je bio glavna tema budući da se radi o lokaciji u samom središtu grada. Željeli smo napraviti most koji se ne suprotstavlja povijesti grada i Plečnikovoj arhitekturi.**

ALEŠ: Svaki most je izašao iz svog konteksta, odnosno ima određeni genius loci. Dok je ljubljanski most projektiran kao nenametljiv, beogradski most zamišljen je kao ikona i zato je Petar izabrao oblik stošca, elementa koji je Jože Plečnik uzdigao na razinu simbola u svom slavnom projektu za zgradu parlamenta.

8. The Black Barn, Šentrupert (foto: Miran Kambič)

9. Proširenje potkrovlja, Ljubljana (foto: Miran Kambič)

10. Pješački most Ribja Brv, Ljubljana (foto: Miran Kambič)

11. Pješački most na Savi, Radovljica (foto: Miran Kambič)

12. Rubikum for three (foto: Miran Kambič)

13. Mostu u Beogradu (foto: Ana Kostić)

Naš otac Peter Gabrijelčič bavio se otpočetak mostovima i to je dio priče ovog ureda – od Ljubljane, Beograda i drugih natječajaa... Za most u Ljubljani smo pobijedili na međunarodnom natječaju između osamdesetak radova.

hansgrohe

UMIVAONICI XUNIVA EVO PRATE PRIRODNO KRETANJE VODE

Poput infinity bazena na umivaoniku.

■ HANGROHE XUNIVA EVO SETS THE TONE IN THE BATHROOM

Umivaonici Xuniva Evo prate prirodno kretanje vode i svojim prirodnim dizajnom boja stvaraju trenutke koji svakodnevne kupaonske rutine pretvaraju u opuštajući ritual ugone. Ovo iskustvo omogućuje precizno izrađen, skriveni odvod.

Blagi nagib unutrašnjosti umivaonika nježno prihvaća tok vode i omogućuje joj da naizgled beskonačno teče u dubinu. Ujednačeno i prirodno kretanje kojim voda pronalazi svoj put kroz umivaonik djeluje meditativno. Smirujuću atmosferu dodatno naglašavaju različite

boje površina Xuniva Evo. Uz klasičnu sjajnu bijelu, Xuniva Evo u mat crnoj, mat sivoj (boja škrljevca), mat bijeloj i mat bež boji pijeska pravi je vizualni naglasak u kupaonici.

■ BOJA SUSREĆE FUNKCIJU

Zahvaljujući slobodi u dizajnu boja, Xuniva Evo može se savršeno kombinirati s FinishPlus asortimanom površina hansgrohe slavina. **No, nisu samo boje ono što ostavlja snažan pozitivan dojam: inovativni dizajn odvoda usmjerava vodu nevidljivo natrag u sifon bez potrebe za dodatnim komponentama poput PushOpen sustava.** Zahvaljujući integriranom

„shadow gapu“, Xuniva Evo gotovo izgleda kao da lebdi. Tanki keramički zidovi i jasni, linearni rubovi zaokružuju ovu estetsku cjelinu. Xuniva Evo dostupan je u četiri oblika za nadgradne umivaonike (dvije kvadratne verzije, okrugla i RaceTrack).

■ ŠMANJENO VRIJEME ČIŠĆENJA

Kod modela Xuniva Evo voda se vraća ispod umivaonika u središtu. To ne samo da olakšava ugradnju sifona, već i smanjuje potrebu za čišćenjem. Osim toga, glazura je dizajnirana tako da odbija prljavštinu.

Kanal odvoda također je glaziran kako bi se smanjilo taloženje nečistoća. Posebno razvijena kombinirana glazura SmartClean

i HygieneEffect* čini čišćenje bijelih umivaonika iznimno jednostavnim te osigurava maksimalnu higijenu uz minimalno održavanje. **Ručno izrađena, izdržljiva sanitarna keramika spaja vrhunsku izradu s modernom tehnologijom i pruža impresivnu trajnost. Dug vijek trajanja keramike – potvrđen 20-godišnjim jamstvom – čini je održivim izborom.**

* Glazura smanjuje rast bakterija (odnosi se isključivo na sljedeće bakterije: Escherichia coli CECT 434 i Staphylococcus aureus CECT 239 (ispitivanje provedeno prema JIS Z 2801:2010)).

hansgrohe predstavlja cjelovita kupaonska iskustva koja kombiniraju tehnologije za uštedu vode i energije, inteligentne funkcije i dugotrajnu kvalitetu. Bezzvremenskim i inovativnim premium proizvodima brend podržava održiv način života i pretvara svakodnevne vodene rutine u izvanredna iskustva.

Vođen jedinstvenim pionirskim duhom, hansgrohe zajedno sa svojim dugogodišnjim partnerom PHOENIX stvara životne prostore i produktna rješenja za kupaonice i kuhinje koja obogaćuju svakodnevnicu s više dizajna, udobnosti i užitka.

Unutar međunarodno aktivne Hansgrohe grupe, premium brend hansgrohe proizvodi, plasira i distribuira tuševe, tuš-sustave, kupaonske i kuhinjske slavine, kupaonsku opremu, namještaj, sanitarnu keramiku i kuhinjske sudopere diljem svijeta pod brendom hansgrohe. hansgrohe. Life is waterful.

Bazenska toplotna pumpa

38
dB(A)

1m

LUK

AUTHORIZED DISTRIBUTOR OF MIDEA

www.luk.ba

STROJEGRADNJA SAS: KVALITETAN I POUZDAN PROIZVOĐAČ HIDRAULIČKIH MAŠINA ZA SAVIJANJE

Strojegradnja SAS se u 30 godina postojanja dokazala u Evropi kao jedan od najvećih proizvođača mašina za savijanje tanjeg lima do 2 mm.

Strojegradnja SAS - kvalitetan i pouzdan proizvođač hidrauličkih mašina za savijanje koji prati razvojne trendove i potrebe naručioca. Ovo je porodično preduzeće, specijalizovano za razvoj, proizvodnju i prodaju mašina za savijanje i sječenje i lima.

Svojim znanjem, iskustvima, te tradicijom proizvode mašine koje u proizvodnim pogonima korisnicima olakšavaju rad i pomažu pri povećanju produktivnosti. Najnoviji

produkti se brzo dinamično pokreću, a osovina, grafičkim programiranjem, te mogućnošću nadzora i programiranja mašine na

daljinu, približavaju smjernicama industrije. Strojegradnja SAS se u 30 godina postojanja dokazala u Evropi kao jedan od najvećih proizvođača mašina za savijanje tanjeg lima do 2 mm. U 2022.

godini u preduzeću su izradili 700 hidrauličku mašinu, te se tako dodatno potvrdili na tržištu i dokazali se kao kvalitetan i pouzdan proizvođač hidrauličkih mašina za savijanje.

Hidrauličke mašine za savijanje HKS-CNC Profi opremljene su automatskim makazama i pomičnom masom za pomak lima. Zavisno od debljine lima podešava se pritisak zatvaranja gornje čeljusti. Programaska oprema CNC omogućava grafičko oblikovanje profila različitih oblika i veličina. Mašine preko hidrauličke pumpe pokreće elektromotor koji pomoću frekvencijske regulacije omogućava bolju dinamiku savijanja.

Mašine mogu biti opremljene sistemom za automatsko podešavanje debljine lima, čime se povećava debljina savijanja lima na 1,25 mm čelika i 2,0 mm aluminijuma.

Hidrauličke mašine za savijanje HKS-Cs Profi opremljene su automatskim makazama, pomičnom masom i ekranom na dodir.

Cs programska oprema omogućava jednostavno ručno upravljanje te automatsko savijanje NC programiranjem.

Sa memorijom do 300 programa, mašina udovoljava zahtevima klasičnih i visoko produktivnih proizvođača. Radi veće preciznosti ugla savijanja lima, letva za krivljenje je dodatno ojačana.

Mašine preko hidrauličke pumpe pokreće elektromotor koji pomoću frekvencijske regulacije omogućava bolju dinamiku savijanja.

MAŠINE ZA SAVIJANJE

Hidrauličke mašine za savijanje su vrhunske mašine za sječenje i krivljenje lima. Svojom tehnologijom oblikovane su za brzu, preciznu i doradenu proizvodnju vaših produkata. Ponuda je oblikovana sa

mogućnošću izbora između tri osnovne serije mašina; Profi, Normal, te Easy.

Profi - namjenjena zahtjevnijim korisnicima - sa automatskim makazama i radnom dubinom od 1.150 mm - moguć izbor između CNC, Cs, Pf i E programskom

opremom.

Normal - sa automatskim makazama i radnom dubinom od 1.050 mm - sa programskom opremom Pf.

Easy - povoljnija varijanta mašine za savijanje - mogućnost izbora između automatskih i ručnih makaza, te radnom dubinom od 1.050 mm - sa programskom opremom E.

HKS-CNC PROFI

Hidrauličke mašine za savijanje HKS-CNC Profi opremljene su automatskim makazama i pomičnom masom za pomak lima.

HKS-CS PROFI

Hidrauličke mašine za savijanje HKS-Cs Profi opremljene su automatskim makazama, pomičnom masom i ekranom na dodir.

U ponudi skladištenja su jednostruki, dvostruki i konzolni razvijajući lima, te rolne. Svi razvijajući su opremljeni sa diskovno podesivom kočnicom i ručicom koja služi za okretanje trna. Ručica također služi i za jednostavno zatezanje i otezanje trna.

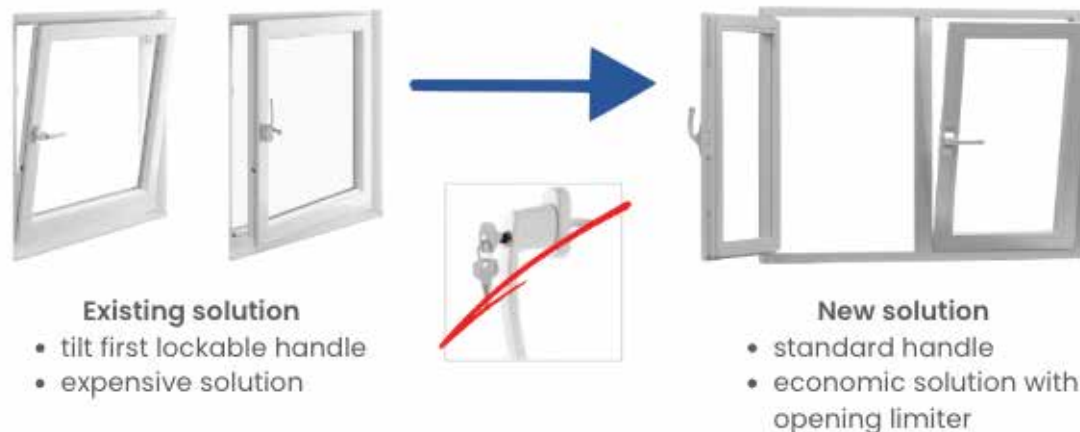
Mašine za sječenje lima namijenjene su za poprečno, te za uzdužno sječenje lima. Mašine za ručno sječenje pojednostave poprečno sječenje lima na mjeru i olakšaju rad. Mašine za automatsko sječenje povećavaju i poboljšavaju produktivnost proizvodnje limenih profila, te garantuju kvalitetno i precizno sječenje lima.

STROJGRADNJA SAS
Stanko Arzenšek s.p.
Krtince 11C, 3241 Podplat, Slovenija
Telefon: +386 (0)3 810 41 10
E-mail: info@strojgradnja-sas.si
Web: www.strojgradnja-sas.si

ARX – OGRANIČIVAČ OTVARANJA "TILT FIRST"

Povećana sigurnost bez potrebe za dodatnim nadogradnjama sistema.

- Pogodan za nadogradne i skrivene šarke, kao i za stalne i varijabilne espagnolette mehanizme.
- Ograničivač omogućava da se funkcija ručno isključi prilikom čišćenja prozora.
- Ograničivač otvaranja mora biti integrisan u TILT FIRST sistem.

■ GLAVNE PREDNOSTI

- Ograničivač otvaranja je dodatni dio koji se može montirati na postojeću centralnu bravu.
- Isti ograničivač je kompatibilan sa PVC, ALU i drvenim prozorima.
- Ugradnja zahtijeva minimalno vrijeme za realizaciju.
- Nisu potrebne izmjene u postojećem portfoliju proizvoda.

■ EKONOMIČNA NADOGRADNJA

- Koristi se standardna kvaka sa ograničivačem otvaranja.
- Jednostavno se montira na postojeću centralnu bravu.
- Redosljed otvaranja: kip → otključavanje → okretanje za potpuno otvaranje.

■ SIGURNOST DJECE

- Djeca ne mogu potpuno otvoriti prozor.
- Idealno za vrtiće, škole i dječije sobe.
- Dokazano sigurno i jednostavno za korištenje.

■ ZAŠTITA OD PROVALE

- Provalnici često iskorištavaju funkciju kipanja.
- Ograničivač omogućava samo ventilaciju.
- Povećana sigurnost bez potrebe za dodatnim nadogradnjama sistema.

ARX
The Hardware.

Sfera 2026

ELEKTROTEH

KONFERENCIJA & SAJAM

NOVEMBAR

11. - 12.11.2026.

HOTEL HILLS

SARAJEVO

Stručni događaj posvećen savremenim rješenjima u oblasti elektrifikacije, elektro opreme i rasvjetnih sistema

- Najnoviji trendovi i inovacije
- Savremena elektro oprema i standardi
- LED i pametna rasvjeta
- Energetska efikasnost
- Networking i poslovne prilike

PODZEMNA DŽAMIJA SLOBODANA MALDINIJA: ARHITEKTURA TIŠINE IZMEĐU KAMENA I KOSMOSA

Projekat istražuje arhitekturu kao čin poniznosti — kao prostorni ekvivalent sedžde — gdje se silazak u dubinu kamena preobražava u introspektivno iskustvo. U tom kontekstu, džamija ne djeluje kao objekat reprezentacije, već kao medijum tihe kontemplacije, uspostavljajući dijalog između čoveka, geološkog vremena i beskonačnosti kosmosa.

*„Putniče, izuj obuću od praha, jer ulaziš u srce zemlje.
Iznad tebe je samo nebo, pod tobom samo pesak,
a oko tebe tišina koja pamti večnost.
Neka tvoj glas ovde bude šapat vetra,
a tvoje srce otvoreno kao krug iznad tebe,
jer ovde se svetlost klanja kamenu,
a čovek pronalazi sebe u miru Stvoritelja.“
- Slobodan Maldini*

U ekstremnim uslovima pustinje, gde horizont briše granice između zemlje i neba, ovaj projekat podzemne džamije redefiniše odnos arhitekture, prirode i duhovnosti kroz radikalnu strategiju povlačenja. Umesto izgradnje forme iznad tla, prostor je oblikovan subtraktivno — kao

pažljivo artikulisana praznina uklesana u masiv zlatnožutog peščara. **Kroz minimalna sredstva — kamen, svetlost, vodu i pesak — uspostavlja se kompleksan prostorni i simbolički sistem u kojem se materijalno i nematerijalno neprestano prepliću.**

Centralni oculus funkcioniše kao kosmička osovina prostora, uvodeći cikličnu igru svetlosti i tame, dok prisustvo peska kao promenljivog elementa transformiše enterijer u vremenski proces. Programske celine, uključujući prostor abdesta i uzdignutu žensku galeriju, integrisane su u monolitnu strukturu bez narušavanja njenog kontinuiteta, čime se postiže jedinstvena prostorna koherencija i senzorna redukcija. Projekat istražuje arhitekturu kao čin poniznosti — kao prostorni ekvivalent sedžde

— gde se silazak u dubinu kamena preobražava u introspektivno iskustvo. U tom kontekstu, džamija ne deluje kao objekat reprezentacije, već kao medijum tihe kontemplacije, uspostavljajući dijalog između čoveka, geološkog vremena i beskonačnosti kosmosa.

■ PODZEMNI HRAM TIŠINE

U radikalnoj suprotnosti sa ikonografijom islamske sakralne arhitekture, koja se kroz istoriju afirmisala vertikalom kupola i minareta kao gestom prisustva u pejzažu, ovaj projekat bira strategiju potpunog povlačenja. U beskraju pustinjske ravni, gde horizont briše razliku između neba i zemlje, arhitektura odbacuje reprezentaciju i preuzima ulogu supstrata — ne kao objekat, već kao odsustvo, kao pažljivo oblikovana praznina uklesana u zlatnožuti pešćar. Time se ostvaruje suptilan, ali duboko promišljen obrt: umesto da označi mesto, džamija ga poništava, transformišući ga u prostor introspekcije.

■ ARHITEKTONSKA SRŽ: TOPOGRAFIJA PRAZNINE

Osnovna prostorna logika projekta zasniva se na ideji negativne arhitekture — prostoru koji nije građen, već oduzet. Ulaz nije artikulisan kao portal, već kao diskretna incizija u tlu, gotovo geološki rez koji upućuje na skriveni svet ispod površine. Ovaj gest dematerijalizacije ulaza briše granicu između prirodnog i artificijelnog, uvodeći korisnika u proces postepenog otkrivanja.

Unutrašnji prostor organizovan je kao monumentalna, geometrijski disciplinovana šupljina, čiji zidovi zadržavaju taktilnu autentičnost sirovog kamena. Nosiva struktura nije eksplicitno izražena; monolitna masa peščara preuzima ulogu

konstrukcije, omogućavajući kontinuitet prostora bez vizuelnih prekida. Odsustvo stubova ne predstavlja samo tehnički izazov, već i svesnu prostornu odluku: eliminacijom vertikalnih elemenata postiže se jedinstvena percepcija beskonačne unutrašnje komore. Programske celine — prostor za molitvu, galerija za žene i zona abdesta — integrisane su u ovu monolitnu matricu bez narušavanja njene primarne čitljivosti. Lebdeća galerija, diskretno usađena u zidnu masu, ostvaruje se kao gotovo nematerijalni rez, dok se sistemi za vodu odvijaju kroz skrivene kanale, evocirajući arhaične tehnike upravljanja resursima u ekstremnim klimatskim uslovima. Materijalnost je svedena na minimum: kamen, voda i svetlost postaju jedini nosioci arhitektonske artikulacije.

■ DIJAŁOG SA NEBOM I PESKOM: KOSMIČKA OSOVINA PROSTORA

Centralni motiv projekta predstavlja kružni otvor u tavanici — oculus — koji uspostavlja vertikalnu vezu između podzemnog prostora i beskrajnog neba.

Ovaj element funkcioniše kao primarni regulator svetlosti, ali i kao simbolička osovina koja povezuje zemaljsko i kosmičko. Tokom dana, sunčeva svetlost prodire u enterijer u obliku oštro definisanih zraka, koji se pomeraju u skladu sa solarnim ciklusom, aktivirajući površine zidova i reljefne arabeske u stalno promenljivom ritmu. **Svetlost ovde nije statičan fenomen, već vremenski medijum — instrument koji meri prolaznost i istovremeno oblikuje percepciju prostora. Noću, oculus preuzima ulogu kadra za posmatranje neba, transformišući enterijer u opservatorijum tišine.**

Zvezdano nebo, oslobođeno svetlosnog zagađenja, postaje sastavni deo arhitektonskog iskustva, uvodeći dimenziju beskonačnosti u zatvoreni prostor. Posebnu slojevitost ovom dijalogu daje prisustvo peska. Kroz otvor, sitne čestice pustinje neprestano ulaze u enterijer, taložeći se u centralnoj zoni i formirajući dinamičnu, efemernu strukturu — živu dinu koja se menja pod uticajem vetra i vremena. Ovaj fenomen briše granicu između enterijera i eksterijera, između stabilnog i promenljivog, uvodeći ideju entropije kao sastavnog dela arhitekture. Prostor time postaje proces, a ne konačno stanje.

■ DUHOVNI DOŽIVLJAJ: ARHITEKTURA KAO INTROSPEKTIVNI INSTRUMENT

Kretanje kroz džamiju oblikovano je kao sekvenca postepenog uranjanja — od zaslepljujuće svetlosti pustinje ka kontrolisanoj tami podzemlja. Silazak stepenicama nije samo funkcionalni element, već ritualni čin, prostorna metafora introspekcije i odvajanja od spoljašnjeg sveta. U enterijeru, akustika tišine postaje jednako važna kao i vizuelni doživljaj.

Debeli kameni zidovi apsorbuju spoljašnje zvuke, dok diskretno prisustvo vode u zoni abdesta uvodi jedva čujan, ali stalni auditivni sloj — podsećanje na život u njegovom najosnovnijem obliku. Svetlost, filtrirana kroz oculus, modeluje prostor u neprekidnoj igri kontrasta, gde senka nije odsustvo, već aktivni gradivni element. Ova džamija ne teži monumentalnosti kroz dimenziju ili dekoraciju, već kroz intenzitet iskustva. Njena snaga leži u redukciji, u svesnom odricanju od viška, u insistiranju na esencijalnom. Kao takva, ona se može razumeti kao arhitektonski manifest poniznosti: prostor koji ne nameće, već prihvata; koji ne dominira, već sluša. U tom smislu, projekat prevazilazi svoju funkcionalnu ulogu i postaje medijum — tihi posrednik između čoveka, prirode i transcendencije.

■ SIMBOLIČKA MATRICA: ARHITEKTURA KAO KOSMOLOŠKI NARATIV

U ovom projektu, simbolika nije nadograđena na formu kao dekorativni sloj, već je konstitutivni princip iz kojeg forma uopšte nastaje. Svaki prostorni potez, svaki rez u masivu i svaki snop svetlosti artikulišu jedno koherentno duhovno polje značenja. Džamija se, stoga, ne može čitati isključivo kao tipološki odgovor na versku funkciju, već kao precizno konstruisan arhitektonski narativ — putanja unutrašnjeg preobražaja koja se odvija kroz materiju, svetlost i vreme.

■ PONIZNOST I POVRATAK ZEMLJI: TOPOGRAFIJA SEDŽDE

Temeljni simbolički gest projekta sadržan je u samoj odluci o ukopavanju. Arhitektura ovde ne teži uzdizanju, već spuštanju — ne transcendenciji kroz visinu, već kroz dubinu. Ovaj obrt u odnosu na klasične

sakralne paradigme artikuliše prostor kao produženu, kolektivnu sedždu, gde se čin pokornosti ne završava gestom tela, već postaje stanje prostora. Silazak ispod nivoa pustinje briše vizuelni kontakt sa horizontom, koji u ovom kontekstu prestaje da bude mera sveta. Umesto njega, uvodi se unutrašnja orijentacija — ka tami, tišini i sopstvenom biću. Arhitektura time postaje instrument poništavanja ega: ona ne uzdiže pojedinca, već ga vraća osnovi, zemlji kao primarnom elementu postojanja.

■ OCULUS KAO ONTOLOŠKA OSOVINA: MANIFESTACIJA JEDINSTVA

U odsustvu kupole kao posredovane slike neba, oculus preuzima ulogu neposrednog ontološkog spoja između zemaljskog i kosmičkog. **Njegova savršena kružna forma ne predstavlja samo geometrijsku čistotu, već kondenzuje ideju tevhida — jedinstva koje nadilazi svaku dualnost.**

Vertikalna osovina koju oculus uspostavlja nije samo vizuelna, već egzistencijalna. Pogled usmeren kroz otvor ne nailazi na prepreku, ne filtrira se kroz slojeve konstrukcije, već se direktno projicira u beskonačnost. Time se briše distanca između unutrašnjeg i spoljašnjeg, između subjekta i univerzuma. Krug, kao arhetipski oblik bez početka i kraja, ovde funkcioniše kao „oko prostora“, ali i kao „oko srca“ — tačka u kojoj se percepcija i kontemplacija stapaju u jedinstveno iskustvo. U tom smislu, oculus nije samo arhitektonski element, već fokus duhovne koncentracije.

■ PESAK I ENTROPIJA: TEMPORALNOST PROSTORA

Jedan od najradikalnijih aspekata ovog projekta jeste prihvatanje promenljivosti kao integralnog dela arhitekture. Ulazak peska kroz oculus uvodi dimenziju vremena u prostor koji bi inače bio percipiran kao statičan i večan. Pesak ovde deluje kao prirodni instrument merenja prolaznosti — svojevrsni živi peščani sat u kojem svako zrno označava trenutak. Međutim, za razliku od mehaničkih merača vremena, ovaj proces je nepredvidiv, podložan vetru, sezoni i slučajnosti. Time se prostor oslobađa determinisanosti i ulazi u domen otvorenog, neprekidnog postojanja. Simbolika fana — prolaznosti — materijalizuje se kroz ovu stalnu transformaciju. Džamija nikada nije ista; njena unutrašnjost se neprestano preoblikuje, podsećajući vernika na krhkost i privremenost svakog oblika postojanja. Istovremeno, prisustvo peska uspostavlja direktnu vezu sa idejom porekla i kraja: čovek stoji na materijalu koji ga definiše i kojem se vraća.

■ SVETLOST I SENKA: FENOMENOLOGIJA OTKRIVANJA

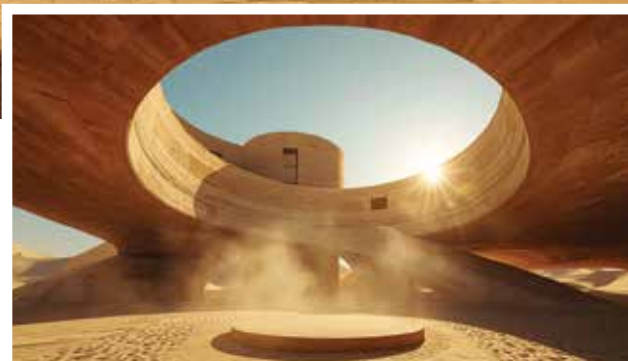
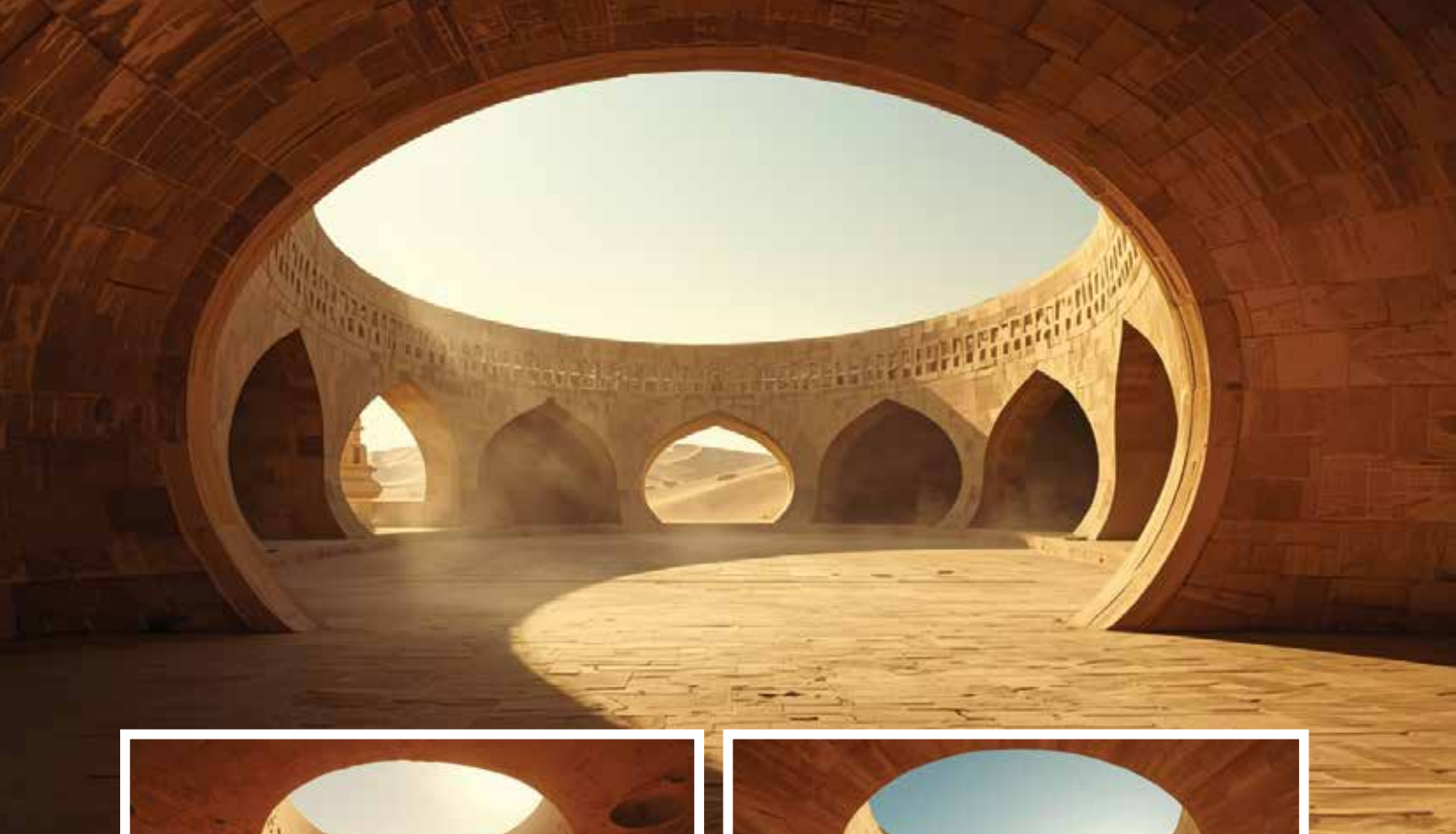
Svetlost u ovom prostoru nije samo sredstvo osvetljenja, već epistemološki alat — način na koji se istina postepeno otkriva. Odnos između osvetljenih i tamnih zona artikuliše dualitet Zahir i Batin, vidljivog i skrivenog, kao dinamičan proces, a ne statičnu

opoziciju. Tamni, pećinski delovi prostora funkcionišu kao rezervoari introspekcije, zone u kojima se percepcija usporava i okreće ka unutra. Nasuprot njima, snopovi svetlosti koji prodiru kroz oculus deluju kao precizno usmereni rezovi, koji ne osvetljavaju sve, već selektivno otkrivaju. Poseban sloj značenja ostvaruje se kroz interakciju svetlosti i kaligrafije. Natpisi na zidovima nisu uvek u potpunosti vidljivi; oni se pojavljuju i nestaju u skladu sa kretanjem sunca, zahtevajući od posmatrača strpljenje i pažnju. Istina, u ovom kontekstu, nije data kao konstanta, već kao proces otkrivanja koji zahteva vreme.

■ KAMEN KAO APSOLUTNA KONSTANTA: ONTOLOGIJA TRAJANJA

U kontrastu sa promenljivošću peska i efemernošću svetlosti, kamen predstavlja stabilnu osnovu — materijalnu manifestaciju postojanosti. Njegova masa, težina i taktilnost uspostavljaju osećaj sigurnosti i kontinuiteta koji nadilazi vremenske tokove. Zlatnožuti peščar, iako geološki oblikovan kroz milenijume, u ovom kontekstu deluje kao

gotovo večan element. Njegova sposobnost da nosi ogromna opterećenja bez vidljive strukturalne artikulacije dodatno naglašava ideju iman-a — čvrste, neuzdrmane vere koja opstaje uprkos spoljašnjim promenama. Kamen ovde nije samo konstruktivni medij, već i ontološki oslonac prostora: tačka stabilnosti oko koje se odvijaju svi ostali, promenljivi fenomeni.

■ IZOLACIJA I REDUKCIJA: ARHITEKTURA ESENCIJALNOG

Završni sloj simbolike projekta manifestuje se kroz radikalnu redukciju elemenata. Silazak pod zemlju nije samo prostorni, već i egzistencijalni čin — ulazak u stanje izolacije koje podseća na praksu itikafa, povlačenja iz sveta radi duhovne koncentracije. Eliminacijom vizuelnih i auditivnih distrakcija, prostor se svodi na tri osnovna elementa: kamen, pesak i nebo. Ova elementarna trijada formira zatvoren, ali istovremeno beskonačan sistem u kojem se čovek suočava sa sopstvenim postojanjem bez posrednika. **U tom ogoljenom ambijentu, arhitektura prestaje da bude objekat percepcije i postaje stanje svesti. Njena uloga nije da impresionira, već da pročisti — da ukloni suvišno i ostavi samo ono što je nužno.** U celini posmatrano, simbolička struktura ove podzemne džamije funkcioniše kao precizno orkestriran odnos između trajnog i prolaznog, vidljivog i skrivenog, materijalnog i duhovnog. Ona ne

nudi gotove odgovore, već postavlja prostor u kojem se pitanja mogu tiho oblikovati — između kamena, svetlosti i beskraja.

■ MATERIJALNOST I PROSTORNA ARTIKULACIJA: IZMEĐU ASKETIZMA I ELEMENTARNOG

U ovom projektu, arhitektura se uspostavlja kao radikalno redukovan sistem u kojem se briše granica između građenog i zatečenog, između intervencije i pejzaža. Umesto da konstruiše formu koja se suprotstavlja pustinji, objekat se razvija kao njen produžetak — kao pažljivo orkestrirana transformacija postojećeg geološkog masiva u prostor duhovne koncentracije. Asketski minimalizam ovde nije estetski izbor u užem smislu, već nužan rezultat konceptualne doslednosti: eliminacijom suvišnog, arhitektura se vraća elementarnom.

■ INTEGRACIJA SA TERENOM: ARHETIP PEĆINE KAO PROSTORNI MODEL

Primarna strategija projekta zasniva se na potpunoj integraciji sa terenom, gde se arhitektonska intervencija svodi na proces izdublivanja i artikulacije mase. Džamija nije postavljena kao objekat na površini, već kao unutrašnji prostor planete — svojevrsna veštački inicirana pećina koja zadržava sve karakteristike prirodnog utočišta.

Zidovi, formirani od masivnih blokova zlatnožutog peščara, zadržavaju grubu teksturu i nepravilnosti obrade, čime se naglašava kontinuitet sa prirodnim okruženjem. Ova taktilna autentičnost materijala uspostavlja neposredan odnos između korisnika i prostora: dodir kamena postaje deo iskustva, a ne samo njegova pozadina. Konstrukcija je implicitna, gotovo nevidljiva. Monolitnost mase omogućava eliminaciju klasičnih nosivih elemenata, čime se postiže jedinstvena prostorna koherencija.

Odsustvo stubova i greda ne samo da otvara vizuelno polje, već i pojačava utisak boravka unutar prirodne formacije — prostora koji nije sastavljen, već otkriven. Istovremeno, duboko ukopavanje obezbeđuje izuzetne mikroklimatske performanse. **Termalna inercija kamena stabilizuje temperaturu, stvarajući prijatan ambijent koji je u oštrm kontrastu sa ekstremnim uslovima pustinje. Arhitektura tako ne posreduje između čoveka i prirode, već koristi njene inherentne potencijale.**

■ DINAMIČNA SKULPTURA OD PESKA: PROSTOR KAO PROCES

Jedan od najupečatljivijih aspekata projekta jeste uvođenje peska kao aktivnog prostornog elementa. Uklanjanjem tradicionalnog poda i prihvatanjem pustinje kao integralnog dela enterijera, arhitektura se otvara ka nepredvidivosti i promeni. Centralna zona ispod oculusa funkcioniše kao recipijent za pustinjski pesak, koji se pod uticajem vetra taloži i preoblikuje u kontinuiranoj varijaciji. Nastala dina nije statična kompozicija, već proces — stalno menjajuća skulptura koja reflektuje spoljašnje klimatske uslove. Ovaj pristup uvodi dimenziju entropije u arhitektonski sistem, gde kontrola ustupa mesto saradnji sa prirodnim silama. Prostor više nije konačno definisan, već otvoren za transformaciju, čime se briše granica između projektovanog i spontanog.

■ EPIGRAFIKA KAO RELJEF SVETLOSTI: MATERIJALIZOVANA REČ

U odsustvu kolorita i ornamentalnog bogatstva, dekorativni sloj prostora svodi se na kaligrafiju uklesanu u samu masu zida. Ova epigrafska intervencija nije dodatak, već integralni deo materijalne strukture — tekst koji ne lebdi na površini, već iz nje izrasta. Slova, izvedena u dubokom reljefu, reaguju na promene svetlosti, čineći natpise čas jasno čitljivim, čas gotovo nevidljivim. Time se uvodi dinamički odnos između značenja i percepcije: reč nije stalno prisutna, već se otkriva u vremenu. Prateći zakrivljenost zidova, kaligrafija dodatno naglašava kontinuitet prostora, transformišući arhitektonsku površinu u nosioca „žive“ tekture. Zid prestaje da bude neutralna granica i postaje aktivni medijum komunikacije.

■ MIHRAB I AKUSTIČKI AMBIJENT: REDUKCIJA KA SUŠTINI

Mihrab, kao ključni orijentacioni element, sveden

je na krajnju formalnu jednostavnost — vertikalnu pukotinu u zidu, gotovo geološki rez koji upućuje na pravac molitve bez potrebe za dodatnom artikulacijom. Njegova dubina i usmerenost stvaraju osećaj koncentracije, fokusirajući pažnju bez vizuelne distrakcije. Diskretno osvetljenje, bilo reflektovano sa peska ili pažljivo skriveno, dodatno naglašava njegovu prisutnost, ali bez narušavanja opšteg asketskog karaktera prostora.

■ LITOLOGIJA ARHITEKTURE: SUBTRAKCIJA, MASA I POETIKA EROZIJE

U ovom projektu, kamen ne učestvuje u arhitekturi kao obloga ili sekundarni konstruktivni sloj, već kao njena ontološka osnova. Materijal, struktura i prostor stapaju se u jedinstvenu geološku operaciju, u kojoj se arhitektura ne dodaje pejzažu, već se iz njega izvodi. Takav pristup uspostavlja kontinuitet između prirodnog i artificijelnog, brišući granicu između procesa građenja i procesa nastanka stene.

■ NEGATIVNI PROSTOR: DISCIPLINA ODUZIMANJA

Primarna tehnika oblikovanja prostora zasniva se na principu subtrakcije — arhitektura se ostvaruje kroz čin uklanjanja materijala, a ne njegovog dodavanja. **Ovaj postupak zahteva izuzetnu preciznost i duboko razumevanje geološke strukture, jer svaka intervencija direktno utiče na stabilnost i čitljivost celokupnog volumena.**

Zidovi nisu podignuti, već oslobođeni iz masiva. Njihova donja zona zadržava sirovu, gotovo arhaičnu teksturu, sa jasno vidljivim slojevima sedimentacije. Ovi slojevi funkcionišu kao prirodni arhiv vremena — zapis o procesima koji su oblikovali pejzaž mnogo pre ljudske intervencije. Arhitektura time ne briše istoriju mesta, već je čini vidljivom i čitljivom.

Kako se površine uzdižu ka oculusu, obrada kamena postaje sve finija. Ovaj postepeni prelaz od grubog ka uglačanom ne predstavlja samo tehničku gradaciju, već i simboličku putanju: materijal se transformiše paralelno sa iskustvom prostora, od težine i hrapavosti ka svetlosti i jasnoći.

■ ZLATNOŽUTI PEŠČAR: PERFORMATIVNA MATERIJALNOST

Izbor peščara kao osnovnog materijala nije uslovljen isključivo dostupnošću, već njegovim izuzetnim performativnim svojstvima. Kao sedimentna stena, on poseduje specifičnu poroznost i termalnu inerciju koje direktno utiču na mikroklimu i akustiku prostora. Masivni zidovi deluju kao regulator temperature, akumulirajući toplotu tokom dana i postepeno je oslobađajući u noćnim satima.

Ovaj pasivni sistem omogućava stabilan unutrašnji ambijent bez potrebe za dodatnim tehničkim intervencijama, čime arhitektura ostaje u potpunosti u skladu sa svojim minimalističkim principima. Istovremeno, blaga poroznost kamena utiče na akustičke karakteristike prostora. Umesto refleksije i pojačavanja zvuka, površine ga delimično apsorbuju, stvarajući prigušen, dubok ton koji doprinosi atmosferi sabranosti. Molitva se ne rasipa u prostoru, već ostaje koncentrisana, gotovo materijalna.

■ KIKLOPSKA STABILNOST: KONSTRUKCIJA BEZ VIDLJIVE KONSTRUKCIJE

Strukturna logika projekta oslanja se na princip masivnosti i kontinuiteta materijala. U zonama gde je neophodno premostiti otvore ili formirati

prolaze, koriste se monumentalni kameni arhitravi, čija dimenzija i težina evociraju najranije forme sakralne gradnje. **Ovi elementi funkcionišu u potpunosti u skladu sa gravitacionim principima, prenoseći opterećenje direktno na nosive zone bez potrebe za dodatnim ojačanjima. Njihova prisutnost nije naglašena dekorativno, ali se jasno očitava kroz proporciju i odnos prema prostoru.**

Posebnu pažnju zaslužuje način spajanja blokova. Precizno obrađene kontaktne površine omogućavaju njihovo naleganje bez upotrebe vidljivog vezivnog materijala. Rezultat je utisak kontinuiteta — kao da je čitav prostor izdubljen iz jednog jedinog kamenog tela. Ova iluzija monolitnosti dodatno pojačava percepciju stabilnosti i trajnosti.

■ ESTETIKA EROZIJE: PROJEKTOVANA PRIRODNOST

Jedan od suptilnijih, ali ključnih aspekata projekta jeste namerno uvođenje „kontrolisane nepravilnosti“ — formalnog jezika koji imitira prirodne procese erozije. Umesto oštih ivica i geometrijske rigidnosti, prostorni elementi oblikovani su sa blagim zaobljenjima, kao da su podložni dugotrajnom delovanju vetra i peska. Stepeništa, otvori i prelazi između površina gube svoju strogu definiciju, prelazeći u mekše, fluidnije forme. Ovaj pristup ne samo da doprinosi

Zvezdano nebo, oslobođeno svetlosnog zagađenja, postaje sastavni deo arhitektonskog iskustva, uvodeći dimenziju beskonačnosti u zatvoreni prostor.

vizuelnoj integraciji sa pustinjским okruženjem, već i utiče na taktilni doživljaj prostora, čineći ga prijemčivijim i bližim ljudskom telu. Dodatni sloj ove estetike ostvaruje se kroz inkorporaciju peska u samu arhitektonsku strukturu. „Džepovi“ u podnožju zidova prihvataju i zadržavaju pesak koji ulazi kroz oculus, stvarajući prelaznu zonu između čvrstog i sipkog, između stabilnog i promenljivog. Time se dodatno briše granica između enterijera i eksterijera.

■ ZAKLJUČAK

Podzemna džamija u pustinji demonstrira kako arhitektura može postati medijum tišine i introspektivnog susreta sa beskonačnim. Umesto da dominira pejzažom, ona se povlači, oslobađajući prostor unutrašnjeg mira i sabranosti. Svaki kamen, svaka zraka svetlosti i svaka dinamična promena peska reflektuje neprekidni dijalog između čoveka, prirode i duhovnog.

Ovaj projekt nije samo hram vere; on je eksperiment prostorne i senzorne poezije, gde subtraktivna arhitektura i sirovi materijal oblikuju unutrašnji svet posetioca. Kroz minimalizam i integraciju sa geološkom srži pustinje, ostvaruje se prostor koji ostaje trajno veran konceptu poniznosti, introspektivnog spuštanja i kontemplacije, potvrđujući da prava arhitektura ne mora biti glasna da bi bila veličanstvena.

BUDUĆNOST S TRADICIJOM

SIGURNA VRIJEDNOST OD 1874.

Geberit je već decenijama pionir u sanitarnoj industriji. Inovativnost i proizvodi visokog kvaliteta za sanitarnu tehniku i kupatila kontinuirano postavljaju nove standarde.

TUŠ WC UREĐAJI: HIGIJENA I EKOLOŠKA OSVIJEŠTENOST U SKLADU

Kakav je utjecaj tuš WC uređaja na okoliš? To je pitanje koje sebi ekološki osviješteni korisnici često postavljaju prilikom opremanja ili renoviranja kupatila.

Voda umjesto papira: Geberit AquaClean tuš WC uređaji imaju manji ekološki otisak od klasičnih WC školjki

Geberit AquaClean tuš WC uređaji imaju manji ekološki otisak od klasičnih WC školjki tokom cijelog svog životnog ciklusa. Ovo je primjer kako higijena i ekološka osviještenost mogu ići ruku pod ruku. Kakav je utjecaj tuš WC uređaja na okoliš? To je pitanje koje sebi ekološki osviješteni korisnici često postavljaju prilikom opremanja ili renoviranja kupatila. Analiza Geberit AquaClean modela pokazuje: tokom cijelog životnog ciklusa, tuš WC uređaji imaju bolje performanse od

klasičnih WC školjki, uprkos dodatnoj potrošnji vode i električne energije. Osnova ove procjene je potencijal globalnog zagrijavanja (GWP).

■ TOALETNI PAPIR KAO FAKTOR OKOLIŠA

Za klasične WC školjke, potrošnja papira je najveći faktor koji utječe na njihov utjecaj na okoliš. Proizvodnja toaletnog papira zahtijeva velike količine drveta, vode i energije. U prosjeku, domaćinstvo sa četiri člana potroši oko 15 kilograma toaletnog papira

godišnje. Tuš WC uređaji smanjuju tu potrošnju za više od 40 posto. Modeli s ugrađenom sušilicom, poput AquaClean Mera tuš WC uređaja, mogu čak i u potpunosti eliminisati upotrebu toaletnog papira.

Potrošnja minimalne količine vode Suprotno uvriježenom mišljenju, tuš WC uređaji značajno ne povećavaju potrošnju vode. **Ugrađena funkcija bidea zahtijeva samo 0,5 do 1 litru vode po korištenju. Tokom godine to znači samo oko 2 do 3 posto veću potrošnju vode – uz primjetno veću udobnost i higijenu.**

■ POTROŠNJA ENERGIJE UPOREDIVA S UOBIČAJENIM KUĆANSKIM APARATIMA

U stanju pripravnosti, Geberit AquaClean tuš WC uređaji troše manje od 0,5 vata – što je uporedivo s televizorom. Godišnja potrošnja električne energije ovisi o modelu, korištenju i postavkama. Na primjer, Geberit AquaClean Alba troši otprilike četvrtinu električne energije koju troši standardni frižider. Svi modeli su u skladu s europskim zahtjevima ekodizajna i imaju način rada za uštedu energije.

■ POTENCIJAL ZA DALJNJA POBOLJŠANJA

Ekološki otisak može se dodatno optimizirati - na primjer, korištenjem recikliranog toaletnog papira, električne energije iz obnovljivih izvora energije i dvostrukim sistemom ispiranja s minimalnim količinama ispiranja. **Geberit AquaClean Sela to dobro ilustrira: kada se ovi faktori kombiniraju, potencijal globalnog zagrijavanja smanjuje se za gotovo polovinu.**

■ IZGRAĐENO ZA IZDRŽLJIVOST

Svi Geberit AquaClean modeli dizajnirani su za dug vijek trajanja. Keramika se proizvodi u Geberitovim europskim tvornicama, a tehničke jedinice se sastavljaju u Švicarskoj. Rezervni dijelovi imaju garanciju od

Geberit AquaClean Mera tuš WC uređaj nudi potpunu udobnost.

U stanju pripravnosti, AquaClean tuš WC uređaj troši otprilike koliko i televizor u istom načinu rada.

najmanje deset godina nakon prestanka proizvodnje proizvoda – što podržava dugotrajnu upotrebu i smanjuje otpad.

■ TRANSPARENTNOST PUTEM DEKLARACIJA O EKOLOŠKIM PROIZVODIMA

Geberit dokumentira utjecaj na okoliš svakog AquaClean uređaja u Izjavi o utjecaju na okoliš (EPD). To pokriva cijeli životni ciklus – od ekstrakcije sirovina do rada. „Održivost se

temelji na činjenicama. Zato sve bitne podatke transparentno objavljujemo“, ističe Mark Schneider, voditelj korporativne održivosti u Geberitu.

■ GEBERIT

*Geberit prodaja d.o.o.
Predstavništvo u BIH
Magistrala 14, 71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 867-680
E-mail: info.ba@geberit.com
Web: www.geberit.ba*

KREIRANJE ATMOSFERE KROZ SPEKTAKULARAN DIZAJN

Skye Niseko, Hokkaido, Japan

Otvoreno 2018., odmaralište Skye Niseko na Hokkaidu jedan je od najboljih skijaških hotela na svijetu. Višegodišnji proces projektiranja hotela rezultirao je zapanjujućom zgradom koja je savršeno prilagođena krajoliku, kako iznutra tako i izvana.

Arhitekt: Architectus,
Wilson Associates

Tip objekta: Hotel
Završetak izgradnje:
2018

KNAUF proizvodi:
AQUAPANEL® Cement
Board Indoor

Područje primjene
Knauf proizvoda:
5,100m² unutarnjih
zidova

AQUAPANEL®

Build on us.

SKYE NISEKO

Hotel je nastao zahvaljujući bliskoj suradnji između australske arhitektonske grupe Architectus, koja je dizajnirala cjelokupnu strukturu, i ureda za dizajn enterijera Wilson Associates, koja je bila odgovorna za sve unutarnje prostorije. Izvana, zaobljena vanjšina zgrade uklapa se u "vjetrove koji brišu" doline Niseko, dok su iznutra odabrani materijali koji odišu nenametljivom elegancijom i ugodnom atmosferom.

Kako je područje izvorno bilo poznato po onsen kupkama bogatim mineralima, dizajn spa zone bio je posebno važan element. Za unutarnje zidove tri onsen kupke u odmaralištu Skye Niseko morao se pronaći materijal koji bi mogao izdržati vlagu i toplinu, ali ipak dati arhitektima dovoljno kreativnog prostora za dizajn atmosfere prostorija. AQUAPANEL® Cement Board Indoor je odabrana kao savršeno rješenje za unutarnje zidove onsen kupki i kupaonica.

AQUAPANEL® Cement Board Indoor izrađena je od portland cementa s obloženom mrežom od staklenih vlakana ugrađenom na obje strane. Ovo cementnu ploču čini 100% vodootpornom, kao i otpornom na buđ i plijesan, što znači da vlaga više nije problem u toplicama ili kupaonicama Skye Niseko resorta. Teži samo 11 kg/m², te je stoga AQUAPANEL® Cement Board Indoor vrlo jednostavna za rukovanje, a instalacije stropova su mnogo lakše. Cementna ploča također može podržati pločice do 50 kg/m² i kvalitetu površine do razine Q4, omogućavajući spektakularne mogućnosti dizajna. Time su stvoreni savršeni uvjeti za opuštajuću atmosferu u kojoj gosti mogu stvoriti prekrasne uspomene u odmaralištu Skye Niseko.

AQUAPANEL® Cement Board Indoor je savršena ploča za iznimno laganu izvedbu, pouzdanost i stabilnost čak i u najizazovnijim mokrim i vlažnim uvjetima, kao što su javni tuševi i kupaonice, wellness područja, bazeni, hidromasažne kade i još mnogo toga.

Čvrsto smo uvjereni da su naši proizvodi i sustavi idealna rješenja za sve zahtjeve vrhunске arhitekture. Kroz našu tehničku dokumentaciju možete pronaći rješenja za različite potrebe, ali kako bismo osigurali

da su rješenja optimizirana za Vaše potrebe i zaokružili cijelu priču Knaufa u arhitekturi, naš tim je na raspolaganju za arhitektonsko savjetovanje i pomoć pri razradi projekata.

KNAUF ARHITEKTONSKO SAVJETOVANJE

- Specifičan pristup projektu za Vaš proces kreativnog planiranja
- Detaljno tehničko savjetovanje
- Specifikacije koje će vam pomoći da osigurate strukturni integritet i usklađenost s propisima
- Tehnička dokumentacija / CAD
- Izračun utroška materijala specifičan za projekt

KNAUF POMOĆ PRI IZVOĐENJU

- Stručna podrška izvođačima radova
- Koordinacija i podrška na gradilištu tijekom cijelog projekta
- Obuka za izvođače radova specifična za sustav na gradilištu
- Izrada uzornih zidova na gradilištu

Bez obzira želite li sugovornika u vašem kreativnom procesu ili stručni savjet u ispunjavanju regulatornih zahtjeva, imamo stručnjake koji će vas podržati. Slobodno nas kontaktirajte sa svim pitanjima, razmišljanjima ili zahtjevima koje biste mogli imati.

KNAUF CENTAR | SJEVER

Haris Hadžiosmanović | Procurist
dipl.ing.arh.

Šef tehničke službe

Mobitel: +387 61 224 868

e-Mail: haris.hadziosmanovic@knauf.com

Irma Bogdan | Ma.dipl.ing.arh.

Tehnički savjetnik

Mobitel: +387 62 988 080

e-Mail: irma.bogdan@knauf.com

KNAUF JUG

Ivan Primorac | Mag.ing.građ

Komercijalno-tehnički savjetnik

Mobitel: +387 62 346 055

e-Mail: ivan.primorac@knauf.com

KNAUF d.o.o. Sarajevo
Kolodvorska 11a, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Web: www.knauf.ba

Build on us.

EUROSAN MOSTAR
+387 36 342 220
info@eurosas.ba

ECOTIME SARAJEVO
+387 33 765 075
prodaja@ecotime.ba

EUROSAN BANJA LUKA
+387 51 456 652
info@eurosas.rs.ba

WEBSHOP

tesa® 60950
Samoljepljiva
protuklizna traka

TING d.o.o.
 Kulina bana b.b.
 72 230 Žepče
 ☎ +387 (032) 881-451
 📞 880-244
 ✉ ting@tingzepce.ba

**Caparol d.o.o.
Sarajevo**

Industrijska 27
 71240 Binježevo
 BiH
 Tel. +387 61 481 578
 info@caparol.ba

www.caparol.ba

☎ +385 95 3610 105
 ✉ hrvatska@deckman.hu

Gradinvest d.o.o. Prijedor
 Meše Selimovića 5,
 79 101 Prijedor, BiH
 ☎ +387 66 239 858
 +387 65 513 716
 ✉ gradinvest2@gmail.com

ATRIUS projekt
ATRIUS PROJEKT d.o.o.
 ul. Alije Izetbegovića
 ZPC Park, 1 sprat, p.p. 18 i 19
 75270 ŽIVINICE
 ☎ 035 772 678

PUT INŽENJERING

Put Inženjering d.o.o.
 Prva centralna radna 3
 22 330 Nova Pazova, Srbija
 Tel.: +381 22 215 22 25
 E-mail: mobeco@putinzenjering.com

hiCAD

hiCAD
 Branka Bajčića 9J, stan 32
 Novi Sad, Srbija
 Tel.: +381 63 54 33 78
 E-mail: office@hicad.biz

hansgrohe

HANSGROHE D.O.O.
 Oreškovićevo 6H
 1 10 010 Zagreb
 ☎ +385 1 5630 800
 www.hansgrohe.hr
 www.axor-design.com

Wienerberger d.o.o.
 Bulevar Meše Selimovića 81B
 www.wienerberger.ba
 ☎ +387 33 618 416

Mi povećavamo vrijednost Vašeg prostora.

Bulevar Meše Selimovića 81B - stan 404
 71 000 Sarajevo
 ☎ +387 62 436 525
 ✉ studio@studiozidovi.com
 www.studiozidovi.com

SANGRAD + AVP

SANGRAD + AVP
 Babonićevo 21
 10 000 Zagreb, Hrvatska
 ☎ +385 (0)1 4613052
 vedran.pedisic@sangrad.hr

Panasonic

Panasonic
 Hungary 1117
 Budapest, Aliz utca 3.
 Office Tower IV. 1st floor
 ☎ +36 70 668 6670
 ✉ agnes.szabo-jilek@eu.panasonic.com

**ŠIRBEGOVIĆ®
INŽENJERING**

☎ +387 35 700 000
 ✉ info@sirbegovic.com
 www.sirbegovic.com

XS ARCH & DESIGN d.o.o.
 U zgradi Bosmal City Centar
 Milana Preloga 12A
 71 000 Sarajevo

ALUKÖNIGSTAHL

ALUKOENIGSTAHL d.o.o.
 Milana Preloga 12,
 71 000 Sarajevo
 ☎ + 387 33 252 460
 ✉ office@alukoenigstahl.ba
 www.alukoenigstahl.ba

LUK d.o.o.
 Pijačna 14 C
 71 000 Sarajevo
 info@luk.ba
 +387 33 777 800
 www.luk.ba

Poslovni Centar ŠENTADA, Kolodvorska 11a
 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
 Tel: +387 33 711 090 ili 091
 Fax: + 387 33 664 368
 E-mail: info-ba@knauf.com
 Web: www.knauf.ba

m-Kvadrat

Put Famosa 38
 71 212 Hrasnica, Sarajevo
 Tel.: +387 33 742 200
 E-mail: info@tandbinvestment.com
 Web: www.tandbinvestment.com/

KOTO d.o.o.
 Ul. Branka Popovića broj 24 A
 78 000 Banja Luka
 Tel.: +387 51 963 565
 E-mail: office@koto.rs
 Web: www.koto.rs

m-Kvadrat

J.u.A Frischeis d.o.o.
 Ozrakovići bb
 71 300 Visoko
 Tel.: +387 (32) 732-800
 Web: www. www.frischeis.ba

FEAL d.o.o
 Za preradu aluminija

Trnska cesta 146
 88220 Široki Brijeg
 Bosna i Hercegovina

Tel: +387 39 704-269
 Fax: +387 39 704-358
 info@feal.ba

www.feal.ba

Valpaint design d.o.o.
 Dobrinjska do 27
 71210 Ilidža - Sarajevo
 Tel.: 033 626 134
 e-mail: valpaint@bih.net.ba
 www.valpaint.it

UPS SISTEMI

Trg Heroja 43, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
 Tel : 033 618 625, Email : info@baucommerce.ba

"MI SMO TU DA VAS POKRENEMO KADA DRUGI ZAKAŽU!"

TURALIBEGOVA 48. / 75000 TUZLA

+387 35 251 061

info@tehnograd.ba
 prodaja@tehnograd.ba

www.tehnograd.ba

Studio DVA d.o.o.
 ul. Barska 33.
 71 210 Ilidža
 +387 61 317 642
 +387 61 670 025
 info@dva.ba
 www.dva.ba

BH Aluminium d.o.o

Njegoševa bb, 75 440 Vlasenica
 E-mail: bhmarketing@alumil.com
 Web: http://www.alumil.ba/

KOVINOPLASTIKA
 SARAJEVO

Kovinoplastika d.o.o.

Safeta Zajke 107
 71000 Sarajevo

Tel.: +387 33 674 225

E-mail: kovinoplastika@kovinoplastika.ba
 Web: www.kovinoplastika.ba

Lukavac Cement d.o.o.
Lukavačkih brigada b.b.
75 300 Lukavac
Tel.: +387 35 552 158
Web: www.lukavaccement.ba

ARTING INVEST D.O.O.
M. G. Nikolajevića 3
78 400 Gradiška
+387 51 815 825
artinginvest@gradiska.com

DOKA Hrvatska d.o.o.
Predstavništvo u Bosni i Hercegovini
Ašikovac 6 | 71000 Sarajevo
M +387 61 205763 | www.doka.com
Formwork & Scaffolding. We make it work.

PROJEKTOVANJE
NADZOR
ENERGETSKO CERTIFICIRANJE
ZAŠTITA OD POŽARA
VODNI AKTI
OKOLINSKE DOZVOLE ISPITIVANJA
I MJERENJA

EUROING d.o.o. Buzimska broj 23. Bihac
Tel: +387 37 228 195 Fax: +387 37 228 194
www.euroing.ba

SART doo Sarajevo
Projektovanje, nadzor i inženjering
Vrbanja 4/1, 71000 Sarajevo, BiH
+387 33 742 360
info@sart.ba www.sart.ba

BITAS

Kneza Trpimira 20
88000 Mostar
+387 36 343 308
+387 63 313 650
info@bitas.ba
www.bitas.ba

IZOLATERSKI RADOVI U GRADITELJSTVU

Module One d.o.o. Brčko
Industrijska zona Brod bb
76100 Brčko
Tel: +387 49 212 222
Mail: info@module1.at
Web: www.module1.at

DECEUNINCK D.O.O.

Prvog marta bb
75 270 Živinice
Tel: +387 (0)35 773 313
Fax: +387 (0)35 773 312
E-mail: infobih@deceuninck.com
Web: www.deceuninck.ba

m-Kvadrat

Baumit d.o.o.
Sarajevo

ul. Osik br. 2b
71210 Ilidža
Tel.: +387 33/566-770
E-mail: info@baumit.ba
Web: www.baumit.ba

Gorenje Commerce d.o.o.

Ul. Kamenolom br.11
71 215 Blažuj-Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

Kontakt

adnan.bradarac@gorenje.com
+387 33 755 624

Tešanjka 24a,
10ti sprat, Avaz Twist Tower
Sarajevo, Bosnia and Herzegovina
T: +387 33 863 951
F: +387 33 869 008
info@nlogic.ba
www.nlogic.ba

TERRASIT INSULATION D.O.O.
Branilaca grada b.b.
Industrijska zona, 75320
Tel.: +387 35 705 163
E-mail: info@terrasit.com

Fundermax GmbH
Klagenfurter strasse 87-89,
9300 St. Veit/Glan, Austria
+385 91 111 0033
goran.tesic@fundermax.biz
www.fundermax.com

**ARHITEKTONSKI BIRO
ČOVJEK I PROSTOR d.o.o. MOSTAR**

Braće Fejića 32
88 000 Mostar
Mob.: Omeragić Mehmed, dipl.ing.arh.
+387 61 134 385
Omeragić Omar, MA dipl.ing.arh.
+387 61 394 892
Tel.: +387 36 552 452
E-mail: covjekiprostormo@gmail.com
cip_mo@bih.net.ba
Web: www.cip.ba

NOTA BENE

NB Atelier d.o.o.
 Vilsonovo šetaliste 10
 71 000 Sarajevo
 +387 33 879 366
 info@nb-atelier.com
 marketing@nb-atelier.com

Projektovanje i proizvodnja metalnih konstrukcija i obrada metala

A&F

A & F d.o.o. Jajce
 Tel: +387 30 657 987
 E-mail: info@aif.ba
 Adresa: Bage 5, 70101 Jajce, BiH

GEBERIT

Geberit prodaja d.o.o.
 Predstavništvo u BiH
 Magistrala 14, 71000 Sarajevo
 Tel.: +387 33 867-680
 E-mail: info.ba@geberit.com
 Web: www.geberit.ba

LIV Fluidmaster.
 Beautiful power of water

Liv Mont d.o.o.
 Džemala Bijedića bb do broja 42
 71 000 Sarajevo
 N/r: Eldin Bajramović

BOSSIN
 BETONSKI PROIZVODI

Ortiješ bb, 88000 Mostar, BiH
 +387 36 355 050
 +387 36 355 051
 info@bossin.ba

aliplast
 aluminium systems

Konjic 88 400
 +387 36 727 997
 biro@aliplast.ba
 www.aliplast.ba

EMERUS
 ALUMINIUM EXTRUSION

+387 39 701 240
 +385 1 2099 195
 prodaja@emerus.eu
 Knešpolje b.b., Široki Brijeg, Bosna i Hercegovina
 Avon Humboldta 4B, Zagreb, Hrvatska
 www.emerus.eu

REHAU Window Solutions

REHAU D.O.O.
 Rajlovačka bb, BA-71000 Sarajevo
 Tel.: +387 33 475 500
 Web: www.rehau.ba

FerroKeš
 GRAĐEVINSKA ARMATURA

FERRO-KEŠ d.o.o. Mostar
 Rodoč bb. Slobodna zona Hercegovina
 88 000 Mostar
 Tel.: +387 36 446 262
 E-mail: ferrokes@ferrokes.ba
 Web: www.ferrokes.ba

Proizvodnja armaturnih mreža i bigovanog željeza

e-pro

D.O.O. E-PRO ZA PROJEKTIRANJE, INŽINJERING I TEHNIČKO SAVJETOVANJE - BIHAĆ

Ali-Fehmije Džabića br. 5
 77 000 Bihać
 GSM: +387 61 773 596
 +387 62 994 345
 E-mail: info@e-pro.ba
 Web: www.e-pro.ba

AREL ZENICA
 OPŠTI I SPECIJALNI GRAĐEVINSKI POSLOVI

www.arel.ba

Preduzeće AREL je specijalizirana kompanija sa 70-godišnjim iskustvom u obavljanju svih vrsta armiračkih poslova i nalazi se na prvom mjestu u BiH i regionu u obavljanju istih i višegodišnjem iskustvu u izvođenju svih vrsta građevinskih radova objekata visokogradnje i niskogradnje.

alicetech studio

Alicetech d.o.o.
 Braće Pantić 6
 78 000 Banja Luka
 Tel.: +387 65 370 286
 E-mail: office@alice-tech.com
 Web: www.alice-tech.com

TECE
 close to you

TECE d.o.o.
 Gornjostupnička ulica 1 F
 10 255 Gornji Stupnik, Hrvatska
 Tel.: +385 1 3079 000
 E-mail: info@tece.hr

WINK HAUS

Mišel Mesarić
 Winkhaus Austria GmbH
 Oberfeldstr. 24
 5082 Grödig, Austria
 E-mail: misel.mesaric@winkhaus.at
 Tel: +385 98 699 131

m-Kvadrat

INTERPROJEKT
Mostar
Maršala Tita 254a
88104 Mostar
Bosna i Hercegovina

Tel. **036/ 55 51 31** info@interprojekt.ba
Fax. **036/ 55 57 31** www.interprojekt.ba

Projektovanje, savjetovanje i
istraživanje u građevinarstvu

ACO d.o.o.
Ismeta Alajbegovića Šerbe 12
71210 Sarajevo-Ilidža
Tel. +387 33 76 89 10
E-mail: aco@aco.ba
Web: www.aco.ba

BUILDING TRUST

SIKA BH d.o.o.
Džemala Bijedića 299, 71000 Sarajevo
TEL: +387 33 788 390
E-mail: infoba@ba.sika.com
Web: www.sika.ba

KÖMMERLING CHEMISCHE FABRIK GMBH

Zweibruecker Str. 200 | D-66954 Pirmasens
Phone: +49 6331 56-2000
info.koe@hbfuller.com
www.koe-chemie.de | www.hbfuller.com

AZ PROJEKTIRANJE I NADZOR D.O.O.
Otok br. 13
88 340 Grude

alternativa
Put Famosa 38
71 000 Sarajevo
info@alternativa.ba
+387 33 475 850
Tvornica termoizolacionih panela,
profilisanih limova i limarske galanterije.

gradnja svih vrsta objekata

GRADNJA VRANJEŠ
www.gradnja-vranjes.com

GRADNJA VRANJEŠ d.o.o.
Antuna Mladenja Vranješa 61
88 320 Ljubuški
Tel.: +387 63 544 103
Email: info@gradnja-vranjes.com
Web: www.gradnja-vranjes.com

Građevinsko poduzeće GRADNJA VRANJEŠ d.o.o. vrši građevinske usluge na širem području Hercegovine i licencirani su za izvođenje svih građevinskih radova.

ALFA THERM
Trusted Engineering Solutions

Alfa Therm d.o.o.
alfatherm@alfatherm.com

Bosna i Hercegovina
MOSTAR
ALFA THERM d.o.o.
Bišće Polje b.b. 88000 Mostar
Tel.: +387 36 312 930
+387 36 324 868
E-mail: alfatherm@alfatherm.com
marketing@alfatherm.com

m-Kvadrat

DZENEMI

71210 Ilidža, Blažuj
Mratnjevače br. 2
Tel +387 33 762 915
Fax +387 33 762 916
E-mail: info@ograda.ba

FIKO
COMMERCE SF

Ćoralici bb, Cazin BiH
T: + 387 37 539 150
E: info@fikocomerc.com
www.fikocomerc.com

LIMONT

TEHNOMARKET
aluminium

Tehnomarket d.o.o. Srbija

Skadarska 73, 26101 Pančevo, Srbija
Tel: + 381 13 307706
E-mail: branding@tehnomarket.com
Web: www.tehnomarket.com

m-Kvadrat

Vaillant
Za udobnost mog doma

Gr je Hlađenje Nove energije

Bulevar Meše Selimovića 81A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel: +387 33 610 635
E-mail: infobih@vaillant.com
www.vaillant.ba

profine
INTERNATIONAL PROFILE GROUP

Profine BH d.o.o. Živinice
ul. Magistralni put-A br. 33
Tel: +387 35 304 600
E-mail: profine.bh@profine-group.com
Web: www.profine.ba

Termo-Beton d.o.o. Breza
 Potkraj bb
 71370 Breza
 Tel: +387 32 789 050
 Email: termobeton@gmail.com
 www.termo-beton.com

ING-STATIK
BIRO ZA INŽENJERSKE IZRAČUNE I PROJEKTOVANJE

d.o.o. "ING-STATIK BIRO" Cazin
 Ulica 505. viteške brigade, 77 220 Cazin
 Mob.: +387 61/231-258
 Viber: +387 61/231-258
 Tel.: +387 37/513-012
 E-mail: ingstatikbiro@gmail.com
 Web: www.ingstatik.ba

Teknoxgroup BH d.o.o.

Rajlovačka cesta bb
 71000 Sarajevo, BiH
 Tel: 033/ 776 300
 E-mail: contact-ba@teknoxgroup.com

m-Kvadrat

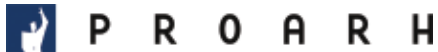

Strojgradnja SAS,
 Arzenšek Stanko s.p.
 Krtince 11c, 3241 Podplat
 Tel: +386 3 810 41 10
 E-mail: info@strojgradnja-sas.si

Emna d.o.o. Sarajevo

ul.Hakije Kulenovića br.8
 71000 Sarajevo
 Tel.: +387 33 220 264
 E-mail: el.ha@bih.net.ba

Arhitektonske i inženjerske
 djelatnostii, te tehnički savjeti.

PROARH
 Kneza Mislava 15
 10000 Zagreb
 www.proarh.hr
 proarh@proarh.hr
 +385 1 46 36 015

LIK-ING d.o.o.

Društvo za projektovanje,
 inženjering i konsalting

Ul. Alije Isakovića 1
 + 387 61 484 935
 + 387 61 724 427
 liking_project@yahoo.com

ALUPLAST-BH d.o.o. Sarajevo

ul. Industrijska zona Luka broj 39
 71380 Ilijaš

Eps Laštro d.o.o.

Resnik bb, 71 260 Kreševo, BiH
 Tel.: +387 30/800-046
 E-mail: info@eps-lastro.com
 Web: www.epslastro.com

ARTING BH d.o.o.

ul. Nikole Šopa broj 9
 71210 Ilidža
 Tel.: +387 33 847 037
 E-mail: artingbh@gmail.com

Pulsar arhitektura d.o.o.

Trg kralja Tomislava 15
 10 000 Zagreb
 +385 (0) 1 4641 475
 +385 (0) 99 4441 600
 info@puls-ar.hr
 www.puls-ar.hr

m-Kvadrat

Ytong BH d.o.o. Tuzla

Nikole Tesle br. 3
 75 000 Tuzla
 Tel: +387 35 308 200

Metric d.o.o.

Skenderpašina 1
 71 000 Sarajevo
 Tel.: +38761070923
 E-mail: eldins87@gmail.com

URSA FP Advance

Toplinska i zvučna izolacija
za kontaktne fasadne sustave

Klizanje bez napora za bilo koji životni stil

Winkhaus klizni okovi primePort

Visokokvalitetni klizni okovi primePort ispunjavaju zahtjeve širokog spektra scenarija primjene. Prikladni su za drvene, PVC ili aluminijske prozore i balkonska vrata i dostupni u različitim izvedbama – kao klizno-otklopni okov, klizni okov s paralelnim odmakom, klizni okov s odmakom ili podizno-klizni okov. Bilo da je riječ o starogradnji ili novogradnji, kućama za jednu porodicu ili kućama za više porodica, objektima ili privatnoj upotrebi, svestrana rješenja okova primePort odlikuju se izvanrednim kvalitetom proizvoda, intuitivnim rukovanjem i mehanikom s lakoćom hoda.

* Zavisno od odabrane varijante okova. Više informacija pronaći ćete na internetskoj stranici: winkhaus.com/primePort

---

Winkhaus Plus

- + Intuitivno rukovanje i mehanika s lakoćom hoda
- + Mogućnost zaštite od provala do klase otpornosti RC2
- + Optimalna montaža
- + Masa krila do 440 kg*
- + Mogućnost visokog stepena nepropusnosti čak i pod velikim opterećenjem vjetro*^{*}
- + Ravan prag*
- + Niski zahtjevi za skladištenje zahvaljujući primjeni centralnog zaključavanja activPilot*
- + Opcionalno: sigurnosno zaustavljanje i nježno zatvaranje*

Interior Pro 2.6 | Horizontal

For you to create

Fundermax

U čast kuhinjama u kojima se
kuva, prosipa i smije

Nova kolekcija Fundermax Max
Compact panela za kuhinje i kupatila,
izuzetno izdržljiv, higijenski i lagan za
održavanje.

